

**Eksperimentalni program »Osnovna škola kao cjelodnevna škola
– Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i
obrazovanja«**

**Smjernice za implementaciju
kurikula nastavnog predmeta
Društvo i zajednica**

**REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih**

Eksperimentalni program »Osnovna škola kao cjelodnevna škola – Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja«

Smjernice za implementaciju kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica

Zagreb, lipanj 2024.

© Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske

Donje Svetice 38, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: +385 (0) 1 4569 000

E-pošta: kabinetMZO@mzom.hr

URL: <https://mzom.gov.hr>

Sadržaj

Uvod u nastavni predmet Društvo i zajednica.....	4
Koncepti u nastavnom predmetu Društvo i zajednica	4
Posebnosti nastavnog predmeta Društvo i zajednica.....	6
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica	7
Strategije i metode učenja i poučavanja te oblici rada karakteristični za nastavni predmet Društvo i zajednica.....	7
Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 1. razredu	12
1. primjer	12
2. primjer	14
3. primjer	20
Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 2. razredu	23
1. primjer	23
2. primjer	27
3. primjer	33
Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 3. razredu	36
1. primjer	36
2. primjer	43
3. primjer	50
Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 4. razredu	55
1. primjer	55
2. primjer	58
3. primjer	76
Povezanost nastavnog predmeta Društvo i zajednica s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama	82
Primjeri godišnjega izvedbenog kurikula za nastavni predmet Društvo i zajednica	86
1. razred.....	86
2. razred.....	107
3. razred.....	137
4. razred.....	172
Literatura	200

Uvod u nastavni predmet Društvo i zajednica

Nastavni predmet Društvo i zajednica multidisciplinaran je nastavni predmet nastao podjelom nastavnog predmeta Priroda i društvo na nastavne predmete Prirodoslovlje i Društvo i zajednica. Znanstvenim pristupom učenju i poučavanju u sadržajima nastavnog predmeta Društvo i zajednica potiče se razvoj pozitivnog stava i osobnosti svakog učenika¹ spoznavanjem života pojedinaca i zajednica u sadašnjosti i prošlosti Hrvatske. Postupno upoznavajući obilježja prostora i njegove zakonitosti, učenik stječe znanja, oblikuje stavove, razvija kritičko mišljenje i vještine za kvalitetno življenje i održivo djelovanje u skladu s prirodom. Kompetencije stečene u nastavnom predmetu Društvo i zajednica omogućuju učeniku bolje razumijevanje svijeta koji ga okružuje, lakše snalaženje u novim situacijama u društvenom okružju te donošenje odluka za osobnu dobrobit uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge i cjelokupno životno okružje. Razvijajući socijalnu i ekološku svijest, učenik razvija solidarnost i pozitivne etičke stavove. Učenik će, usvajajući odgojno-obrazovne ishode nastavnog predmeta Društvo i zajednica, steći i osnovne kompetencije snalaženja u prostoru te osnovne elemente geografske pismenosti. Svrha je poučavanja povijesnih događaja poticanje učenikovih interesa za proučavanje prošlosti, razumijevanje i snalaženje u sadašnjosti te stjecanje općih i generičkih kompetencija nužnih za njegovo aktivno sudjelovanje u društvu – kao član lokalne zajednice, građanin Republike Hrvatske, Europe i svijeta.

Učenje opažanjem, otkrivanjem, istraživanjem i stvaranjem temelj je učenja i razumijevanja novih pojmova i procesa u nastavnom predmetu Društvo i zajednica. Takvo se učenje uz ostale načine ostvaruje i izvanučioničkom nastavom i terenskim radom jer učenici tijekom školske godine aktivno sudjeluju u strukturiranim aktivnostima poučavanja i učenja usmjerenim prepoznavanju, analiziranju i kritičkom promišljanju odnosa u društvu i zajednici. Tijekom učenja i poučavanja učitelj potiče razvoj divergentnog mišljenja, kreativnost, rješavanje problema, uvažavanje ideja i različitih načina razmišljanja uz kritički pristup, suradnju i komunikaciju.

Nastavni predmet Društvo i zajednica uči se i poučava u prvim četirima razredima osnovne škole, 35 sati godišnje i temelj je za učenje i poučavanje nastavnih predmeta Geografija i Povijest u nastavku obrazovanja.

Koncepti u nastavnom predmetu Društvo i zajednica

Učenjem nastavnog predmeta Društvo i zajednica usvajaju se odgojno-obrazovni ishodi organizirani u trima konceptima, jednako važnim u stjecanju znanja i vještina te oblikovanju stavova i vrijednosti: Društvo i zajednica u prostoru, Društvo i zajednica u vremenu te Pojedinac u društvu i zajednici. Koncepti se međusobno prožimaju pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakom razredu neprestano proširuje i produbljuje njihovo razumijevanje (Sl. 1.).

¹ U tekstu Smjernica pojmovi *učenik* i *učitelj* označuju osobe obaju spolova.

Sl. 1. Prožimanje koncepata u nastavnom predmetu Društvo i zajednica

Koncept Društvo i zajednica u prostoru pridonosi razvoju prostornog mišljenja, a time i stjecanju temeljnih kompetencija potrebnih za život i snalaženje u prostoru te za organizaciju prostora. Prostorno mišljenje potrebno je razvijati od najranije dobi, najprije razumijevanjem međusobnog položaja i odnosa u neposrednom prostoru (kući, učionici, školi), a zatim šireći prostorni obuhvat na zavičaj, regije i cijelu državu razvijajući i kartografsku pismenost. Ovo je temeljni koncept za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica jer se u prostoru odvijaju sve prirodne pojave i društveni procesi važni za pojedinca, zajednicu i društvo. Prostor i ljudi neraskidivo su povezani i međuovisni. Prostor i njegova obilježja pružaju identitetsku osnovu zajednicama, što se očituje u načinu življenja, razvoju određenih djelatnosti i oblika naseljenosti. Istodobno ljudi pridonose identitetu prostora kulturom, tradicijom, jezikom, religijom, djelatnostima i svim ostalim aktivnostima. Ta međuovisnost i interakcija može biti pozitivna i negativna, a učenike treba poticati na usvajanje načela održivog razvoja, tj. djelovanja na prostor s ciljem očuvanja okoliša za buduće generacije.

Konceptom Društvo i zajednica u vremenu učenik stječe kompetencije važne za snalaženje u vremenu i organizaciju određenih vremenskih intervala te za razumijevanje društvenih događanja u prošlosti i sadašnjosti. Ovo je također temeljni koncept jer se bez vremenskog okvira ne mogu razumjeti prošlost i sadašnjost niti istražiti odnosi među događajima u društvu i zajednici. Na temelju ovog koncepta izgrađuje se osjećaj za tijek, slijed i trajanje događaja. Promjene i odnosi u vremenu ostavili su trag zabilježen u povijesnim izvorima pa je poučavanjem i učenjem nastavnog predmeta potrebno razvijati kompetencije vezane uz njihovo pravilno analiziranje s posebnim naglaskom na važnost i ulogu kulturno-povijesne baštine. Za ovaj je koncept od iznimne važnosti razumijevanje uzroka i posljedica pojedinih važnih događaja u zavičaju, tradicijskoj regiji i Hrvatskoj. Razumijevanje koncepta Društvo i zajednica u vremenu pridonosi spoznajama o oblikovanju prostornih identiteta na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i globalnoj razini.

Koncept Pojedinaac u društvu i zajednici usmjeren je na razumijevanje uloge pojedinca u društvu i zajednici, njihove međuovisnosti i međusobnih utjecaja. Odnosi pojedinca s drugima ključni su za razvoj socijalizacije i identiteta te za osobni rast i razvoj. Važno je kod učenika osvijestiti složenost i raznolikost

interakcija s drugima, razvijati osjetljivost za druge i drugačije te poticati na uočavanje povezanosti dobrobiti pojedinca i društvene zajednice kojoj pripada. Naglasak je na kulturi poštovanja različitosti, pridržavanja dogovorenih pravila, izvršavanja dužnosti i zastupanja temeljnih ljudskih vrijednosti. Ovim će konceptom učenici razvijati komunikacijske i socijalne vještine, uvažavati različite stavove i mišljenja te će se poticati njihova znatiželja za otkrivanjem pojava i procesa u društvenoj zajednici.

Posebnosti nastavnog predmeta Društvo i zajednica

Podjelom nastavnog predmeta Priroda i društvo nastala su dva nova predmeta: Društvo i zajednica i Prirodoslovlje. Izdavanjem nastavnog predmeta Društvo i zajednica stavlja se naglasak na složenost i kompleksnost društvenog života svake osobe. Kurikul² je zbog toga osmišljen tako da učenik od prvog razreda osnovne škole upozna život najprije u zajednicama čiji je dio, a uključuju obitelj, razrednu zajednicu te zajednicu vezanu uz mjesto u kojem učenik živi. U kurikulumu nastavnog predmeta Društvo i zajednica pojam *mjesto* nije istoznačnica za naselje, no on to može biti. Mjesto se može poistovjetiti s naseljem u slučaju manjih naselja, odnosno sela, dok se pojam *mjesto* u većim gradovima poistovjećuje s četvrtima, odnosno dijelom grada u kojem učenik živi. U drugom razredu učenik upozna svoje naselje u cijelosti bez obzira je li u pitanju grad ili selo. Samim time povećava se društvena i prostorna kompleksnost. Odgojno-obrazovni ishodi u trećem razredu obuhvaćaju prostor tradicijske regije i županije, prostornih cjelina važnih za razvoj učenikova šireg društvenog identiteta. Učenik će upoznati pojam županije koja može obuhvatiti veće ili manje područje od tradicijske regije. Upoznavanjem prostornoga, kulturnog, gospodarskog i društvenog aspekta tradicijske regije razvija se učenikov lokalni identitet koji će kasnije postati dijelom nacionalnog identiteta. U četvrtom razredu učenik upozna širi prostorni, kulturni, povijesni, gospodarski i društveni kontekst Republike Hrvatske.

Osim što se u kurikulumu širi prostor koji učenik postupno upozna, širi se i vremenski okvir koji je važan za snalaženje u vremenu, ali i za razvoj kulturnoga i društvenog identiteta kao i kritičkog mišljenja. U prvom će razredu učenik svoje aktivnosti planirati unutar jednog dana i tjedna. Kurikul naglašava važnost uzročno-posljedične povezanosti događaja u učenikovu životu, pa će već od prvog razreda učenik uočavati da svaki događaj ima svoje uzroke i posljedice. Uzročno-posljedična povezanost događaja naglašava se tijekom svih četiriju razreda. U drugom će se razredu učenik koristiti kalendarom i urom. U trećem će razredu učenik upoznati složenije pojmove: desetljeće, stoljeće, tisućljeće i era. Era je nov pojam u nastavi trećeg razreda osnovne škole te je važan u širemu vremenskom kontekstu. Nije potrebno definirati eru, već je važno navesti događaje koji su početak ere (primjerice, rođenje Isusa Krista, kršćanska era). U četvrtom će se razredu učenik upoznati s povijesnim događajima i njihovim utjecajem na prostorni razvoj Hrvatske te utjecajem povijesnog nasljeđa na nacionalni identitet.

² Na temelju Zakona o hrvatskom jeziku (NN 14/2024) u ovom se dokumentu upotrebljava pojam *kurikul* i njegove izvedenice. Kod navođenje srodnih dokumenata, koji su objavljeni prije stupanja Zakona o hrvatskom jeziku na snagu, u istom se značenju zadržava pojam *kurikulum* i njegove izvedenice.

Tijekom svih četiriju razreda u kojima se uči i poučava nastavni predmet Društvo i zajednica naglašava se važnost pravila, prava i dužnosti svakog pojedinca. Učenik će pravila, prava i dužnosti povezati sa sebi bliskim zajednicama kao što su obitelj, razreda zajednica i zajednice u mjestu te će se taj koncept širiti na zajednice u naselju, županiji, tradicijskoj regiji te na Republiku Hrvatsku. Važan je dio kurikula pojam osobne odgovornosti. Osobna odgovornost nije važna samo u poštovanju pravila i prava te izvršavanju dužnosti, već je važna i za učenikovu osobnu sigurnost. Kurikul nastavnog predmeta Društvo i zajednica konceptom odgovornoga poduzetničkog razmišljanja i inovativnosti nastoji potaknuti razvoj kritičkog mišljenja i društvene odgovornosti svakog učenika. Promjena u kurikulu odnosi se i na odgojno-obrazovne ishode čiji je zadatak upoznati učenike s prijetnjama kao što su prirodne katastrofe, nesreće, ovisnosti, trgovanje ljudima, epidemije i druge prijetnje te načinima kako reagirati u takvim situacijama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Društvo i zajednica mogu se primijeniti brojne nastavne strategije, metode i oblici rada. Spiralno-uzlazni metodičko-didaktički model temelj je učenja i poučavanja nastavnog predmeta Društvo i zajednica. Prema tom modelu učenik svoja znanja, vještine i stavove neprestano širi i produbljuje te uči konceptualno. U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Društvo i zajednica učenici mogu učiti na povijesnim izvorima, geografskim kartama, tijekom izvanučioničke nastave, istražujući te na još mnogo različitih načina. Neke od nastavnih strategija i metoda te oblika rada bit će opisane i opimjerene u sljedećim poglavljima.

Strategije i metode učenja i poučavanja te oblici rada karakteristični za nastavni predmet Društvo i zajednica

Preporučuje se učiteljima češće izmjenjivanje nastavnih strategija i metoda učenja i poučavanja te pronalaženje novih rješenja za kreiranje nastavnih situacija zajedno s učenicima. Primjenom različitih nastavnih strategija i metoda učenik dolazi do postavljenih ciljeva na aktivniji, kreativniji i samostalniji način. U nastavku će biti opisane neke od nastavnih strategija, metoda i oblika rada koji doprinose kvalitetnijem usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda u nastavnom predmetu Društvo i zajednica te učenicima omogućuju bolje razumijevanje sadržaja i primjenu naučenog.

Nastavna strategija učenja otkrivanjem u prvi plan nastavnog procesa postavlja samog učenika gdje se učenik takvim učenjem osposobljava za samostalno mišljenje i djelovanje. Mogu se primijeniti sljedeće metode: rad na povijesnim i svim ostalim izvorima, rad na tekstu, rad s geografskim kartama, demonstracija, vizualne i verbalne metode. Primjenom ovih metoda učenik uči analizirati, grupirati i vrednovati izvore, postavljati pitanja te donositi zaključke na temelju otkrivenog.

Korištenjem različitim strategijama, metodama i oblicima rada te njihovom izmjenom prema potrebama učenika nastavni proces postaje zanimljiviji. Da bi učenik postao aktivan istraživač koji uči otkrivanjem, istraživanjem i razvija interakciju s drugim učenicima, učiteljem, roditeljima i članovima zajednice u kojoj živi, pogodni su oblici izvanučioničke nastave.

Izvanučionička nastava oblik je nastave koji podrazumijeva usvajanje planiranih odgojno-obrazovnih ishoda izvan školske ustanove, u novome, drugačijem prostoru od onoga u kojem učenici uobičajeno borave. Njome se učinkovitije poučavaju i uče sadržaji nastave koji iziskuju neposredno promatranje i kontakt s izvornom stvarnošću, a vrijednost takvog oblika rada ogleda se u poticanju aktivnoga i iskustvenog učenja opažanjem, otkrivanjem i istraživanjem.

U nastavnom predmetu Društvo i zajednica velik je broj odgojno-obrazovnih ishoda koji se mogu usvojiti raznim oblicima izvanučioničke nastave te tako povezati školu sa životom čineći nastavni proces zanimljivijim i životnijim. Primjerice, školsko dvorište, ili neki drugi odgovarajući prostor u školskom okružju, vrlo je pogodno za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda kojima se razvija vještina orijentacije u prostoru. Tu je vještinu potrebno razvijati već od 1. razreda aktivnostima primjerenim učenikovo dobi i u poznatom okružju, a tijekom godina učenja i poučavanja to se okružje proširuje na zavičaj, županiju, tradicijsku i prirodnogeografsku regiju.

Odgojno-obrazovni ishodi vezani uz kulturno-povijesnu baštinu zavičaja, tradicijskih regija i Hrvatske mogu se usvojiti posjetima ustanovama koje se brinu o kulturno-povijesnoj baštini te arheološkim i drugim lokalitetima kulturno-povijesne baštine. Odgojno-obrazovni ishodi koji se odnose na životno važne vještine, kao što je, primjerice, primjena pravila odgovornog ponašanja u prometu i u javnim, kulturnim i zdravstvenim ustanovama, obvezno se usvajaju raznim aktivnostima izvanučioničke nastave.

Sadržaji pogodni za izvanučionički oblik nastave i oni su vezani uz uloge povijesnih osoba i događaja, kulturno-povijesne spomenike i elemente identiteta tradicijske regije (primjerice, govor, nošnje, toponimi, uporabni predmeti, pjesme, plesovi, tradicijska jela, proizvodi tradicijske regije, načini gradnje objekata, materijal za gradnju objekata), a sve u suradnji s članovima zajednice koji pridonose oblikovanju i očuvanju identiteta te u muzejima, arhivima, galerijama, knjižnicama i na samim povijesnim lokalitetima (primjerice, arheološkim parkovima).

Od najranije dobi važno je kod učenika osvješćivati postojanje mogućih prijetnji osobnoj sigurnosti u zajednicama te važnost osobne odgovornosti za svoje postupke u smanjenju rizika od mogućih ugroza osobne sigurnosti (primjerice, požari, potresi, poplave, vremenske nepogode) što se također može ostvarivati raznim oblicima izvanučioničke nastave u suradnji s lokalnim stožerima civilne zaštite, dobrovoljnim vatrogasnim društvima, Hrvatskom gorskom službom spašavanja, policijom, Hrvatskim Crvenim križem...

Izvanučionička nastava omogućuje integraciju nastavnih sadržaja različitih predmeta s ciljem sveobuhvatnijeg doživljaja i razumijevanja prostorne stvarnosti te uočavanja uzročno-posljedičnih veza i odnosa. Nastavni predmet Društvo i zajednica može ostvariti suradnju s bilo kojim drugim nastavnim predmetom tijekom izvanučioničke nastave, a naročito je poželjna suradnja s nastavnim predmetom Prirodoslovlje. Za to su najpogodniji sadržaji koji se odnose na geografske posebnosti zavičaja, županije, tradicijske i prirodnogeografske regije koji se dijelom usvajaju odgojno-obrazovnim ishodima u Prirodoslovlju (prirodna obilježja prostora), a dijelom ishodima u Društvu i zajednici (utjecaj prirodne osnove na naseljenost i gospodarske djelatnosti). Tako će učenici dobiti sveobuhvatnu sliku prostora.

Svojim odgojnim djelovanjem izvanučionička nastava ujedno je i izvrstan oblik provedbe i ostvarivanja odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema koje doprinose cjelovitom razvoju učenika kao i razvoju općeljudskih vrijednosti i temeljnih kompetencija 21. stoljeća. Sudjelujući u izvanučioničkoj nastavi, učenik stječe različita životna iskustva, socijalne kompetencije i komunikacijske vještine.

Terenska nastava jedan je od oblika izvanučioničke nastave koji se izvodi u izvornoj stvarnosti s ciljem njezina upoznavanja. Tijekom terenske nastave učenik razvija vještine korištenja različitim metodama istraživanja (primjerice, opažanje, opisivanje, mjerenje, skiciranje, intervju, anketiranje) te se uči služiti različitim nastavnim sredstvima i pomagalicama (primjerice, kompas, geografska karta).

Osnove orijentacije u prostoru započinju ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda već u 1. razredu kada bi učenik trebao moći opisati vlastiti položaj, položaj drugih osoba i predmeta u prostorima poznatog okružja te objasniti promjenjivost prostornih odnosa ovisno o promjeni svojeg položaja što je temelj razvoja vještine orijentacije u prostoru. U idućim godinama učenja i poučavanja nastavnog predmeta Društvo i zajednica odgojno-obrazovni ishodi vezani uz vještinu orijentacije u prostoru postaju složeniji, prostorni obuhvat se širi te se uvodi služenje geografskom kartom i kompasom. Stjecanje osnova orijentacije u prostoru i kartografske pismenosti čini preduvjet uspješnijeg usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Geografija.

Intervju je jedna od metoda istraživanja kojom se na terenu mogu prikupiti potrebni podatci. Vrlo je česta metoda u društveno-humanističkim istraživanjima te pogodna za nastavni predmet Društvo i zajednica uz pretpostavku da se vodi računa o učenikovo dobi i da se radi uz učiteljevu pomoć i vodstvo. Koristeći se ovom metodom istraživanja, važno je učeniku osvijestiti da nije svaki razgovor na terenu intervju. Kako bi on bio svrhovit, potrebno je najprije odrediti cilj intervjuiranja i naučiti postavljati dobra pitanja koja će učenika približiti cilju. Upravo se zbog toga ova metoda može početi primjenjivati tek od 2. razreda kad većina učenika svlada vještine čitanja i pisanja. Učitelj će u pripremi za terenski rad pomoći učenicima odrediti cilj istraživanja te ih usmjeriti na postavljanje dobrih pitanja, odnosno koristit će se metodom strukturiranog intervjua s unaprijed osmišljenim istim pitanjima za sve ispitanike. Intervju se, u skladu s tehničkim mogućnostima, može i snimati u obliku audio ili videozapisa. Učiteljeva pomoć važna je i u fazi nakon provedbe intervjua kad će biti potrebno analizirati prikupljene

informacije i temeljem njih donijeti zaključke. Korištenje ovom metodom u nastavnom predmetu Društvo i zajednica preporuča se tijekom usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda vezanih uz kulturno-povijesnu baštinu i elemente identiteta.

Anketiranje je još jedna metoda prikupljanja potrebnih podataka na terenu vrlo pogodna za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica. Prednost u odnosu na metodu intervjua jest to što se anketiranjem može u kraćem vremenu prikupiti više odgovora na željena pitanja. Radi se o metodi koja također nije pogodna za korištenje prije 2. razreda, a u njezinoj pripremi, provedbi i analizi potrebna je učiteljeva pomoć.

Živimo u svijetu stalnih brzih promjena kojima se trebamo prilagođavati i koje neminovno nose mnoge problemske situacije pa je kod učenika već od najranije dobi potrebno razvijati strategiju rješavanja problema. Rješavanje problema postupak je pokušaja pronalazaženja jednog ili više rješenja za izazovne situacije u kojima se možemo naći. To je važna strategija primjenjiva u svim aspektima života i vrlo tražena vještina pri zapošljavanju, a da bismo bili što vještiji u njezinoj primjeni, potrebno ju je vježbati.

Proces ili ciklus rješavanja problema pojednostavljeno je prikazan shemom (Sl. 2.). Sve počinje od prepoznavanja i definiranja problema koji ima neke manje ili više poznate činjenice i kontekst u kojem je nastao. Zatim je potrebno osmisliti što više ideja o mogućim rješenjima problema jer se gotovo svaki problem može riješiti na više načina što je potrebno osvijestiti učenicima. Nakon tog koraka slijedi donošenje odluke o odabiru najboljega mogućeg rješenja i njegova primjena (testiranje), a na kraju slijedi analiza koja će pokazati koliko smo bili uspješni i je li se možda potrebno vratiti na neki prethodni korak i pokušati doći do boljeg rješenja. Prilikom analize važno je i osvijestiti što se napravilo dobro, a što treba unaprijediti kako bismo bili učinkovitiji. Put do cilja nije jednostavan jer najčešće postoje brojne prepreke koje treba svladati, a za to je potrebno poznavati razne tehnike, alate i samu strategiju rješavanja problema, primjenjivati stečena znanja, vještine i kompetencije iz različitih nastavnih predmeta te biti ustrajan.

Sl. 2. Ciklus rješavanja problema

(Izvor: <https://arhiva-2021.loomen.carnet.hr/course/view.php?id=8522>, pristupljeno 16. 7. 2023.)

Učenje i poučavanje primjene strategije rješavanja problema ima brojne koristi za učenike. Neki su od najznačajnijih razvoj kritičkog mišljenja, kreativnosti i upornosti te komunikacijskih vještina i vještina rada u timu, ali i samouvjerenosti, vještine suočavanja s problemima i osobne odgovornosti za donošenje odluka. Primjena ove strategije u poučavanju obogaćuje i aktualizira nastavni proces, učenike postavlja u izazovne situacije te od njih traži aktivno sudjelovanje. Tijekom učenja i poučavanja nisu toliko važna rješenja postavljenih problema, već se fokus stavlja na sam proces i razvoj kompetencija.

Nastavni predmet Društvo i zajednica svojim odgojno-obrazovnim ishodima i sadržajima pruža mnoge mogućnosti za primjenu strategije rješavanja problema. Učitelj bira problemske zadatke primjerene učeničkoj dobi i vodi ih tijekom pojedinih etapa rješavanja problema.

Strategija planiranja, odnosno vještina upravljanja vremenom, izuzetno je važna životna vještina pa ju je potrebno razvijati kod učenika od najranije dobi te osvješćivati njezinu vrijednost za učinkovito učenje, obavljanje poslova i ostalih obveza. U nastavnom predmetu Društvo i zajednica u konceptu Društvo i zajednica u vremenu već od 1. razreda postoje ishodi koji se odnose na organiziranost vremena u svakodnevnom životu i osnova su za vježbanje ove životno važne vještine. Strategije planiranja trebaju se vježbati na učenicima bliskim primjerima iz svakodnevnog života te će nove pojmove (primjerice, dijelovi dana, dani u tjednu) učenici usvajati u životnom kontekstu.

Organizacijske strategije važan su i neizostavan dio procesa učenja i poučavanja kojim će se učenici osposobiti za ovladavanje procesima učenja i usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda. Dio su kognitivnih strategija učenja koje počivaju na pretpostavci da organizirane i grupirane informacije pridonose lakšem pamćenju i razvoju viših kognitivnih razina. Cilj je suvremene škole stvoriti aktivnog učenika, a ne pasivnog slušača koji prima informacije. Učenici trebaju biti sposobni organizirati svoje vlastito učenje i informacije, tražiti podršku u slučaju potrebe te procjenjivati svoj rad. Upravljanje informacijama jedna je od ključnih vještina potrebnih za učenje. Ona se odnosi na prepoznavanje potrebe za informacijama, na njihov pronalazak, vrednovanje i korištenje te na stvaranje novih informacija i znanja. Neke od metoda koje se mogu primijeniti već od 1. razreda osnovne škole jesu skiciranje i izrada jednostavnih organizacijskih dijagrama (primjerice, Vennov dijagram). Preporuča se organizacijsku strategiju razvijati i u korelaciji s nastavnim predmetom Informacijske i digitalne kompetencije.

Primjenom različitih strategija kod učenika razvijamo kompetenciju učiti kako učiti u svakoj situaciji učenja i poučavanja. Važno je učenicima omogućiti samostalni odabir aktivnosti, sadržaja i pristupa učenju. Time učenici stječu vještine samostalnog učenja, upoznaju sebe kao učenika, uče postavljati svoje ciljeve učenja i upravljati procesom učenja, emocijama i motivacijom te vrednovati naučeno.

Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 1. razredu

1. primjer

Uvod: Za primjer je izabran odgojno-obrazovni ishod čiji je cilj razvijanje prostornog mišljenja i primjenjivanje prostornih odnosa (ispred – iza, lijevo – desno) jer pripadaju u svakodnevne životne vještine. Naglasak je potrebno staviti i na uočavanje promjenjivosti prostornih odnosa ovisno o promjeni položaja jer je to vještina koja prethodi orijentaciji u prostoru pa ju je potrebno postupno razvijati kod učenika od najranije dobi i to najprije u poznatome svakodnevnom okružju.

Navedeno je nekoliko primjera aktivnosti i vrednovanja čiji je cilj usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda, a mogu biti i poticaji za kreiranje ostalih primjera. Važno je dovoljno vremena posvetiti vježbanju kako bi učenici svladali vještinu do razine primjenjivosti u svakodnevnom životu.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru.

Ishodi iz razrade:

- opisuje vlastiti položaj, položaj drugih osoba i predmeta u prostorima poznatog okružja
- primjenjuje u svakodnevnim situacijama odnose: ispred – iza, lijevo – desno
- objašnjava promjenjivost prostornih odnosa ovisno o promjeni svojeg položaja.

Planirani broj nastavnih sati: 2 sata

Opis aktivnosti za učenike

1. aktivnost (u učionici)

Učitelj traži od učenika neka ustanu i stanu ispred svojeg stolca te usmeno opišu vlastiti položaj u odnosu na stolac. Očekuje se da će se u opisivanju učenici koristiti pojmom *ispred* kako bi opisali svoj položaj ispred stolca, a ako ga ne uporbabe, treba ih na njega uputiti. Nakon toga učitelj traži od učenika da usmeno opišu položaj stolca u odnosu na sebe. Očekuje se da će se u opisivanju učenici koristiti pojmom *iza* kako bi opisali položaj stolca iza sebe. Zatim se izvodi vježba kako bi učenici uočili da se promjenom njihova položaja mijenjaju prostorni odnosi – učitelj traži od učenika da promijene svoj položaj tako da stolac bude ispred njih, a oni iza njega.

Aktivnost za darovite učenike: Postaviti učenike u početni položaj iza stolca i postaviti problemski zadatak: Što treba učiniti da stolac bude iza njih, ako se stolac ne smije pomicati, a oni ne smiju hodati? Očekivani je odgovor da učenici trebaju okrenuti leđa stolcu. Zatražiti od učenika da objasne zašto je došlo do promjene prostornih odnosa okretanjem leđa stolcu i jesu li okretanjem ipak promijenili položaj svojeg tijela iako se nisu kretali u prostoru.

2. aktivnost (u učionici)

Posložiti učenike u trojke tako da stoje jedan iza drugog i tražiti da svaki učenik opiše vlastiti položaj u odnosu na položaj ostalih dvaju članova trojke koristeći se izrazima *ispred* i *iza*. Zatim zatražiti da učenik koji je u sredini trojke stane na prvo mjesto i objasni do kakve je promjene njegova položaja došlo i zašto te do kakve je promjene došlo u položaju ostalih članova trojke.

3. aktivnost (na školskom dvorištu)

Učenike posložiti u parove koji se drže za ruke i zatražiti da imenuju ruku kojom se drže (lijeva – desna) te da odrede na kojoj se strani (lijevoj ili desnoj) nalaze s obzirom na svoj par. Zatim zatražiti da promijene položaj tako da se sada drže drugom rukom i da ponovno odrede na kojoj se strani nalaze (lijevoj ili desnoj) s obzirom na svoj par.

4. aktivnost (na školskom dvorištu)

Prošetati s učenicima do izlaza iz školskog dvorišta i zatražiti:

- a) neka odrede kamo trebaju skrenuti (lijevo ili desno) kako bi krenuli svojoj kući
- b) neka opišu što se nalazi ispred, što iza njih, zatim što im je slijeva, a što zdesna koristeći se pritom objektima iz okružja, tj. školskog dvorišta.

Postaviti zatim učenike tako da su okrenuti prema ulazu u školsko dvorište i zatražiti neka opišu svoj položaj i položaj nekih objekata koje vide u neposrednom okružju koristeći se pojmovima *ispred* – *iza* i *lijevo* – *desno* te zatražiti objašnjenje zašto je došlo do promjene prostornih odnosa.

Učenicima s teškoćama, ako je potrebno, učitelj pomaže u izvođenju vježbi tijekom svih aktivnosti. Ako neki učenici imaju velikih poteškoća s razlikovanjem lijeve i desne strane, mogu im se na ruke staviti naljepnice s početnim slovima riječi (L, D) koje bi ih asocirale na točnu stranu. Također se mogu učenicima dati ilustracije s riječima koje prikazuju odnose ispred – iza kao pomoć kod uočavanja odnosa u prostoru.

Vrednovanje

Primjer vrednovanja za učenje: Vrednovanje se odvija pomoću crvenih i zelenih kartica koje učitelj unaprijed pripremi i podijeli učenicima te ih može uporabiti više puta. Potrebno je s učenicima unaprijed dogovoriti značenje pojedine boje. Tako, primjerice, podizanje zelene kartice znači „točno“, a podizanje crvene kartice „netočno“. Učitelj demonstrira odnose u prostoru te ih opisuje pojmovima *ispred*, *iza*, *lijevo*, *desno*, a učenici dižu kartice ovisno o tome smatraju li učiteljevo objašnjenje točnim ili netočnim. Učitelj tako dobiva uvid koliko je učenika u razredu usvojilo odgojno-obrazovni ishod, treba li osmisliti još aktivnosti za vježbanje, a uočava i kojim je učenicima potrebna dodatna pomoć.

Primjer vrednovanja za učenje: Učitelj postavlja pitanja na koja prozvani učenici trebaju usmeno odgovoriti ili demonstrirati neki položaj u prostoru. Svi ostali učenici, koristeći se crvenim i zelenim

karticama, procjenjuju je li odgovor točan ili netočan. Tijekom ovih aktivnosti svi su učenici aktivni, učitelj dobiva uvid jesu li učenici koje ispituje usvojili odgojno-obrazovne ishode, kao i uvid koliko su ishode usvojili svi ostali učenici u razredu. U skladu s rezultatima odlučuje je li potrebno provesti dodatne aktivnosti vježbanja.

Primjeri pitanja:

1. Stani ispred svoje klupe. Opiši gdje se nalazi klupa u odnosu na tebe koristeći se pojmovima *ispred* i *iza*.
2. Opiši svoj položaj u odnosu na učenika s kojim sjediš u istoj klupi koristeći se pojmovima *lijevo* i *desno*. Zatim prijatelju u klupi stani s njegove druge strane. Opiši svoj položaj koristeći se pojmovima *lijevo* i *desno*. Objasni zašto je došlo do promjene odnosa u prostoru.
3. Stani ispred učenika s kojim sjediš u klupi gledajući ga u lice, podigni svoju desnu ruku i njegovu desnu ruku. Zatim se okreni udesno i napravi 3 koraka. Opiši svoj položaj. Objasni što se promijenilo.

Primjer vrednovanja kao učenja: Kako bi učenici proveli samovrednovanje, odnosno procijenili jesu li usvojili ishode, mogu se također koristiti crvenim i zelenim karticama. Učitelj izgovara tvrdnje na koje učenici odgovaraju podizanjem kartice određene boje ovisno o njihovoj samoprocjeni. Potrebno je s učenicima unaprijed dogovoriti značenje pojedine boje. Tako, primjerice, podizanje zelene kartice znači da se učenik u potpunosti slaže s učiteljevom tvrdnjom, a podizanje crvene kartice znači da se učenik ne slaže s učiteljevom tvrdnjom, već smatra da mu je potrebno još vježbanja kako bi usvojio vještine. Nakon samovrednovanja učenika učitelj će dobiti uvid koliko su učenici objektivni u samoprocjeni te im ukazati na važnost objektivnog samovrednovanja koje je također potrebno vježbati od najranije dobi.

Primjeri tvrdnji:

1. Mogu brzo i točno podići lijevu ruku nakon što to netko zatraži od mene.
2. Mogu brzo i točno skrenuti udesno kad to netko zatraži od mene.
3. Lako i brzo mogu opisati što je ispred mene.
4. Teže mi je odrediti što je desno od mene nego što je iza mene.
5. Teže mi je odrediti što je ispred mene nego što je lijevo od mene.

2. primjer

Uvod: Usvajajući odgojno-obrazovni ishod DIZ OŠ B.1.2., učenik će usvojiti primjenu vremenskog slijeda u svakodnevnom životu, opisat će prirodu vremenskog slijeda kao neizostavan dio zbivanja, događaja i promjena u prirodi. Učenicima želimo osvijestiti izmjenu dana i noći, svijetli i tamni dio dana (dan i noć, 24 sata) te pravilan slijed doba dana od jutra do večeri i noći. Osim dana u tjednu, učenicima želimo osvijestiti slijed promjena u prirodi.

Važno je učenike upućivati na prepoznavanje, izdvajanje i razlikovanje uzroka i posljedica kako bi dobili cjelovitu sliku zbivanja, događaja i promjena koje se odvijaju u vremenskom slijedu. Usvajajući odgojno-obrazovne ishode iz razrade (*povezuje slijed svojih obveza, aktivnosti, događaja s dijelovima dana, danima u tjednu i godišnjim dobima te prepoznaje uzroke i posljedice događaja u svakodnevnom životu*), učenik će prepoznati koji je događaj kojem prethodio, odnosno koje su posljedice koje je izazvao. Primjerice, redanje svakodnevnih aktivnosti pravilnim redoslijedom, crtanje svojih jutarnjih aktivnosti, izrada razrednog kalendara rođendana po mjesecima, izrada kalendara nastavne godine po godišnjim dobima (kronološka izmjena godišnjih doba), uzroci i posljedice (uzrok – želja za kućnim ljubimcem; posljedica – potrebna je briga o njemu).

Usvojivši ovaj ishod, učenici će biti spremni u višim razredima, posebice u nastavnom predmetu Povijest, osim izravno izrečenih uzroka i posljedica, uočiti ili zaključiti o njima i kada nisu eksplicitni (interpretativno razumijevanje) te će razumjeti da su neki uzroci i posljedice važniji od drugih, da postoje pozitivni i negativni, dugoročni i kratkoročni uzroci i posljedice. Takvim usložnjavanjem znanja kod učenika razvijamo sposobnost postavljanja pitanja, kritičkog mišljenja, rješavanja problema, donošenja odluka i aktivno suočavanja s promjenama, sagledavajući život i rad te pojave i procese u konkretnom vremenu i prostoru i njihove uzročno-posljedične veze kako bi se osposobili za život i rad.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.

Ishodi iz razrade ishoda:

- povezuje slijed svojih obveza, aktivnosti, događaja s dijelovima dana, danima u tjednu i godišnjim dobima
- prepoznaje uzroke i posljedice događaja u svakodnevnom životu.

Planirani broj nastavnih sati: 4 sata

Opis aktivnosti za učenike

TRI POJMA – Vremenski slijed

1. aktivnost

Učenici su podijeljeni u skupine po troje. Učitelj svakoj skupini daje tri kartice s riječima. Svaki učenik uzme jednu karticu. Učenici se u skupini trebaju poredati pravilnim redoslijedom slijeva nadesno držeći svoju karticu.

Primjeri:

- JUČER – DANAS – SUTRA
- DORUČAK – RUČAK – VEČERA

– JUTRO – PODNE – VEČER

– PROŠLOST – SADAŠNJOST – BUDUĆNOST

– 5. ROĐENDAN – 6. ROĐENDAN – 7. ROĐENDAN

– BUĐENJE – ODLAZAK U ŠKOLU – SPREMANJE ZA SPAVANJE

2. aktivnost

Učitelj stavlja pripremljenu lentu vremena na ploču, zatim proziva skupine učenika. Jedna po jedna, skupine učenika stanu ispred vremenske crte držeći svoje kartice. Poredaju se pravilnim redoslijedom te pročitaju/izgovore svoje riječi s kartica redom kako su se posložili. Nakon toga objašnjavaju zašto su se baš tako poredali (primjerice, jer se prvo ujutro jede doručak, kasnije ručak, a prije spavanja večera).

PRIJE I POSLIJE – Uzrok i posljedica

1. aktivnost

Učitelj pokazuje učenicima nekoliko ilustracija. Na svakoj se ilustraciji nalazi učenik u nekoj situaciji. Učenici opisuju sliku.

Pitanja za vođenje razgovora:

1. Opišite ilustraciju. Koga vidite na ilustraciji? Gdje se učenik nalazi? Kako se osjeća?
2. Razmislite zašto se učenik tako osjeća. Što se dogodilo prije situacije prikazane na ovoj ilustraciji?
3. Što se može dogoditi poslije situacije prikazane na ovoj ilustraciji? Ispričajte.

Učenici navode moguće razloge zašto se to dogodilo ili zašto se učenik tako osjeća. Zatim navode što se može dogoditi zbog toga.

1. ILUSTRACIJA: učenik je uspješno riješio zadatak.

Mogući uzroci: učio je i trudio se.

Moguće posljedice: zadovoljan je zbog svojeg uspjeha, učiteljica ga je pohvalila, roditelji su sretni.

2. ILUSTRACIJA: učenik šeće psa.

Uzrok: Učenik je dobio psa za rođendan.

Posljedica: Učenik se treba brinuti o psu, redovito ga hraniti i voditi u šetnju.

3. ILUSTRACIJA: učenik nije dovoljno učio za provjeru znanja.

Uzrok: nije stigao, nije mu se dalo, zaboravio je.

Posljedica: dobit će nižu ocjenu od očekivane.

4. ILUSTRACIJA: učenik je gladan.

Uzrok: nije jeo prije škole, zaboravio je doručkovati, nije stigao doručkovati.

Posljedica: nije dobre volje, ne može se usredotočiti na zadatak, misli samo na užinu.

2. aktivnost

Nakon analize ilustracija i razgovora, slijedi podjela u parove.

Učitelj svakom paru podijeli ilustracije događaja iz svakodnevnog života koji su učenicima bliski, isto tako im podijeli kartice u dvjema bojama. Svaki učenik uzme jednu karticu o kojoj će ovisiti njegov daljnji zadatak.

Učenici zajedno promatraju ilustraciju, a nakon toga svaki učenik radi svoj dio zadatka.

Učenik koji ima crvenu karticu, crta što se moglo dogoditi prije događaja prikazanog na ilustraciji.

Učenik koji ima zelenu karticu, crta što se može dogoditi poslije tog događaja.

Na kraju donose svoje crteže zajedno s ilustracijom i opisuju svoje crteže prepoznajući uzrok i posljedicu.

Daroviti učenici

Tijekom aktivnosti vremenskog slijeda učeniku zadamo određeni dan u tjednu, a učenik treba napisati koji je dan prethodio zadanom danu i koji dan slijedi nakon zadanog dana. Druga je moguća aktivnost da navede dane u kojima prema rasporedu sati ima Vjeronauk, Glazbenu i Likovnu kulturu.

U aktivnostima učenja uzroka i posljedica od učenika se može zatražiti da samostalno, po vlastitom izboru, nacрта neki događaj iz svakodnevnog života te odredi što se dogodilo prije tog događaja (uzrok) i što se dogodilo nakon tog događaja (posljedica).

Učenici s teškoćama

Tijekom izvođenja aktivnosti imaju radne listiće na kojima je pojednostavljen prikaz vremenskog slijeda te na njih ucrtavaju ono što nedostaje. Aktivnost vezana za uzroke i posljedice je da učenik u djelomično popunjenu tablicu sličicama dopunjava što nedostaje. Ako je potrebno, učitelj pomaže u izvođenju aktivnosti. Primjerice, niže dane u tjednu prema dobivenom uzorku ili nastavlja niz dana u tjednu. Prepoznaje barem jedan uzrok i posljedicu događaja u svakodnevnom životu, primjerice, spremanje školske torbe za određeni dan.

Vrednovanje

Primjer vrednovanja za učenje: Igra *Dan – noć*: učitelj govori točne i netočne rečenice o vremenskom slijedu te uzrocima i posljedicama. Učenici pažljivo slušaju te čučnu ako je tvrdnja netočna, odnosno ustanu ako je tvrdnja točna.

Primjeri tvrdnji:

Nakon utorka slijedi srijeda.

Petak je dan prije subote.

Vikend ima dva dana.

Nakon zime dolazi ljeto.

Utorkom osim udžbenika i bilježnica u školu nosimo sportsku opremu jer imamo Tjelesnu i zdravstvenu kulturu.

Danas je srijeda, jučer je bio utorak, a sutra je četvrtak.

Ujutro večeramo.

Nedjeljom ne idemo u školu jer je to dan vikenda.

Ana nije dovršila crtež i zbog toga je dobila pohvalu od učiteljice.

Tijekom zime nosimo toplu odjeću.

Primjer vrednovanja za učenje: Učenici sjede u krugu. Jedan učenik izgovara naziv jednog doba dana, a učenici nastavljaju niz. Nakon toga po istom obrascu nižu dane u tjednu i godišnja doba.

Primjer vrednovanja kao učenja: Učenici se nalaze u sredini učionice. Učitelj izgovara rečenice, učenici koji se u potpunosti slažu s rečenicom odlaze do ploče, oni koji se ne slažu odlaze na kraj učionice, a učenici koji se niti slažu niti ne slažu ostaju na sredini učionice.

Primjeri rečenica:

Mogu samostalno nabrojati dane u tjednu.

Mogu navesti po jednu svoju aktivnost za jutro, podne i večer.

Mogu imenovati sva godišnja doba.

Znam koji je danas dan, koji je bio jučer, a koji će biti sutra.

Znam objasniti zašto tijekom ljeta nosimo laganu odjeću.

Mogu navesti dva primjera što će se dogoditi ako se nismo pripremili za ispit znanja.

Znam kojim danom u tjednu imamo Glazbenu kulturu.

Mogu navesti što moram ponijeti u školu kada imamo Tjelesnu i zdravstvenu kulturu.

Primjer vrednovanja naučenoga: Izlazna kartica: učenici navode dane u tjednu po redosljedu te svoje aktivnosti za određene dane (primjerice, trening, glazbena škola, vikendom odlazak baki ili na izlet), godišnja doba. *Online* igrice vezane uz dane u tjednu i aktivnosti učenika.

Primjer izlazne kartice:

POREDAJ DANE U TJEDNU POČEVŠI OD PONEDJELJKA.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____ 7. _____

UTORAK ČETVRTAK PETAK PONEDJELJAK NEDJELJA SUBOTA
SRIJEDA

NACRTAJ PO JEDNU AKTIVNOST KOJOM SE BAVIŠ PONEDJELJKOM, UTORKOM I PETKOM.

PONEDJELJAK

UTORAK

PETAK

3. primjer

Uvod: Primjer ishoda u kojem će učenik odabirom ponašanja te svojim odlukama samostalno i savjesno preuzeti odgovornost za svoje postupke. Cilj je kognitivni i emocionalni razvoj stavova i vrijednosti u sigurnom, ali istodobno izazovnom okružju. Iskustvenim učenjem potiče se sudjelovanje u životu i radu vlastite obitelji, razredne zajednice, škole i društva kojem učenik pripada. Svaka aktivnost uvažava iskustva šestogodišnjaka, zahtijevajući od njega da promatra, promišlja, ispituje i stvara vlastite zaključke.

Pitanjima pozivamo učenike na međusobnu interakciju iskazivanja osobnih mišljenja u poticajnom okružju gdje svi surađuju tijekom komunikacije uz izbjegavanje konfliktne situacije. Učenik postupno postaje savjestan član svoje razredne zajednice u kojoj ima određenu ulogu. Ponekad se pojave teškoće pri odlučivanju i teže se ostvaruju suradnje jer je naglašen natjecateljski duh.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.

Ishodi iz razrade ishoda:

- prepoznaje posljedice nepoštovanja pravila u razrednoj zajednici, školi i mjestu
- preuzima odgovornost za svoje postupke
- prepoznaje pravila u korištenju broja 112.

Planirani broj nastavnih sati: 2 sata

Opis aktivnosti za učenike

1. aktivnost

U uvodnom dijelu sata učitelj, igrajući uloge, glumi telefonski poziv preuzimajući ulogu pozivatelja i primatelja (operatera) u jedinstvenome komunikacijskom centru za sve hitne situacije. Učitelj jasno i

dovoljno glasno izgovara vlastito ime, prezime, adresu i telefonski broj, pojašnjava što se dogodilo, gdje, kako i zbog čega treba pomoć. Zatim slijedi rasprava o pozivu i tijeku razgovora: zašto je važno znati broj žurnih službi, koje je informacije potrebno dati operateru koji odgovori na poziv. Ako aktivnost pokaže da većina učenika ne zna vlastitu adresu i broj telefona, potaknuti ih da nauče.

2. aktivnost

Slijedi aktivnost rada u skupinama gdje učenici izrađuju modele brojeva 112. Radeći, koriste se kartonom, papirom, bojicama, priborom za pisanje. Kad brojevi budu napisani, obojani i izrezani, treba pravilno posložiti broj za hitne slučajeve. Svoj rad učenici mogu posložiti na podu, ploči, stolu ili u zraku.

3. aktivnost

Igra *Traženje predmeta*: Učenici u učionici traže tajanstveni predmet kojim se koriste djelatnici žurnih službi (igračka vatrogasni kamion, vozilo hitne pomoći, sjekira, ljestve, uže, zaštitna kaciga, rukavice i sl.). Kad se predmet pronađe, učenik treba oponašati zvuk koji se čuje pri kretanju vozila ili opisati mogućnosti korištenja.

4. aktivnost

Izrada plakata: razgovor s učenicima o odgovornom ponašanju i o tome što se ne smije činiti kad su sami kod kuće zbog opasnosti (primjerice, ne smiju nikoga nepoznatog pustiti u stan, paliti šibice, svijće, upaljače, nepoznate naprave, isprobavati tekućine u bocama). Slijedi crtanje skice jednog ili više odgovornih ponašanja koje učenici svakodnevno provode i izložba radova na školskoj ploči ili panou.

5. aktivnost

Čitanje, pisanje, slaganje slova i riječi uz pomoć razredne slovarice. Učenici odaberu napisanu riječ, pročitaju, napišu ili slože na panou, zatim prepričaju događaj koji su proživjeli, situaciju iz obitelji, učionice ili na putu od kuće do škole.

Primjeri riječi:

ODGOVORNOST = poticanje, povjerenje, čuvanje tajne, iskrenost, suosjećanje

OČEKUJEM = pomoć, strpljenje, razumijevanje, sudjelovanje, dobrodošlicu

ZAJEDNIŠTVO = dijeljenje, učenje, igra, suradnja

6. aktivnost

Igra *Dan – noć*: Učitelj govori točne i netočne rečenice o odgovornom ponašanju. Učenici pažljivo slušaju te čučnu ako je tvrdnja netočna, odnosno ustanu ako je tvrdnja točna.

Primjeri rečenica:

Smijem za vrijeme odmora trčati školskim hodnicima. Prijatelje uvijek pozdravim. Kada nešto želim, reći ću: „Molim te!“ Izvoli, pristojno je reći. Kada nekom želim zahvaliti, reći ću: „Hvala!“ Hvala kažem kada nekog želim upoznati. Lijepo je oprostiti. Nije pristojno zahvaliti za pomoć. Ako pogriješim, ispričat ću se i neću ponoviti isto.

7. aktivnost

Slikopriča: razgovor s učenicima o situacijama u kojima će zatražiti pomoć roditelja, učitelja i djelatnika u školi. Učenici odgovaraju na postavljena pitanja. Tijekom razgovora učitelj piše velikim tiskanim slovima kratke rečenice, u kojima pojedinu riječ zamjenjuje sličica noža, zavoja, razbijene čaše, telefona.

Daroviti učenici

Usmeno odgovoriti na pitanja: Čemu služe pravila? U kojim situacijama lijekovi mogu biti opasni? Smijemo li sami uzimati neki lijek? Zašto? Čemu služi utičnica? Zašto je utičnica opasna? Tijekom aktivnosti igranja uloga mogu preuzeti ulogu primatelja poziva: pozdravlja i postavlja pitanja: Kako se zovete?, Na kojoj se adresi nalazite?, Koji je vaš broj telefona?, Recite što se dogodilo.

Učenici s teškoćama

Ako je potrebno, učitelj im pomaže tijekom svih aktivnosti prepoznavanja opasnosti u domu i okružju. Dodatno im objašnjava odgovorno ponašanje uz radne listiće na kojima je ilustracija lica s osjećajima koji im mogu pomoći u radu.

Vrednovanje

Primjer vrednovanja za učenje: Vrednovanje se odvija pomoću kartice sa znakom + što znači *slažem se* i kartice sa znakom – što znači *ne slažem se*. Učitelj različito posloži brojeve 112 (211, 121 ili izostavi jedan broj...), učenici podižu kartice ovisno o tome smatraju li primjer niza složenih brojeva točnim ili netočnim. Tijekom aktivnosti učitelj uviđa koliko je učenika u razrednom odjelu usvojilo odgojno-obrazovni ishod i treba li učenicima ponuditi nove aktivnosti radi dodatnog vježbanja.

Primjer vrednovanja za učenje: Učitelj postavlja pitanja na koja učenici odgovaraju podižući kartice sa znakom + i znakom –. Jedan učenik odgovara, ostali učenici procijene jesu li čuli točan ili netočan odgovor.

Primjeri pitanja:

Navedi situacije u kojima je potrebno nazvati broj 112.

Što bi se moglo dogoditi ako se neodgovorno koristiš oštrim predmetom?

Što ćeš učiniti ako nepoznata osoba uporno kuca na tvoja vrata, a sam si kod kuće?

Primjer vrednovanja kao učenja: Učenici slušaju što učitelj čita i odgovaraju pokretima tijela: pljesak dlanovima ako se slažu s tvrdnjom, ako se ne slažu s tvrdnjom, poskokom okrenu leđa.

Primjeri pitanja:

1. Znam komu govorim svoje ime, prezime i adresu.
2. Znam komu trebam prijaviti prijetnju.
3. Prepoznajem situacije u kojima je potrebno pozvati broj 112.

Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 2. razredu

1. primjer

Uvod: Za primjer su izabrani odgojno-obrazovni ishodi koji se mogu usvojiti izvanučioničkom nastavom. Cilj im je razvijanje prostornog mišljenja i orijentacijskih vještina, upoznavanje ustanova u naselju stanovanja te pravilno i odgovorno ponašanje tijekom izvanučioničke nastave. Ovo je primjer kako se mogu kombinirati ishodi iz razrade triju različitih odgojno-obrazovnih ishoda. Svakom izvanučioničkom nastavom trebalo bi se koristiti za razvijanje i vježbanje orijentacijskih vještina, sigurnog kretanja u skladu s prometnim pravilima te odgovornog ponašanja.

Učenici će tijekom izvanučioničke nastave izrađivati skicu kretanja te time ona dobiva obilježja terenske nastave. Dio aktivnosti potrebno je provesti u učionici prije terenskog rada, dio na terenu, a zatim ponovno u učionici nakon provedena terenskog rada. Preduvjet za uspješno usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda opisanih u ovom primjeru jest da su učenici na prethodnim satima uspješno usvojili odgojno-obrazovne ishode: opisuje objekte koje vidi u neposrednom okružju svoje škole, opisuje svoj položaj u odnosu na izabrane objekte iz okružja, snalazi se u prostoru služeći se izabranim objektima te procjenjuje najkraći i najdulji put kretanja. Usvajanje nabrojanih ishoda može se ostvariti izvanučioničkom nastavom u neposrednom okružju škole, a za primjer koji opisujemo potrebno je planirati više nastavnih sati.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.

Ishodi iz razrade ishoda:

- razlikuje uloge pojedinih ustanova u naselju
- povezuje zanimanja ljudi s pojedinim ustanovama.

Glavni ishod: DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.

Ishodi iz razrade ishoda:

- snalazi se u prostoru služeći se izabranim objektima
- izrađuje skicu kretanja prikazujući objekte iz neposredne okoline.

Glavni ishod: DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.

Ishodi iz razrade ishoda:

- opisuje sigurno kretanje prema prometnim pravilima
- primjenjuje pravila odgovornog ponašanja u javnim, kulturnim i zdravstvenim ustanovama.

Planirani broj nastavnih sati:

- 2 nastavna sata u učionici
- 2 do 4 nastavna sata na terenu ovisno o veličini naselja te prostornom rasporedu javnih, kulturnih i zdravstvenih ustanova koje će se posjetiti.

Opis aktivnosti učenika

Aktivnosti prije terenske nastave u dvorištu škole

Provjeriti predznanje o orijentaciji u prostoru i poznavanju organizacije života i rada ljudi u naselju:

1. Nabrojite i opišite objekte koje vidite u neposrednom okružju svoje škole.

*2. a) Opišite svoj trenutni položaj u odnosu na sve objekte koje ste spomenuli u 1. zadatku. (Od učenika se očekuje upotreba riječi ispred/iza te lijevo/desno u kontekstu međusobnog odnosa. Primjerice: *Ispred mene nalazi se zgrada u kojoj je trgovina. Lijevo od zgrade s trgovinom stambena je zgrada svjetlozelene boje.**

*b) Navedite čemu služe objekti koje ste spomenuli i čime se bave ljudi zaposleni u njima. (Ovdje se očekuje da učenici mogu navesti osnovne funkcije objekata koje su naveli u prethodnom zadatku. Primjerice: *Stambena zgrada služi za stanovanje, a u trgovini su zaposleni trgovci koji nam prodaju namirnice potrebne za život.**

Aktivnosti prije terenske nastave u učionici

a) Učenicima prikazati predložak jedne izrađene skice kretanja (Sl. 1.) te ga zajedno analizirati. Primjeri pitanja za analizu:

- 1. Što skica kretanja treba sadržavati?*
- 2. Kojim se simbolima koristimo za prikazivanje objekata?*
- 3. Kako znamo što koji simbol predstavlja?*
- 4. Kako se zove dio skice u kojem su simboli objašnjeni?*

5. Navedite objekte koji se nalaze s lijeve strane ceste na putu od osnovne škole do policijske postaje.
 6. Navedite objekte koji se nalaze s desne strane ceste na putu od policijske postaje do pošte.
 7. Navedite objekte koji se nalaze s lijeve strane ceste na putu od doma zdravlja do osnovne škole.
- Raspraviti s učenicima zašto je orijentacija u kojoj se koristimo lijevom i desnom stranom neprecizna te kako se to može izbjeći. Imajte na umu da se tijekom 2. razreda ne poučavaju strane svijeta!

Sl.1. Primjer izrađene skice kretanja za zajedničku analizu s učenicima

b) Učenicima podijeliti pripremljene predloške kojim će koristiti za izradu svoje skice. Na predlošcima mogu biti ucrtane ulice, osnovna škola kao početna točka i neki istaknuti objekti u prostoru kako bi se učenici lakše snašli na terenu. Prije izlaska na teren potrebno je s učenicima dogovoriti koji će se simboli upotrebljavati tijekom izrade skice te pripremiti tumač u koji će učenici ucrtavati znakove i njihovo značenje.

Izlazeći na teren, učenici trebaju imati tvrde podloške za papir na kojem će izrađivati skicu i pribor za pisanje (olovku, gumicu, bojice...).

Unaprijed je potrebno dogovoriti koje će institucije učenici posjetiti (primjerice, poštu, banku, dom zdravlja i policijsku postaju) te s kim će razgovarati. Također je potrebno učenike pripremiti na postavljanje smislenih pitanja i podsjetiti na pravila odgovornoga i pristojnog ponašanja. Izuzetno je važno prije izlaska na teren ponoviti pravila sigurnog kretanje u prometu.

Primjeri pitanja koje učenici mogu postaviti djelatnicima u ustanovama koje će posjetiti:

- 1. Kako se točno naziva ustanova u kojoj se nalazimo?*
- 2. Kojim se sve zanimanjima bave ljudi koji su zaposleni u ovoj ustanovi?*
- 3. Zbog čega ljudi posjećuju ovu ustanovu? Komu ona služi i zašto?*

Aktivnost za darovite učenike

Učenici će samostalno izrađivati cijelu skicu bez unaprijed pripremljenog predloška.

Aktivnosti tijekom terenskog rada

Učenici pješake trasom od škole do ustanova kojima je planiran posjet te izrađuju skicu svojeg kretanja na dobivenom predlošku. Prema dogovorenim znakovima ucrtavaju objekte uz koje prolaze i ispunjavaju tumač. Može se s učenicima dogovoriti da najprije ucrtavaju objekte s jedne strane ulica kojima prolaze, a u povratku objekte s druge strane. Za vrijeme pješaćenja primjenjuju pravila sigurnog kretanja u prostoru na koje ih učitelj često podsjeća.

Došavši u instituciju kojoj je planiran posjet, upoznaju se s ulogom ustanove te zanimanjima ljudi koji u ustanovi rade. Učenike je važno kontinuirano upozoravati na primjereno i odgovorno ponašanje.

Aktivnosti u učionici nakon terenskog rada

Nakon terenskog rada potrebno je osigurati učenicima određeno vrijeme kako bi uredili i dovršili svoje skice kretanja. Ako su radovi neuredni zbog poteškoća sa skiciranjem na terenu, može se učenicima omogućiti da skicu kretanja precrtaju na novi papir kako bi bila urednija i preglednija. Zatim se provodi vrednovanje i refleksija.

Vrednovanje

Formativno vrednovanje učeničkih radova može provesti učitelj, ali još je vrijednije te doprinosi boljem usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda ako to obave učenici pregledavajući radove jedni drugima (vršnjačko vrednovanje) pomoću liste za procjenu. Učitelj pomaže učenicima provesti vrednovanje te tako i sam stječe uvid u ostvarenost odgojno-obrazovnih ishoda.

U nastavku je primjer liste za procjenu skice kretanja koja se treba prilagoditi prostoru na kojem je obavljen terenski rad.

Uputa: Stavite znak \surd u stupac koji najbolje opisuje tvrdnju.

TVRDNJA	DA	DJELOMIČNO	NE
Skica ima ucrtane sve ceste kojima smo prolazili.			
Skica ima ucrtanu poštu na odgovarajućem mjestu.			
Skica ima ucrtanu banku na odgovarajućem mjestu.			
Skica ima ucrtan dom zdravlja na odgovarajućem mjestu.			
Skica ima ucrtanu policijsku postaju na odgovarajućem mjestu.			
Skica ima ucrtane ostale objekte uz koje smo prolazili.			
Skica ima tumač.			
U tumaču su objašnjeni svi znakovi korišteni na skici.			
Skica kretanja uredna je i pregledna.			

Nakon vršnjačkog vrednovanja potrebno je provesti **refleksiju** kako bi učenici osvijestili u čemu su pogriješili te što su sve tijekom izvanučioničke nastave naučili i je li nastava mogla biti još bolja i učinkovitija. Refleksiju vodi učitelj postavljajući refleksivna pitanja koja potiču kritičko razmišljanje.

Primjeri nekih refleksivnih pitanja:

1. *Je li skica mogla biti detaljnija?*
2. *Jesmo li odabrali dovoljno simbola za prikazivanje objekata koje smo vidjeli na terenu?*
3. *Je li nam bilo nespretno skicirati na terenu?*
4. *Što je bilo najteže ucrtati na skicu?*
5. *Jeste li se tijekom kretanja na terenu pridržavali prometnih pravila?*
6. *Jesmo li putem mogli posjetiti još koju ustanovu?*
7. *Jeste li se u ustanovama koje smo posjetili pristojno i odgovorno ponašali?*
8. *Jesmo li od djelatnika u ustanovama doznali sve što nas je zanimalo?*

2. primjer

Uvod: Za primjer je odabran odgojno-obrazovni ishod koji učenicima omogućuje razumijevanje uzročno-posljedičnih veza u svakodnevnom životu. Nekoliko je razloga zašto je važno da učenici usvoje ovaj odgojno-obrazovni ishod. Učenici aktivno istražuju i upoznaju svijet oko sebe, a razumijevanje uzročno-posljedičnih veza pomaže im shvatiti kako različiti događaji i radnje mogu utjecati jedni na druge u njihovu svakodnevnom životu. Razumijevanje uzročno-posljedičnih veza potiče učenike na

promišljanje o razlozima zbog kojih se određeni događaji događaju i kako oni mogu utjecati na druge događaje ili situacije što potiče razvoj kritičkog mišljenja i sposobnost analize. Učenike potiče da prepoznaju logičke veze između različitih događaja i situacija što im pomaže razvijati sposobnosti logičkog razmišljanja i zaključivanja. Razumijevanje uzročno-posljedičnih veza učenicima omogućuje bolje razumijevanje nastavnih sadržaja iz različitih predmeta, poput Prirodoslovlja, Matematike i jezika te svoje znanje o uzročno-posljedičnim vezama primjenjuju na različite teme i situacije. Razumijevanje uzročno-posljedičnih veza učenicima pomaže u donošenju informiranih odluka i u razmišljanju o posljedicama svojih postupaka. To je ključna vještina koja im pomaže u svakodnevnim situacijama, poput rješavanja problema, donošenja odluka i razumijevanja odnosa s drugima.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnome životu.

Ishodi iz razrade ishoda:

- uspoređuje bližu prošlost i sadašnjost
- navodi uzroke i posljedice događaja u svakodnevnom životu
- prikazuje događaje na različite načine.

Planirani broj nastavnih sati: 2 nastavna sata u učionici.

Opis aktivnosti za učenike

Aktivnost prije nastavnog sata

Učenici će kao pripremu za usvajanje ovoga odgojno-obrazovnog ishoda obaviti sljedeće zadatke:

- pitati roditelje kakvim su se igračkama igrali kada su bili djeca
- pitati bake i djedove kakvim su se igračkama igrali kada su bili djeca
- nacrtati te igračke i navesti njihove nazive.

1. aktivnost na nastavnom satu

Sadašnjost, prošlost i budućnost

Učenici će pokazati crteže igračaka iz prošlosti te usmeno navesti njihova nazive. Učitelj može postaviti pitanja:

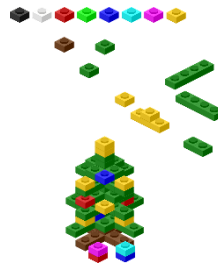
- Od kojeg su materijala najčešće bile izrađene igračke u prošlosti?
- Zašto su tada igračke izrađivane od tog materijala / tih materijala?
- Od kojeg su materijala najčešće izrađene igračke u sadašnjosti?

– Koje igračke dulje traju? Što misliš, zašto je tako?

– Navedi razloge zašto neke igračke nisu primjerene djeci određene dobi.

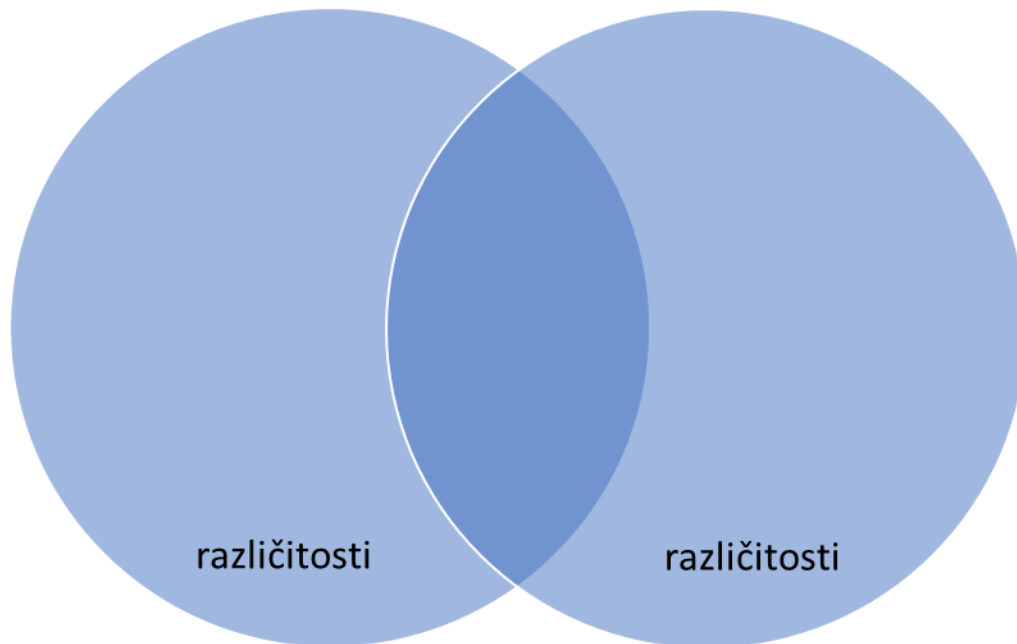
Nakon razgovora učenici u paru rješavaju sljedeći zadatak.

Pažljivo promotri slike igračkaka iz prošlosti i sadašnjosti te u krugove upiši njihove sličnosti i razlike.

IGRAČKE IZ PROŠLOSTI

IGRAČKE IZ SADAŠNJOSTI

IGRAČKE IZ PROŠLOSTI

IGRAČKE IZ SADAŠNJOSTI

Promotri fotografije bicikala. Koje razlike zapažaš između bicikla nekada i danas? Razmisli i nacrtaj kako bi bicikl mogao izgledati u budućnosti.

NEKADA	SADA	U BUDUĆNOSTI
		

2. aktivnost na nastavnom satu

Učenici će radom u parovima identificirati uzroke i posljedice određenih događaja u svojem svakodnevnom životu.

Razgovor o uzrocima i posljedicama

Razgovor s učenicima o tome što znaju o uzrocima i posljedicama događaja. Objasniti da uzrok može biti nešto što se dogodilo prije događaja i utječe na njega, dok posljedica predstavlja ono što se događa nakon događaja. Potrebno je koristiti se primjerima iz svakodnevnog života s kojima se učenici mogu poistovjetiti, poput toga što se događa kada netko padne s bicikla ili kada padne kiša.

Prepoznavanje uzroka i posljedica određenih događaja

Dati učenicima nekoliko slika s prikazima situacija iz svakodnevnog života. To mogu biti situacije poput: učenik je pao s bicikla, netko je razbio čašu, dijete nije pospremilo igračke itd. Nakon što učenici razmisle, učitelj ih pita da navedu moguće uzroke koji su doveli do tih posljedica i započinje razgovor o njihovim odgovorima. Pita ih zašto misle da su ti uzroci doveli do tih posljedica. Potiče učenike da objasni svoje misli.

Stvaranje stripa

Svaki učenik odabire jednu od situacija koje je razmotrio i stvara svoj strip koji prikazuje uzrok i posljedicu tog događaja. Učenik se koristi svojim crtačkim vještinama kako bi ilustrirao situaciju te kratkim pisanim opisom objasnio uzrok i posljedicu.

Prezentacija stripa

Na kraju aktivnosti neka učenici prezentiraju svoj strip ostatku razreda. Neka objasne što se dogodilo u priči i kako su uzroci doveli do posljedica.

3. aktivnost na nastavnom satu

Naziv aktivnosti: Izrada lente vremena (prošlost, sadašnjost i budućnost)

Učenici će, radeći u parovima, prikazati različite događaje na lenti vremena kako bi vizualno predstavili njihov redoslijed.

Aktivnost:

Razgovor o lenti vremena

Započeti razgovor s učenicima o tome što su lente vremena i kako se njima koristimo za prikazivanje događaja tijekom vremena. Objasniti da se događaji na lenti vremena prikazuju vremenskim slijedom kako su se dogodili te da će i oni izraditi lentu vremena nekih događaja koji su prikazani na slikama ili crtežima: rođenje djeteta, proslava prvog rođendana, proslava petog rođendana, prvi dan škole, posjet zoološkom vrtu itd.

Učenicima pripremimo nekoliko vremenskih sljedova različitih događaja te svakom paru damo sličice ili crteže tih događaja.

Primjerice, učenik doručkuje, pere zube, odlazi u školu, igra se s prijateljima u školi, dolazi kući, ruča, uči, druži se s obitelji, večera i odlazi na spavanje.

Izrada lente vremena

Nakon što su učenici dobili crteže događaja, započinju izrađivati lentu vremena. Svaki par učenika dobije dugačku traku papira koja je podijeljena na onoliko dijelova koliko ima sličica ili crteža. Učenici trebaju svaku sličicu ili crtež zalijepiti na točno predviđeno mjesto prema kronološkom redu, odnosno prema redoslijedu kako su se događaji dogodili.

Prezentacija

Na kraju aktivnosti učenici stavljaju svoju lentu vremena na pano u razredu te je prezentiraju ostatku razreda.

Vrednovanje

Primjer vrednovanja za učenje

Parovi učenika zamijenit će lente vremena. Svaki par od učitelja dobije tablicu s točnim vremenskim slijedom lente koju su dobili za vrednovanje. Učenici u tablicu stavljaju kvačice kako bi utvrdili točnost vremenskoga slijeda i tako izvršili vršnjačko vrednovanje.

Primjer tablice:

Važni događaji u Aninu životu od rođenja do 11. godine	TOČNO	NETOČNO
Anino rođenje		
Anina proslava prvog rođendana		
Anin polazak u vrtić		
Anin polazak u prvi razred		
Anina proslava osmog rođendan		
Ana je prije devetog rođendana dobila brata		
Anin polazak u 5. razred		

Primjer vrednovanja naučenog

Nakon vršnjačkog vrednovanja učenici iz lente vremena razvrstavaju događaje u tablicu kako bi provjerili jesu li usvojili ishode.

ZADATAK: Ana sada ide u drugi razred. Događaje iz lente vremena razvrstaj u tablicu tako da u prvi stupac napišeš događaje iz Anine prošlosti, a u drugi stupac događaje koji će se dogoditi u budućnosti.

ANINA PROŠLOST	ANINA BUDUĆNOST

Primjer vrednovanja kao učenja

Učenici će dobiti crvenu, plavu i žutu karticu. Učitelj izgovara rečenice, učenici koji se u potpunosti slažu s rečenicom, podižu plavu karticu, učenici koji se ne slažu, podižu crvenu karticu, a učenici koji nisu sigurni u tvrdnju, podižu žutu karticu.

Primjer tvrdnja:

Mogu samostalno navesti uzroke zašto sam dobro riješio ispit iz matematike.

Mogu navesti tri posljedice ako nisam bio pažljiv tijekom vožnje bicikla.

Mogu navesti pet događaja iz svoje prošlosti.

Mogu navesti tri događaja iz budućnosti za koje bih htio da se dogode.

Mogu navesti tri događaja iz svoje sadašnjosti.

3. primjer

Uvod: Za primjer je izabran ishod u kojem učenik istražuje nematerijalnu baštinu svojeg zavičaja na primjerima. Istraživačkom nastavom nastoji se potaknuti učenika na aktivnost u kojoj otkriva, istražuje te je u stalnoj interakciji s drugim učenicima, učiteljima, kao i članovima zajednice u kojoj živi. Za učenikovo istraživanje može se organizirati izvanučionička nastava, suradnja s udrugama koje se bave određenim djelatnostima, a možemo se koristiti i internetskim izvorima.

Učenici će u navedenom primjeru sudjelovati u izvanučioničkoj nastavi te se koristiti internetskim izvorima u svojem istraživanju. Problemsko-istraživačkom nastavom nastoji se potaknuti učenika da bude aktivan stvaratelj svojeg znanja, a ne pasivan primatelj činjenica. Aktivnosti istraživanja nematerijalne baštine svojeg zavičaja pridonose razvoju lokalnoga i regionalnog identiteta.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ C.2.2. Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.

Ishodi iz razrade ishoda:

– istražuje nematerijalnu baštinu svojeg zavičaja na primjerima.

Glavni ishod: DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.

Ishodi iz razrade ishoda:

– pridonosi dobrobiti zajednice

– primjenjuje pravila odgovornog ponašanja u javnim, kulturnim i zdravstvenim ustanovama.

Planirani broj nastavnih sati:

– 2 nastavna sata u učionici

– 2 nastavna sata izvanučioničke nastave.

Opis aktivnosti za učenike

Aktivnosti u učionici prije izvanučioničke nastave

Na ploči je napisano/projicirano problemsko pitanje „Što je to baština?“. Učenici vođenim razgovorom postepeno definiraju pojam baštine. Nakon toga navode primjere baštine u svojem naselju koje susreću svakog dana. Tijekom razgovora diferenciraju se pojmovi materijalne i nematerijalne baštine. Zadane primjere učenici u tablici razvrstavaju na materijalnu i nematerijalnu baštinu.

Primjer:

Materijalna baština	Nematerijalna baština
spomenik	jelo
šuma	pjesma
dio naselja	ples
stari predmeti	običaj (primjerice, običaji uz blagdane)

Učenici na temelju svojega dosadašnjeg iskustva daju primjere materijalne i nematerijalne baštine vezane uz svoje naselje.

Prije izvanučioničke nastave učenici se dijele u skupine. Upoznaju se s planom izvanučioničke nastave (muzej i kulturno-umjetničko društvo), upoznaju se sa zadacima koje trebaju ostvariti tijekom izvanučioničke nastave: potrebno je zapisati koje su dijelove nematerijalne baštine upoznali, što su doznali o njima te intervjuirati člana kulturno-umjetničkog društva. Učitelj upoznaje učenike s osnovnim informacijama o djelovanju kulturno-umjetničkog društva. Temeljem toga učenici u skupinama, uz učiteljevo vođenje, oblikuju pitanja koja će biti dio njihova intervjua te ih zapisuju na unaprijed pripremljen listić. Učitelj daje povratne informacije o oblikovanim pitanjima.

Primjer unaprijed pripremljenog listića:

Nematerijalna baština zavičaja
1. POSJET MUZEJU
Koji dio nematerijalne baštine tvojeg zavičaja si promatrao/promatrala?

Što si doznao/doznala o tom dijelu nematerijalne baštine?
2. POSJET KULTURNO-UMJETNIČKOM DRUŠTVU
Pitanja za intervju s članovima kulturno-umjetničkog društva:

Odgovori članova kulturno-umjetničkog društva na naša pitanja:

Aktivnosti za darovite učenike

Učenik izlaže zanimljive činjenice o materijalnoj i nematerijalnoj baštini svojeg naselja koju je prethodno istraživao ili je na drugi način stekao znanja o njoj.

Aktivnosti tijekom terenskog rada

Aktivnost u skupinama u gradskom muzeju

Učenici najprije razgledavaju primjere materijalne kulturne baštine (stari predmeti, narodne nošnje i sl.) te postavljaju pitanja o njima. Nakon razgledavanja učenici promatraju pripremu lokalnog jela (primjerice, varaždinski klipici ili rapska torta) te i sami sudjeluju u njegovoj pripremi, ako takva mogućnost postoji u posjećenoj ustanovi. Tijekom demonstracije i izrade jela učenici postavljaju pitanja o jelu. Na unaprijed pripremljene listiće zapisuju što su sve doznali o jelu čiju su pripremu promatrali i u njoj sudjelovali.

Aktivnosti u skupinama u kulturno-umjetničkom društvu

Članovi kulturno-umjetničkog društva učenicima demonstriraju zavičajne pjesme i plesove. Nakon demonstracije učenici sudjeluju u izvedbi prikazanih pjesama i plesova. Učenici zatim intervjuiraju članove kulturno-umjetničkog društva te zapisuju njihove odgovore na pitanja. Nakon susreta s članovima društva, učenici zapisuju svoja zapažanja na ranije pripremljeni listić.

Aktivnosti u učionici nakon izvanučioničke nastave

Po povratku s izvanučioničke nastave učenici čitaju svoje odgovore s listića koji su dobili uoči izvanučioničke nastave te odgovore članova kulturno-umjetničkog društva na pitanja koja su učenici unaprijed pripremili. Razgovorom sažimaju što su sve naučili o nematerijalnoj baštini zavičaja koju su upoznali.

Učenici dobivaju dva zadatka koja rješavaju u skupini:

Kako biste vi doprinijeli zajednici da ste ravnatelj muzeja koji smo posjetili?

Kako biste vi čuvali nematerijalnu baštinu da ste voditelj kulturno-umjetničkog društva?

Nakon rada u skupinama, učenici prezentiraju svoje radove.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje

Na kraju svih aktivnosti učenici mogu sažeti sve što su naučili odgovaranjem, usmeno ili pisano, na sljedeća pitanja:

1. *Koji su primjeri nematerijalne baštine našeg zavičaja?*
2. *Opiši jedan odabrani primjer.*
3. *Kako možemo doprinijeti očuvanju nematerijalne baštine svojeg zavičaja?*

Učitelj daje povratnu informaciju o kvaliteti odgovora.

Vrednovanje kao učenje

Učenici sjede u krugu i podizanjem ruke procjenjuju svoje znanje. Tvrdnje na koje odgovaraju podizanjem ruke mogu biti:

Mogu opisati najmanje jedan primjer nematerijalne baštine svojeg zavičaja.

Mogu objasniti nekoj drugoj osobi kako se čuva nematerijalna baština zavičaja.

Tijekom intervjua s članovima kulturno-umjetničkog društva naučio sam mnoge nove stvari.

Mogu predložiti kako bismo mogli bolje čuvati svoju nematerijalnu baštinu.

Ponašao/ponašala sam se u skladu s pravilima uljudnog ponašanja u ustanovama.

Učenici podižu dvije ruke u zrak ako se u potpunosti slažu s tvrdnjom, jednu ruku ako se djelomično slažu, a ruke ne podižu ako se ne slažu s tvrdnjom.

Nakon samovrednovanja važno je provesti razgovor s učenicima o njihovim odgovorima na pitanja postavljena u svrhu samovrednovanja kako bi se potaknulo učenike na učinkovitiji rad tijekom izvanučioničke nastave te im se osvijestilo što trebaju poboljšati kako bi bili uspješniji i više doprinijeli očuvanju nematerijalne baštine zavičaja.

Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 3. razredu

1. primjer

Uvod: Za primjer je izabran odgojno-obrazovni ishod u kojem se prvi put u nastavnom predmetu Društvo i zajednica uvodi pojam tradicijske regije.

Za prostornu identifikaciju pojedinaca i zajednica nužan je razvoj svijesti o zajedničkom teritoriju, zajedničkoj prošlosti i zajedničkoj kulturi, a to je moguće samo dugotrajnim procesima. Zbog prijetnji slabljenja i gubitka identiteta, a zbog razvoja i očuvanja identiteta prvenstveno na nižim prostornim razinama, pojam tradicijske regije uveden je u kurikulum nastavnoga predmeta Društvo i zajednica. Razvoj identiteta na nižim prostornim razinama prethodi razvoju nacionalnog identiteta.

Za pojedinca i zajednice iznimno je važan **identitet** kao dokaz njihova postojanja i razlikovanja u odnosu na druge. Učenjem i poučavanjem odgojno-obrazovnih ishoda u nastavnom predmetu Društvo i zajednica učenici postupno razvijaju i grade **osobni identitet** (odgovarajući na pitanje *Tko sam ja?*), kao i **društveni identitet** (odgovarajući na pitanje *Tko smo mi?*). Iskaz(i) o pripadnosti različitim skupinama proizlaze iz činjenica koje čine društveni/kolektivni identitet, karakterističan za veći broj pojedinaca. Neki su kolektivni identiteti višestruki, a neki kategorijski, odnosno hijerarhijski (pripadnost mjestu,

gradskoj četvrti, regiji, državi, naciji). Ključno je naglasiti da identitet nije dan sam po sebi, već se iznova stvara, doživljava neprestane promjene i pojavne oblike.

Proces globalizacije dovodi do osiromašenja identiteta, u nekim primjerima i nestajanja (i identiteta i njegovih nositelja – stanovništva). Stoga zajednice na nižim prostornim razinama, lokalnoj i regionalnoj, sve snažnije ističu i *brendiraju* svoje identitete kako bi se pozicionirale na globalnoj razini. *Brendiranjem* regije zajednice se ponekad koriste i kao marketinškim sredstvom (komodifikacija regije).

„Sve mora imati nekakav identitet jer identitet znači da se neki bitak (entitet) nastavlja tijekom vremena, bez obzira na promjene i baš zbog tih promjena, simbolika identiteta postaje važna, da bismo znali da je nešto to što jest” (Heršak, 2011 prema Jukopila 2017).

U globaliziranom svijetu **simboli identiteta** sve su važniji. Tijekom povijesti pojedine zajednice izgrađivale su i održavale trajne simbole svojeg identiteta, primjerice, grbove i zastave. **Regionalni identitet** iznimno je važan. Komponente regionalnog identiteta jesu: **regionalna svijest** (svjesnost o regiji, prostoru, granicama) i relacijski odnosi, **osjećaji** kao okvir kolektivnog identiteta te **prostor** (regija) kao okvir i osnova kolektivnog djelovanja.

Poistovjećivanje pojedinca sa skupinom i osjećaj pripadnosti skupini (zajednici) uključuje brojna kulturna, običajna i druga obilježja (kao dio povijesnoga nasljeđa), primjerice, jezik/govor, pravila ili norme ponašanja (a ta pravila i norme ponašanja utkane su u odgojno-obrazovne ishode nastavnog predmeta Društvo i zajednica kako bi ih učenici stekli u najranijoj dobi), zatim odrednice zavičaja ili države u kojoj je osoba rođena.

Društvene vrijednosti i norme uče se i usvajaju socijalizacijom i time postaju način života, *zbirka ideja* i navika, obrazac življenja, i sumarno se kao dio kulture društva prenose s pokoljenja na pokoljenje. U procesu razvoja i oblikovanja identiteta posebnu ulogu ima **identitet prostora** kao preduvjet održivoga lokalnog i regionalnog razvoja. Važan je i aktivan odnos pojedinaca i zajednica prema prostoru koji se može temeljiti na afektivnom odnosu prema prostoru ili na privrženosti unaprijeđivanju kvalitete života afirmacijom prostornog identiteta.

Tradicijske regije Hrvatske najčešći su prostorni oblik identifikacije stanovništva. Prisutne su u svijesti stanovništva kao temeljni oblik regionalizacije tijekom povijesti. Rezultat su dugotrajnog razvoja identiteta povezanog s teritorijalnošću pa su bliske pojmu povijesne regije.

Tradicijske regije predstavljaju složeni tip regije koje možemo smatrati i historijskogeografskim regijama. Osnovna im je odrednica regionalna svijest i osjećaj regionalne pripadnosti koji počiva na zajedničkom načinu života i vanjskoj ekspresiji, odnosno tvorbenim elementima.

Prostorni pojam tradicijske regije određuje se na temelju triju skupina kriterija. Prvu skupinu čine obilježja prirodne sredine (reljefna, hidrografska, klimatsko-ekološka obilježja). Ona mogu predstavljati

okvir tradicijske regije (primjerice, Međimurja). **Prirodna obilježja** predstavljaju temelj za organizaciju naseljenosti i osnovu ekonomske razvijenosti prostora, a s druge strane naseljenost i ekonomske djelatnosti transformiraju prostor. U toj dugotrajnoj interakciji nastaju (razvijaju se, grade) specifičnosti manje prostorne cjeline (regije) po kojima se ona razlikuje od drugih regija. Druga skupina kriterija obuhvaća **teritorijalno-organizacijska obilježja** (župe, općine, županije...), a treća **kulturnogeografska obilježja** (nematerijalna: govor, toponimija, glazba, plesovi...; materijalna: etnografska baština, način gradnje kuća, način proizvodnje i oblikovanja predmeta...). **Ako je teritorijalna organizacija tijekom povijesti doživljavala manje promjena, onda su danas jasnije granice tradicijskih regija i jači je osjećaj regionalnog identiteta.**

Neke su tradicijske regije u svijesti ljudi prostorno veće, neke manje, a pri izdvajanju neke se dijelom preklapaju. Najčešće se izdvajaju: Banovina, Baranja, Bukovica, Dalmacija, Dubrovnik, Đakovština, Gacka, Gornje Pounje, Gorski kotar, Hrvatsko zagorje, Istra, Južna Lika, Kordun, Krbava, Kvarner, Lika, Lonjsko-čazmanska zavala, Međimurje, Moslavina, Pelješac, Podgorje, Podravina, Poilovlje, Pokuplje, Poljica, Posavina, Požeština, Pozrmanje, Prigorje, Primorje, Puljština, Ravni kotari, Slavonija, Spačva, Srijem, Turopolje, Vinodol, Zagora, Žumberak.

Tradicijske regije perceptivne su regije što znači da su produkt percepcije prostora običnih ljudi te ih nije moguće u svim dijelovima prostora „ucrtati“ na kartu s čvrstim granicama. Ujedno su i vernakularne regije jer se zasnivaju na povezanosti ljudi i prostora i na percipiranom osjećaju identiteta (kako ljudi osjećaju pripadnost prostoru).

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.

Ishodi iz razrade ishoda:

- imenuje tradicijsku regiju u kojoj živi i susjedne tradicijske regije
- opisuje elemente identiteta svoje tradicijske regije.

Napomena: Predlaže se da se navedeni odgojno-obrazovni ishod ostvari u suradnji s nastavnim predmetom Informacijske i digitalne kompetencije kako bi se dobilo više vremena, ali i kako bi učenici mogli upotrijebiti znanja i vještine stečene u tome nastavnom predmetu. Tu se prvenstveno misli na odgojno-obrazovne ishode: IDK OŠ A.3.1. *Učenik procjenjuje informacije iz ponuđenih izvora (razvrstava informacije koje pronalazi; izdvaja relevantne informacije; koristi se relevantnim informacijama za potrebe učenja)* i IDK OŠ C.3.2. *Učenik demonstrira kreiranje i pohranjivanje digitalnih radova na različitim uređajima (koristi se različitim digitalnim alatima za izradu digitalnih radova).* Ostvarenje ovih odgojno-obrazovnih ishoda pretpostavlja i predstavljanje vlastitih digitalnih

radova, tj. javni nastup u razredu kojim učenici razvijanju važne komunikacijske kompetencije. Kao pomoć u provedbi aktivnosti poželjno je uključivanje i stručnog suradnika školskog knjižničara.

Predlaže se da učenici istražuju elemente identiteta (primjerice, govor, narodne nošnje, narodne običaje, tradicijska jela, pjesme i plesove, načine gradnje objekata, ime regije u imenima naselja ili objekata) tradicijske regije u kojoj žive koristeći se relevantnim informacijama koje su pronašli na internetu te da uz pomoć digitalnih alata izrade rad kojim će predstaviti neki element identiteta drugim učenicima iz razreda.

Planirani broj nastavnih sati:

- 1 nastavni sat – Društvo i zajednica (uvodni sat)
- 2 nastavna sata – Društvo i zajednica i Informacijske i digitalne kompetencije (vođeno pretraživanje, razvrstavanje i izdvajanje informacija)
- 1 nastavni sat – Informacijske i digitalne kompetencije (izrada jednostavne digitalne prezentacije)
- 2 nastavna sata – Društvo i zajednica i Informacijske i digitalne kompetencije (javno predstavljanje radova drugim učenicima).

Opis aktivnosti za učenike

1. nastavni sat: Društvo i zajednica (uvodni sat)

Na uvodnom satu potrebno je učenike upoznati s pojmom tradicijske regije, imenom tradicijske regije u kojoj oni žive, s imenima susjednih tradicijskih regija te najznačajnijim elementima identiteta tradicijske regije. Također ih je potrebno informirati o svim aktivnostima te načinima i oblicima rada koji im slijede na idućim nastavnim satima.

1. aktivnost

Učenici gledaju kratki promotivni film o Hrvatskoj (<https://youtu.be/Ma-KLTn4mDc?feature=shared>; pristupljeno 7. 5. 2024.) te za vrijeme gledanja filma zapisuju desetak asocijacija koje u njima pobuđuje film svojim sadržajem. Nakon gledanja filma učitelj pitanjima usmjerava razgovor na prepoznavanje elemenata identiteta nekog prostora te na uočavanje različitosti elemenata identiteta u Hrvatskoj. U razgovoru se potrebno koristiti imenima nekih tradicijskih regija (primjerice, Slavonija, Istra, Dalmacija, Lika) te propitivati učenike jesu li za njih čuli. Razgovor treba zaključiti tvrdnjom da je Hrvatska podijeljena na veći broj manjih teritorijalnih cjelina koje s obzirom na njihove kulturno-povijesne različitosti nazivamo tradicijskim regijama.

2. aktivnost

Učenici dobivaju sljedeći zadatak u pisanom obliku, a rješavaju ga individualno.

*Služeći se ponuđenim riječima, dopuni rečenice koje opisuju pojam tradicijske regije. Ponuđene su riječi: **granice, objekata, jelima, identiteta, nošnjama, običajima.***

Tradicijnska regija manji je prostor države koji ima slična i prepoznatljiva obilježja.

Ta se obilježja prepoznaju u načinu gradnje i izgleda _____, narodnim _____, govoru, _____, tradicijskim _____ i slično.

Sva ta obilježja čine elemente _____ tradicijske regije.

Između tradicijskih regija _____ nisu jasno određene.

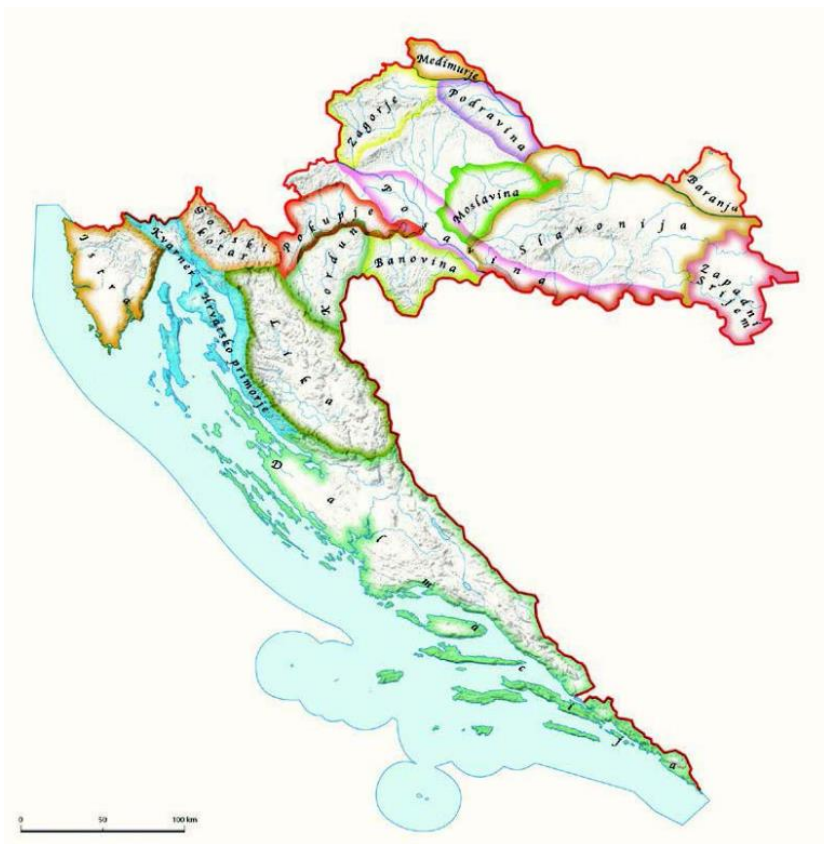
Vrednovanje

Vrednovanje kao učenje

Učenici zamijene listiće sa svojim kolegama iz klupe, učitelj čita točna rješenja, a učenici kontroliraju točnost. Zatim vraćaju listić učeniku koji ga je rješavao kako bi mogao sagledati i ispraviti eventualne pogreške.

3. aktivnost

Učenici će dobiti geografsku kartu s ucrtanim prostornim rasporedom većine hrvatskih tradicijskih regija (primjer jedne takve karte nalazi se na Sl. 1.) te radni listić sa zadacima koje trebaju riješiti. Radni listić učenici rješavaju u parovima.

Sl.1. Tradicijske regije Hrvatske (Izvor: CARNET; <https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/2251040/regije-hrvatske-odraz-prostora-i-drustva.html>, pristupljeno 10. 5. 2024.)

Primjer radnog listića:

Uputa: Sljedeće zadatke riješite na priloženoj slijepoj karti (u listić je potrebno priložiti slijepu kartu cijelog teritorija Hrvatske).

- 1. Crvenim kružićem označi smještaj naselja u kojem se nalazi tvoja škola i uz kružić napiši ime naselja.*
- 2. Upiši na kartu ime tradicijske regije u kojoj se nalazi naselje u kojem je tvoja škola.*
- 3. Upiši na kartu imena tradicijskih regija s kojima graniči tradicijska regija u kojoj se nalazi tvoja škola ili imena onih tradicijskih regija koje su najbliže regiji u kojoj se nalazi tvoja škola.*

Vrednovanje

Vrednovanje kao učenje

Parovi zamijene listiće te jedni drugima pregledaju točnost. Zatim vraćaju listiće parovima koji su ih rješavali kako bi mogli sagledati i ispraviti eventualne pogreške.

2. i 3. nastavni sat: Društvo i zajednica i Informacijske i digitalne kompetencije (pretraživanje i izdvajanje informacija)

Aktivnosti opisane u nastavku provode se u informatičkoj učionici tijekom dvaju nastavnih sati u suradnji dvaju nastavnih predmeta i uz pomoć stručnog suradnika školskog knjižničara. Učenike je potrebno podijeliti u trojke. Oni će izvlačenjem izabrati jedan od ponuđenih elemenata identiteta svoje tradicijske regije koji će istraživati služeći se informacijama na internetu i/ili iz pisanih izvora koje posjeduje školska knjižnica (primjerice, zavičajna zbirka). Elementi identiteta koje će učenici istraživati mogu biti: narodne nošnje, tradicijske pjesme i plesovi, tradicijski božićni običaji, tradicijski uskrсни običaji, značajni objekti i načini gradnje, tradicijska jela i sl.

Učitelj u suradnji sa školskim knjižničarem treba unaprijed pripremiti pisane i/ili digitalne izvore koje će učenici pretraživati kako bi došli do informacija o elementu identiteta koji obrađuju.

Učenici zapisuju informacije koje smatraju važnima na računalo u Word dokument te pohranjuju fotografije u posebno izrađenu mapu na računalu kako bi se njima mogli koristiti za izradu prezentacije. Za sve informacije i fotografije potrebno je navesti izvore čemu će ih poučiti školski knjižničar.

Učitelji cijelo vrijeme pomažu učenicima u pretraživanju i izdvajanju informacija svojim povratnim informacijama te tako provode formativno vrednovanje.

4. nastavni sat: Informacijske i digitalne kompetencije (izrada jednostavne digitalne prezentacije)

Tijekom jednoga nastavnog sata prema detaljnim uputama učenici izrađuju jednostavnu digitalnu prezentaciju u digitalnom alatu koji je izabrao učitelj i s kojim su učenici već upoznati.

Upute za izradu digitalne prezentacije:

1. Prezentacija treba imati ukupno 5 slajdova.

2. Naslovni slajd treba napisati fontom *Calibri* veličine 60.

Naslovni slajd treba sadržavati sljedeće informacije:

- naslov (primjerice, *Narodna nošnja kao element identiteta moje tradicijske regije*)
- ime i prezime, ime škole i razred učenika koji su prezentaciju izradili
- datum i mjesto izrade prezentacije.

4. Na trima središnjim slajdovima potrebno je staviti informacije i fotografije koje ste pronašli i izdvojili pretražujući izvore. Tekst podnaslova treba pisati fontom *Calibri* veličine 44, a ostali tekst fontom *Calibri* veličine 28.

5. Na zadnjem slajdu potrebno je navesti izvore za informacije i fotografije kojima ste se koristili u prezentaciji. Tekst treba pisati fontom *Calibri* veličine 28. Način pisanja izvora dogovara se sa školskim knjižničarem.

5. i 6. nastavni sat: Društvo i zajednica i Informacijske i digitalne kompetencije (javno predstavljanje radova drugim učenicima)

Tijekom dvaju nastavnih sati prema detaljnim uputama učenici javno predstavljaju svoje radove drugim učenicima iz razreda. Nakon predstavljanja rada drugi učenici iz razreda mogu postaviti nekoliko pitanja učenicima koji prezentiraju u svrhu pojašnjenja elementa identiteta.

Upute za javno predstavljanje:

- rad predstavljaju sva tri učenika (međusobno se trebaju dogovoriti tko predstavlja koji dio)
- predstavljanje treba trajati od 3 do 5 minuta
- tijekom predstavljanja potrebno je objasniti element identiteta
- govoriti treba jasno, razgovjetno i glasno.

Lista procjene pomoću koje će svaki učenik vrednovati sve prezentacije (vrednovanje kao učenje):

Naslov prezentacije: _____			
Uputa: <i>Pročitaj tvrdnje i stavi znak √ ispod emotikona koji najbolje opisuje tvoje mišljenje o održanoj prezentaciji.</i>			
Prezentacija ima dogovoren broj slajdova.			
Naslovni slajd ima sve potrebne informacije.			
Tekst u prezentaciji čitko je napisan i pregledan.			
Na zadnjem su slajdu navedeni izvori prema uputama.			
Element identiteta dobro je opisan.			
Fotografije jasno prikazuju element identiteta.			
Izabrane fotografije dobre su kvalitete.			
Izlaganje prezentacije jasno je i razgovjetno.			
Prezentacija je zanimljiva.			
Nakon prezentacije jasan mi je element identiteta koji je predstavljen.			

2. primjer

Uvod: Usvajanje ishoda za učenike trećeg razreda osnovne škole koji uključuju razumijevanje uloge povijesnih osoba i događaja u oblikovanju identiteta tradicijske regije ima duboke implikacije. Prvo, potiče ih na istraživački pristup povijesti i kulturnoj baštini kojim istražuju kako su prošli događaji i povijesne osobe oblikovali njihovu lokalnu zajednicu. Osim toga, takva nastava potiče razvoj empatije i razumijevanja drugih kultura i vremenskih razdoblja jer učenici počinju razumijevati kako su povijesni događaji oblikovali različite aspekte društva. Važno je naglasiti da učenje o povijesti regije u kojoj žive pomaže učenicima stvoriti osjećaj pripadnosti i razvijati lokalni i regionalni identitet. Proučavajući lokalne povijesne osobe i događaje, učenici mogu razviti dublje razumijevanje svoje zajednice i osjećaj ponosa zbog njezinih dostignuća i nasljeđa. Istraživanje povijesti potiče učenike na angažiranje u očuvanju kulturne baštine i tradicije svoje regije. Ovakvim pristupom, učenici ne samo da stječu znanja o prošlosti, već razvijaju ključne vještine poput analitičkog razmišljanja, kritičkog vrednovanja povijesnih izvora i istraživanja svojih ideja i mišljenja. Prednost izvanučioničke nastave iskustveno je

učenje u prirodnom okruženju, po načelu zornosti. Sve to čini temelj za njihov daljnji akademski i osobni razvoj.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ B.3.2. Učenik objašnjava ulogu povijesnih osoba i događaja u oblikovanju identiteta tradicijske regije u kojoj živi.

Ishodi iz razrade ishoda:

- imenuje istaknute povijesne osobe, događaje i kulturno-povijesne spomenike svoje tradicijske regije
- objašnjava utjecaj istaknutih povijesnih osoba i povijesnih događaja na identitet tradicijske regije u kojoj živi koristeći se povijesnim izvorima
- prikazuje značajne povijesne događaje tradicijske regije na lenti vremena
- povezuje uzroke i posljedice značajnih povijesnih događaja tradicijske regije.

Planirani broj nastavnih sati:

- 2 nastavna sata u učionici
- 2 nastavna sata izvanučioničke nastave u muzeju
- 1 nastavni sat u učionici nakon izvanučioničke nastave.

Uvodni sat

Opis aktivnosti za učenike

Učenici će kao pripremu za usvajanje ovoga odgojno-obrazovnog ishoda ponoviti pojmove koje su usvojili u 2. razred te na prethodnim satima Društva i zajednice u 3. razredu; muzej, arhiv, knjižnica, kulturna baština, identitet, skica slijeda događaja, povijesni izvori, desetljeće, stoljeće, tisućljeće, era i lenta vremena. Ponavljanje učitelj može provesti tako da na kocke od papira napiše navedene pojmove te ih podjeli skupinama od 6 učenika. Učenici u skupinama redom bacaju kocku te usmeno objašnjavaju pojam, učitelj na ploču bilježi bodove svake skupine za svaki točan odgovor. Nakon igre kockom učitelj učenicima daje zadatak da izrade lentu vremena u svoje bilježnice. Lenta vremena treba biti precizno izrađena, primjerice, razmak između godina ili stoljeća treba biti 1 cm. Učenici na listiću dobiju nekoliko događaja s godinama ili stoljećima koje trebaju označiti na lenti vremena. Nakon ponavljanja i vježbanja odgojno-obrazovnih ishoda potrebnih za izvanučioničku nastavu uz podršku učitelja učenici će izraditi i provesti anketu među svojim vršnjacima o poznavanju povijesnih osoba i kulturno-povijesnih spomenika svoje tradicijske regije.

Primjer anketnih pitanja:

1. U kvadratiću kvačicom označi razred koji pohađaš.

3. razred

4. razred

2. U kvadratiću kvačicom označi imena povijesnih osoba za koje si čuo/čula.

(Ovdje se navode imena osoba koje su značajne za učenikovu tradicijsku regiju, učitelj određuje broj osoba.)

Marko Marulić

Nikola Tesla

Katarina Zrinska

3. U kvadratiću kvačicom označi spomenike koje si posjetio/posjetila u našoj tradicijskoj regiji.

stari grad

crkva/svetište

muzej

spomenik lokalnom junaku/znamenitoj ličnosti

4. Navedi ime povijesne osobe ili naziv spomenika iz naše tradicijske regije, a zatim napiši što znaš o toj osobi ili spomeniku.

Ime osobe / naziv spomenika: _____

Znam o osobi/spomeniku: _____

Nakon provedene ankete učitelj će s učenicima provesti analizu ankete te zaključiti koje povijesne osobe i kulturno-povijesne spomenike učenici najbolje poznaju. Učitelj će zatim upoznati učenike s načinom na koji će provesti izvanučioničku nastavu u najbližem muzeju ističući cilj takve nastave (upoznavanje povijesnih osoba, događaja i kulturno-povijesnih spomenika njihove tradicijske regije). Učitelj prije izvanučioničke nastave učenicima priprema nastavne listiće koje će učenici rješavati u muzeju tijekom dvaju nastavnih sati. Za usvajanje ovoga odgojno-obrazovnog ishoda važno je tijekom izvanučioničke nastave učenicima naglasiti podatke o povijesnim osobama, nekim važnim događajima i kulturno-povijesnim spomenicima tradicijske regije koji će učenicima trebati za izvršavanje zadataka koji se nalaze na unaprijed pripremljenom listiću. Učitelj ili muzejski pedagog odabiru kako će učenicima iznijeti potrebne podatke: videozapis, interaktivno predavanje, rad na povijesnim izvorima. Potrebno je naglasiti: *kada je ta osoba rođena, zbog čega je znamenita za učenikovu tradicijsku regiju, postoji li u blizini spomenik toj osobi i gdje se nalazi, održava li se neki događaj kojim se prisjećamo te osobe. Za povijesne događaje potrebno je učenicima objasniti uzrok događaja, vrijeme u kojem se događaj dogodio te koje je posljedice taj događaj ostavio na njihovu tradicijsku regiju.*

2 sata izvanučioničke nastave

Aktivnost na terenu

Nakon dolaska do odabranih kulturno-povijesnih spomenika učitelj učenicima daje potrebne informacije: komu je spomenik podignut i kada, je li ikada bio uništen i kada je obnovljen, ponoviti pravila ponašanja prema kulturno-povijesnoj baštini koja su učenici usvojili u 2. razredu. Nakon učiteljeva izlaganja učenici dobivaju listić sa zadacima:

1. Navedi ime osobe ili naziv događaja komu je podignut ovaj spomenik.
2. Kada je spomenik podignut?
3. Od kojeg je materijala spomenik napravljen?

Dodatne zadatke za kulturno-povijesne spomenike učenici će odraditi po povratku u školu na satima Društva i zajednice te na satu Likovne kulture.

1. aktivnost u muzeju

Tijekom obilaska muzeja učenici će dobiti potrebne informacije o odabranim povijesnim osobama svoje tradicijske regije. Učenicima je potrebno osigurati vrijeme tijekom kojeg će rješavati zadatke; najbolje je nakon informiranja o jednoj povijesnoj osobi odmah unijeti podatke u unaprijed pripremljenu tablicu, a zatim dati informacije o drugoj povijesnoj osobi i tako dok učenici ne popune tablicu. Učitelj samostalno određuje broj povijesnih osoba.

Primjer tablice za 1. aktivnost:

IME I PREZIME OSOBE	ZBOG ČEGA JE ZNAMENIT/ZNAMENITA	STOLJEĆE U KOJEM JE ŽIVIO/ŽIVJELA	POSTOJI LI SPOMENIK TOJ OSOBI U NAŠOJ TRADICIJSKOJ REGIJI

2. aktivnost u muzeju

U drugoj aktivnosti učitelj ili muzejski pedagog upoznaju učenike s odabranim važnim događajima njihove tradicijske regije.

Nakon što su učenici dobili informacije (važno je naglasiti vrijeme događaja, uzrok i posljedicu), popunjavaju unaprijed pripremljenu tablicu. Broj događaja učitelj određuje samostalno.

Primjer tablice za 2. aktivnost:

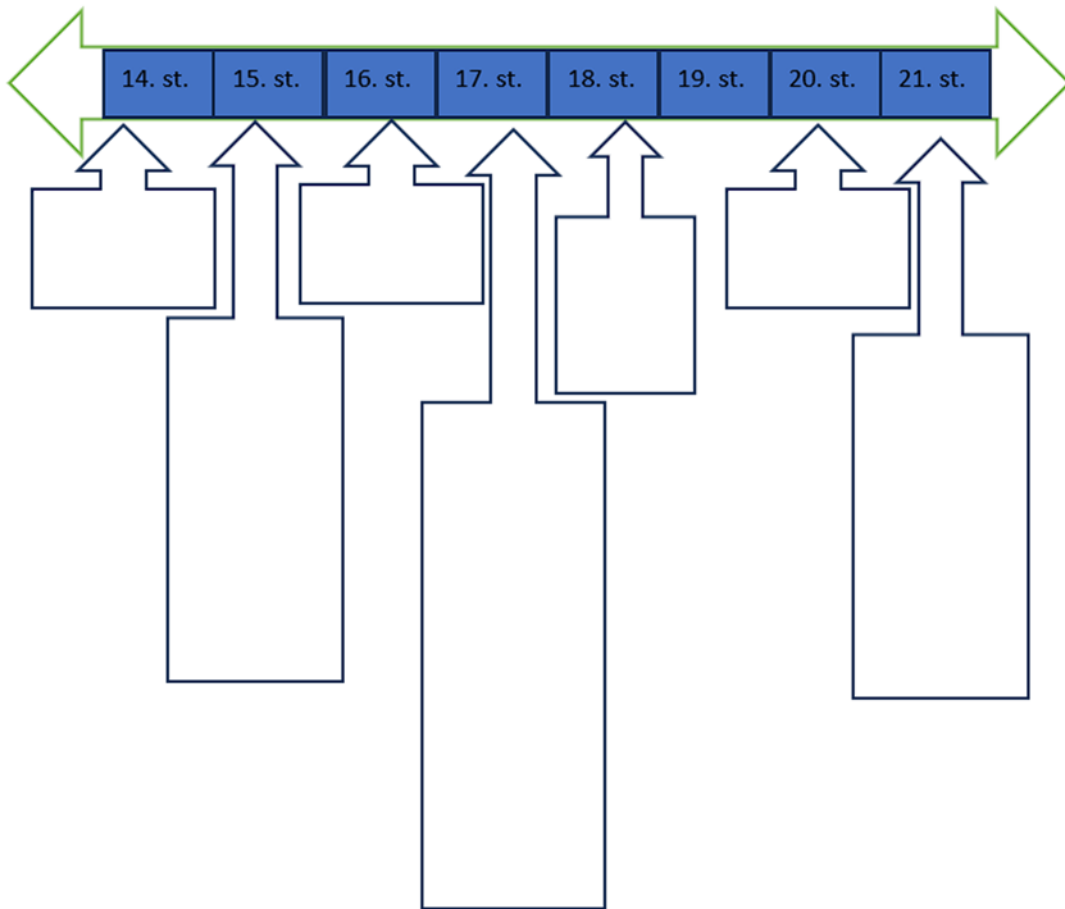
VAŽAN DOGAĐAJ	GODINA KADA SE DOGODIO	UZROK	POSLJEDICA
1.			
2.			
3.			

3. aktivnost u muzeju

U trećoj aktivnosti koja se provodi u muzeju učenici će na unaprijed pripremljenu lentu vremena unijeti važne povijesne događaje smještajući ih u odgovarajuće stoljeće. Izrađujući lente vremena, potrebno je voditi računa o vremenskom razdoblju koje obuhvaćaju povijesni događaji koje će učenici upoznati na ovim satima te prema tome oblikovati lentu vremena s označenim stoljećima.

Zadatak za učenike: Odredi u kojim su se stoljećima dogodili događaji navedeni u tablici za 2. aktivnost te stoljeća upiši na odgovarajuće mjesto na lenti vremena.

Primjer lente vremena:

Vrednovanje

Primjer vrednovanja za učenje

Učenici dobivaju izlazne kartice na kojima navode poznate povijesne osobe, događaje i kulturno-povijesne spomenike, objašnjavaju njihovu važnost te uzroke i posljedice za svoju tradicijsku regiju.

1. Navedi imena i prezimena triju važnih povijesnih osoba iz svoje tradicijske regije.
2. Navedi tri važna događaja iz prošlosti svoje tradicijske regije.
3. Navedi tri kulturno-povijesna spomenika koji se nalaze u tvojoj tradicijskoj regiji.
4. Na primjeru jedne važne povijesne osobe ili događaja objasni njihovu važnost za tvoju tradicijsku regiju.
5. Na primjeru jednoga važnog povijesnog događaja navedi njegove uzroke i posljedice značajne za tvoju tradicijsku regiju.

Primjer vrednovanja kao učenja

Samovrednovanje učenika

TVRDNJA	DA	NE	DJELOMIČNO
Bio/bila sam aktivna na današnjoj nastavi u muzeju.			
Susret s povijesnim izvorima olakšao mi je razumijevanje sadržaja koje smo učili.			
Imao/imala sam priliku pitati sve što me zanimalo.			
Sadržaje koje smo učili mogao/mogla sam povezati s prethodno naučenim.			
Atmosfera je bila prijateljska i ugodna.			
Smatram da sam dobio/dobila previše informacija.			
Nakon posjeta muzeju bolje poznajem prošlost svoje tradicijske regije.			
Mogu objasniti važnost povijesnih osoba za posebnost naše tradicijske regije.			
Uspješno sam obavio/obavila sve zadatke na današnjoj nastavi.			

Nakon samovrednovanja u refleksivnom razgovoru nastavnika, učenika i muzejskog pedagoga može se procijeniti uspješnost izvanučioničke nastave te dati povratnu informaciju muzeju o uspješnosti i zadovoljstvu nastavnom posjetom koja im može pomoći u daljnjemu obrazovnom radu. U etapu evaluacije pripada i izrada školskog panoa, postera, pisanje sastavaka ili priprema male školske izložbe o posjetu muzeju.

1 nastavni sat u učionici nakon izvanučioničke nastave

Nakon izvanučioničke nastave potrebno je provesti refleksiju o uspješnosti provedenih zadataka i mogućim poteškoćama s kojima su se učenici susretali. Refleksiju vodi učitelj postavljajući refleksivna pitanja koja potiču kritičko razmišljanje.

1. Jeste li tijekom izvanučioničke nastave dobili potrebne podatke za izvršavanje zadataka?
2. Jesmo li od muzejskog pedagoga doznali sve što nas je zanimalo?
3. Koji vam je zadatak bio najteži i zašto?
4. Jeste li se u muzeju uljudno i odgovorno ponašali?
5. Što vas se najviše dojmilo tijekom posjeta muzeju?
6. Je li te neki povijesna osoba ili događaj posebno zainteresirao? Koja je to osoba/događaj?
7. Što bi još htio/htjela doznati o prošlosti svoje tradicijske regije?

Povijesni izvori

Učenici će ponoviti i upotrijebiti stečeno znanje tijekom izvanučioničke nastave te ga povezati s vrstama povijesnih izvora. U tablicu trebaju unijeti povijesne izvore koje su vidjeli tijekom obilaska muzeja, a izravno su vezani za povijesne osobe, događaje i kulturno-povijesne spomenike koje su unijeli u tablice tijekom aktivnosti 1. i 2.

	POVIJESNI IZVORI
POVIJESNE OSOBE	
POVIJESNI DOGAĐAJI	
KULTURNO-POVIJESNI SPOMENICI	

Zadnja aktivnost na ovom satu: učenici crtaju portret jedne povijesne osobe ili kulturno-povijesni spomenik koji ih se najviše dojmio.

3. primjer

Uvod: U trećem razredu učenik se prvi put susreće s pojmovima poduzetnost i inovativnost. Važno je u učenju i poučavanju spomenutih pojmova poticati učenike da daju primjere, odnosno da iznose ideje kako poduzetnost i inovativnost mogu pozitivno utjecati na zajednicu, ali i na okoliš. Učenike se tako potiče da se rano uključe u zajednicu kao aktivni sudionici koji nastoje poboljšati kvalitetu života svih njezinih članova. Svoju aktivnost učenik može pokazati u razrednoj zajednici, u školi ili u široj zajednici u suradnji s drugim ustanovama i poduzetnicima.

Za primjer učenja i poučavanja pojmova poduzetništvo i inovativnost prikazana je suradnja s lokalnim poduzetnicima i inovatorima. Tijekom nastave u učionici učenici će se upoznati s pojmovima poduzetnost i inovativnost, a tijekom izvanučioničke nastave upoznat će primjere poduzetništva i inovativnosti te njihov utjecaj na zajednicu. Na kraju učenici potaknuti primjerima navode primjere inovativnosti kojima se može poboljšati kvaliteta rada u njihovoj razrednoj zajednici i u školi te planiraju jedan takav projekt od ideje koju su odabrali do njegova ostvarenja.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.

Ishodi iz razrade ishoda:

- opisuje na primjerima iz svakodnevnog života poduzetnost i inovativnost
- objašnjava ulogu poduzetnosti i inovativnosti u poboljšanju života zajednice.

Planirani broj nastavnih sati:

- 2 nastavna sata u učionici
- 1 nastavni sat izvanučioničke nastave.

Opis aktivnosti za učenike

Aktivnosti u učionici prije izvanučioničke nastave

Učenici promatraju fotografije ljudi koji pješače i drvenog kotača te vođenim razgovorom opisuju kako je kotač poboljšao život ljudi u prošlosti. Nakon razgovora učenici promatraju fotografiju kočije i suvremenog automobila.

Primjer fotografija:

Primjer fotografije ljudi koji šecu

(<https://www.flickr.com/photos/142252831>

@N04/37937413744/sizes/l/,

pristupljeno 23. 4. 2024.)

Primjer fotografije drvenog kotača

(<https://www.flickr.com/photos/113054421>

@N02/11676274173/,

pristupljeno 23. 4. 2024.)

Primjer fotografije kočije

(www.flickr.com/search/?text=carriage,
pristupljeno 23. 4. 2024.)

Primjer fotografije automobila

(<https://www.flickr.com/photos/7831073@N07/462459755>, pristupljeno 23. 4. 2024.)

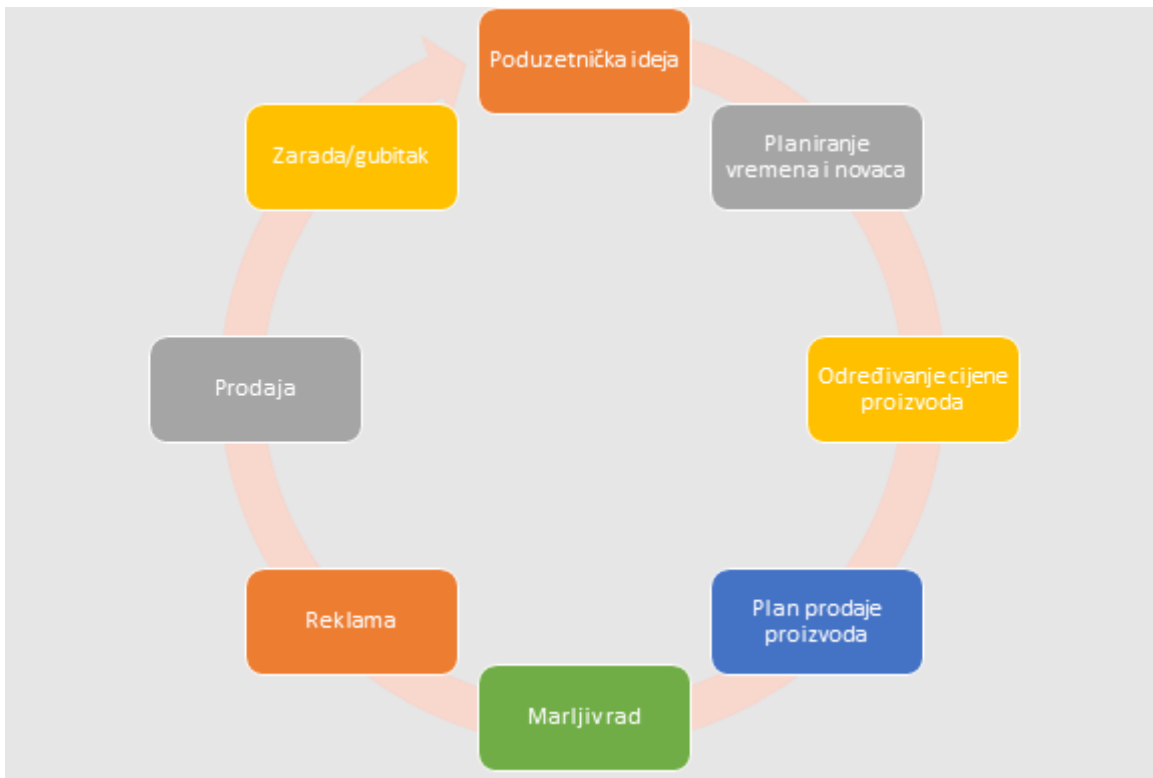
Vođenim razgovorom učenici dolaze do zaključka da je do tih pomaka došlo zbog inovacija.

Primjeri pitanja za vođeni razgovor:

1. Što je ljudima omogućio automobil, a kočija nije mogla?
2. Što mislite, kako je kočija „postala“ automobil?
3. Kako nazivamo ljude koji su nešto poboljšali ili su nešto novo izmislili?
4. Kako nazivamo ljude koji na novim idejama ili novim proizvodima zarađuju novac?
5. Po čemu se razlikuju poduzetnik i inovator?
6. Mora li inovator uvijek biti poduzetnik ili poduzetnik inovator?
7. Opišite kako se po vašem mišljenju postaje poduzetnik ili inovator.

Nakon razgovora učenici u grafički prikaz razvrstavaju pojmove *poduzetnička ideja*, *planiranje vremena* i *uloženog novca*, *određivanje cijene proizvoda*, *plan prodaje proizvoda*, *marljiv rad*, *reklama*, *prodaja*, i *zarada/gubitak*.

Primjer grafikona:

Učenici na temelju svojeg iskustva navode primjere poduzetništva i inovativnosti u svojem okružju.

Nakon davanja primjera učenici se upoznaju s planom izvanučioničke nastave tijekom koje će upoznati poduzetnički primjer koji pomaže zajednici. Učenici uz pomoć učitelja pripremaju pitanja koja će postaviti u poduzeću.

Aktivnosti za darovite učenike

Učenik osmišljava ideje koje bi mogle oprimjeriti inovativnost i poduzetništvo.

Aktivnosti tijekom izvanučioničke nastave

Učenici tijekom izvanučioničke nastave posjećuju obrt koji se koristi otpadnim materijalima za izradu dijelova namještaja (svjetiljke, držači za salvete i sl.). Učenici se najprije upoznaju s poduzetničkom idejom, načinom na koji je ostvarena i kako utječe na zajednicu. Učenici su slobodni postavljati pitanja o poduzeću, o prodaji, cijenama i svemu što ih zanima u vezi posjećenog poduzeća. Zajedno s djelatnikom poduzeća učenici od otpadnih materijala (otpadna plastika, drvo, fimo-masa i sl.) izrađuju jednostavne dijelove kućnog namještaja.

Aktivnosti nakon izvanučioničke nastave

Učenici se po povratku u učionicu dijele u skupine. Skupine dobivaju sljedeće zadatke:

1. Osmisliti što više ideja kojima bi se mogla smanjiti količina smeća u učionici i/ili školi.

2. Odabrati jednu od osmišljenih ideja za koju smatraju da je najprikladnija za ostvarivanje.
3. Planirati kako će se ostvariti njihova ideja: sredstva (novac i materijal) koja su im potrebna za ostvarivanje ideje te vrijeme u kojem će se ideja ostvariti.
4. Objasniti kako sve njihova ideja može pomoći njihovoj razrednoj zajednici i/ili školi.

Nakon što su ostvarili sve zadatke, učenici predstavljaju svoje poduzetničke ideje.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje

Učenici dobivaju izlazne kartice na kojima navode poznate primjere poduzetništva i inovativnosti te njihovu ulogu u životu zajednice:

Poduzetništvo i inovativnost
<p>1. Opiši jedan primjer poduzetništva i/ili inovativnosti koji znaš.</p> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"/>
<p>2. Kako taj primjer utječe na svakodnevni život ljudi u našoj zajednici?</p> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 10px;"/>

Vrednovanje kao učenje

Uputa: Procijeni u kojoj se mjeri slažeš s tvrdnjama navedenima u tablici upisivanjem znaka **X** u pripadajući stupac.

TVRDNJA	DA	NE	DJELOMIČNO
Mogu opisati razliku između poduzetništva i inovativnosti.			
Znam opisati primjer poduzetništva i/ili inovativnosti u svojoj zajednici.			
Bez teškoća objašnjavam kako primjer poduzetništva i/ili inovativnosti utječe na zajednicu u kojoj živim.			
Mogu osmisliti jednu jednostavnu poduzetničku ideju.			

Mogu planirati kako ostvariti jednostavnu poduzetničku ideju.			
---	--	--	--

Primjeri za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica u 4. razredu

1. primjer

Uvod: U današnjem svijetu učenici su često izloženi uporabi digitalne tehnologije u svrhu rješavanja svakodnevnih problema. Jedna je od takvih situacija upotreba digitalnih karata (primjerice, *Google karte*) za orijentaciju u nepoznatom prostoru. Zbog toga je važno razvijati učeničke kompetencije služenja digitalnim kartama imajući u vidu njihovu dob, razinu dostignute kartografske pismenosti i razvijenosti vještine služenja digitalnom tehnologijom. Kod ostvarivanja ishoda u ovom primjeru učenici će primjenjivati znanja i vještine stečene na nastavnom predmetu Informacijske i digitalne kompetencije.

Kod planiranja jednostavnog putovanja bilo bi poželjno da to bude na primjeru putovanja koje će se uistinu ostvariti, a vezano za usvajanje nekoga drugog odgojno-obrazovnog ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica ili nekoga drugog nastavnog predmeta.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama.

Ishod iz razrade ishoda:

– koristi se digitalnom kartom za planiranje jednostavnog putovanja.

Planirani broj nastavnih sati: 2 nastavna sata.

Opis aktivnosti za učenike

Sve opisane aktivnosti provode se u informatičkoj učionici gdje je osigurano računalo s priključkom na internet za svakog učenika ili barem po jedno računalo za jedan par učenika.

1. aktivnost

Zatražiti od učenika da metodom vruće olovke u vremenu od 3 minute napišu sve što im padne na pamet o pojmu *Google karte*. Vruća olovka metoda je koja pretpostavlja neprekidno pisanje svega što učenik zna o nekom pojmu / nekoj temi bez da diže olovku s papira. Učenike treba uputiti da pišu neopterećeni stilom, rukopisom i pravopisom, već da se fokusiraju na svoja znanja o pojmu. Nakon pisanja učenici će pročitati ostalima u razredu ono što su zapisali, a učitelju će to biti povratna informacija o tome što učenici o *Google kartama* već znaju te jesu li ta znanja točna ili postoje miskoncepcije koje treba ispraviti.

2. aktivnost

Učenike je potrebno upoznati s načinom korištenja aplikacijom *Google Maps* za planiranje jednostavnog putovanja. To se može odraditi tako da učitelj pokazuje učenicima korake koristeći se LCD projektorom ili pametnom pločom, a učenici ih ponavljaju na svojem računalu. Također se može koristiti videolekcijom na poveznici <https://youtu.be/stiDqugKtx4?feature=shared> (pristupljeno 29. 4. 2024.), ali samo do desete minute jer su u nastavku videolekcije prikazane složenije aktivnosti od propisanog ishoda.

3. aktivnost

Zadati učenicima zadatak koji će rješavati u parovima po etapama te tako razvijati strategiju rješavanja problema i vježbati kompetenciju služenja *Google kartama* za planiranje putovanja.

Primjer listića sa zadacima za parove učenika:

Uputa: Pozorno pročitajte tekst, a zatim riješite zadatke.

Učenici 4. razreda jedne škole iz Daruvara odlučili su tijekom jednodnevne terenske nastave posjetiti centar svoje županije i glavni grad Hrvatske. Na putovanje će krenuti u 8,00 sati autobusom ispred škole, a u Daruvar se trebaju vratiti najkasnije do 19,00 sati. U županijskom centru zadržat će se najviše 2 sata, a u glavnom gradu Hrvatske najviše 4 sata. Isplanirajte njihovo putovanje služeći se digitalnom kartom *Google maps* tako da provedu u vožnji najmanje moguće vremena kako bi im ostalo što više vremena za razgledavanje gradova.

1. etapa

Odredite i opišite problem. _____

2. etapa

Navedite barem dva moguća rješenja.

1.

2.

3. etapa

Navedite rješenje koje ste odabrali kao najbolje.

4. etapa

Objasnite svoj odabir rješenja.

5. etapa

Usmeno predstavite svoj odabir rješenja ostalim učenicima u razredu. Neka vaše izlaganje traje 3 minute.

Vrednovanje

Vrednovanje kao učenje

Primjer listića s tvrdnjama za samovrednovanje:

Uputa: Stavite uz svaku tvrdnju znak + u stupac koji najbolje opisuje vaše mišljenje.			
TVRDNJA	DA	DJELOMIČNO	NE
Svladao sam sve korake važne za planiranje jednostavnoga putovanja pomoću aplikacije <i>Google karte</i> .			
Vještina služenja <i>Google kartama</i> važna je u svakodnevnom životu.			
Volim raditi i učiti u paru s drugim učenicom / drugom učenicom.			
Mogu na miran način riješiti razlike u mišljenju sa svojim parom.			
Svojim trudom i radom pridonio sam uspješnom rješavanju problema.			

Navedite koja vam je etapa rješavanja problema bila najteža i objasnite zašto.

Etapa broj _____.

Objašnjenje: _____

2. primjer

Uvod: Za primjer je izabran odgojno-obrazovni ishod u kojem učenici 4. razreda proširuju i produbljuju znanje o prošlosti domovine te o prostornom obuhvatu Hrvatske u vremenu nakon dolaska Hrvata u novu domovinu. Učenici će po prvi put raditi s tematskim, povijesnim kartama teritorija Hrvatske u srednjem vijeku i pronalaziti relevantne povijesne izvore vezane za istaknute hrvatske knezove i kraljeve.

Razumijevanje utjecaja važnih povijesnih događaja i osoba pomaže učenicima steći dublje razumijevanje povijesti Hrvatske i sagledati širu sliku povijesnog razvoja zemlje i njezinu ulogu u regionalnome i globalnom kontekstu. Poznavanje važnih povijesnih događaja i osoba koje su oblikovale povijest Hrvatske pomaže učenicima bolje razumjeti doprinose istaknutih osoba razvoju Hrvatske. Razumijevanjem povijesti učenici će bolje razumjeti suvremene događaje i procese u Hrvatskoj, moći će identificirati kontinuitete i promjene te shvatiti kako su oni oblikovali suvremeno društvo. Poznavanje činjenica o važnim povijesnim događajima i osobama potiče razvoj građanske svijesti među učenicima te će lakše shvatiti kako pojedinci i događaji utječu na društvene, političke i kulturne promjene. Učenici postaju svjesniji svoje uloge kao građana i svoje odgovornosti prema zajednici. Prikazivanje istaknutih osoba i događaja iz povijesti na lenti vremena omogućuje učenicima vizualizirati kontinuitet i promjene tijekom vremena. Ova aktivnost potiče kreativnost učenika i pomaže im shvatiti kako su pojedinci oblikovali povijesne procese. Opisivanje uzroka, posljedica, odnosa i promjena u prošlosti te njihov utjecaj na sadašnjost Hrvatske potiču razumijevanje uzročno-posljedičnih veza. Učenici razvijaju vještine analize i kritičkog mišljenja dok istražuju kako su prošli događaji oblikovali suvremeno društvo i kulturu te utjecali na prostorni obuhvat današnje Hrvatske.

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.

Ishodi iz razrade ishoda:

- objašnjava doprinos istaknutih osoba i važnih događaja za razvoj Hrvatske
- prikazuje istaknute osobe i važne događaje iz povijesti Hrvatske na lenti vremena
- opisuje uzroke i posljedice odnosa i promjena u prošlosti na sadašnjost u Hrvatskoj.

Planirani broj nastavnih sati: 4 nastavna sata u učionici.

Opis aktivnosti za učenike1. aktivnost

Učitelj može započeti temu pitanjima: Jeste li ikada bili u ulici koja je dobila ime po nekom kralju ili knezu? Kako se zvala ta ulica?

Nakon što su učenici odgovorili na pitanja, učitelj učenicima daje popis ulica, trgova i osnovnih škola s nazivima hrvatskih knezova i kraljeva te tablicu u koju će učenici razvrstati imena knezova i kraljeva.

ZADATAK ZA UČENIKE

Pročitaj sljedeća imena, a zatim u tablicu razvrstaj imena kraljeva i knezova koji se u tim imenima spominju.

1. Ulica kneza Trpimira, Zagreb
2. Osnovna škola kneza Branimira, Donji Muć
3. Osnovna škola kralja Tomislava, Našice
4. Trg kralja Petra Krešimira IV., Velika Gorica
5. Ulica kralja Zvonimira, Vinkovci

HRVATSKI KNEZOVI	HRVATSKI KRALJEVI

2. aktivnost

Učitelj daje učenicima kratak tekst o dolasku Hrvata u novu domovinu i stvaranju prvih državnih organizacija. Učenici čitaju tekst i zapisuju nekoliko osnovnih informacija iz teksta. Pomoć kod odabira osnovnih informacija mogu biti pitanja ispod teksta. Kad učenici završe, učitelj prozove nekoliko njih kako bi provjerili točnost odgovora, ostali učenici provjeravaju svoje odgovore.

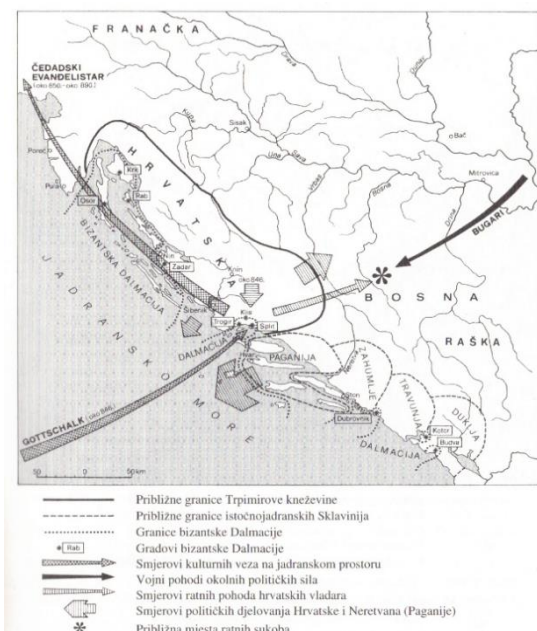
Zbog nedostatka povijesnih izvora ne možemo odrediti točno vrijeme dolaska Hrvata u novu domovinu. Povijesni izvor u kojem je pisano o dolasku Hrvata taj događaj smješta u 7. st. Hrvati su po dolasku u domovinu živjeli okupljeni u plemenske zajednice, kojima su na čelu bili istaknuti članovi. U 9. st. plemenske zajednice se ujedinjuju te nastaju prve hrvatske kneževine Hrvatska i Donja Panonija. Kneževinama je upravljao knez koji je bio odgovoran franačkom vladaru koji je imao vlast nad Hrvatskom. U 10. st. ujedinjenjem kneževina nastaje Hrvatsko kraljevstvo kojim je upravljao kralj, Hrvatska tada postaje samostalna država.

1. Kada su Hrvati došli u današnju domovinu? Zašto taj podatak nije pouzdan?
2. U kojem stoljeću nastaju prve hrvatske kneževine? Navedi njihova imena. Tko je upravljao kneževinom?
3. U kojem stoljeću Hrvatska postaje kraljevstvo? Tko je upravljao kraljevstvom?

3. aktivnost

Učitelj dijeli učenike u pet skupina. Svaka će skupina dobiti povijesnu kartu Hrvatske iz određenog stoljeća u kojem je vladao jedan od istaknutih hrvatskih narodnih vladara, geografsku kartu Republike Hrvatske, listić sa zadacima za rad u skupini i listić koji će svaki učenik popunjavati tijekom prezentacije učeničkih skupina.

1. SKUPINA – knez Trpimir

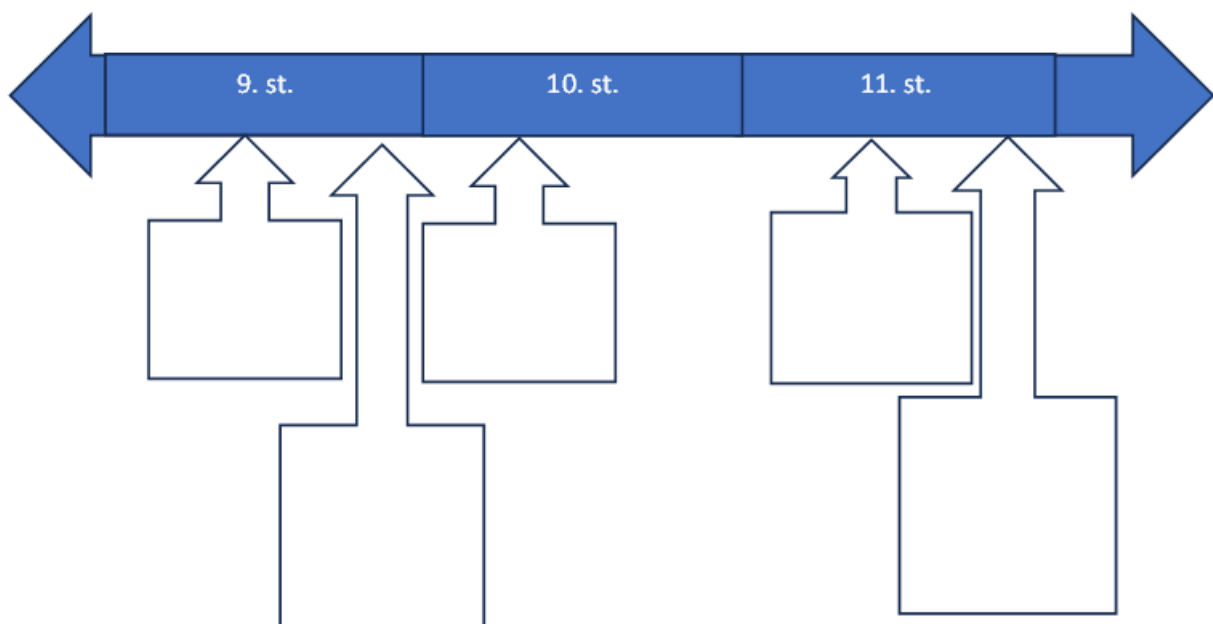
Slika 1. Područje Hrvatske u vrijeme kneza Trpimira, sredina 9. st.

ZADATAK 1. Pažljivo pogledaj povijesnu kartu te ju usporedi s geografskom kartom Republike Hrvatske i odgovori na pitanja.

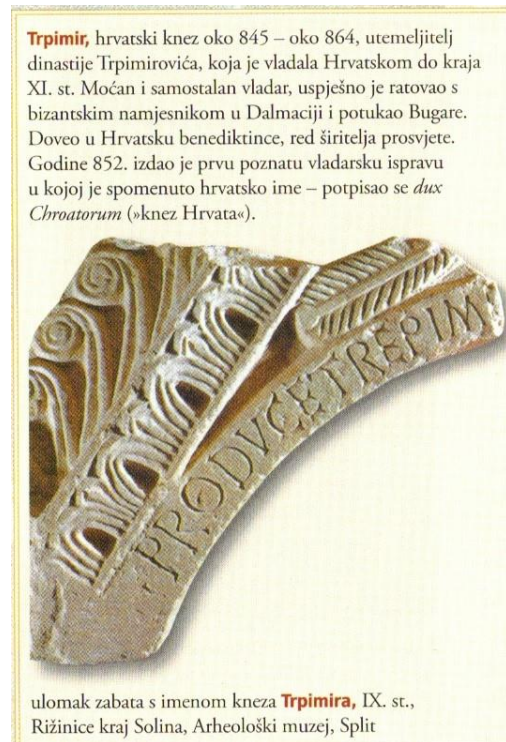
1. U kojem je stoljeću Hrvatska obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
2. Tko je vladao Hrvatskom kada je obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
3. Jesu li svi dijelovi prikazani na povijesnoj karti i danas dijelovi Republike Hrvatske?
4. Koji dijelovi teritorija današnje Republike Hrvatske nisu bili dio kneževine kneza Trpimira?

ZADATAK 2. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime kneza Trpimira.

Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

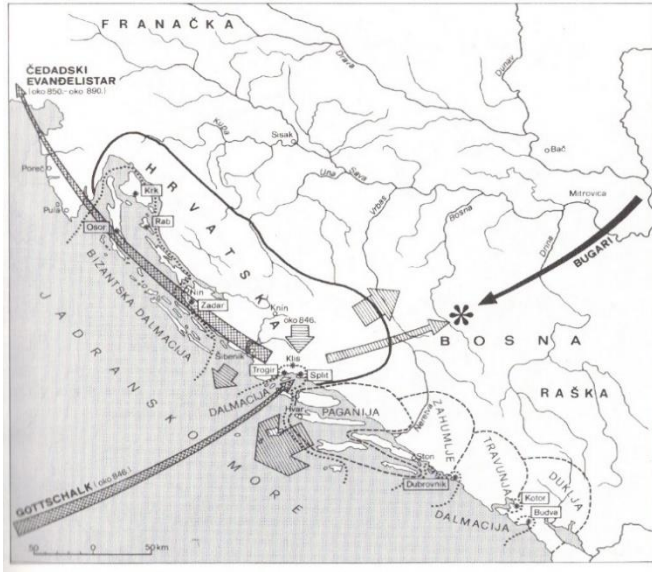
ZADATAK 3. Uz pomoć teksta i povijesnog izvora odgovori na pitanja.

Slika 2. Povijesni izvor, knez Trpimir

1. Napiši ime dinastije koju je utemeljio knez Trpimir.
2. S kojim je narodima ratovao Trpimir?
3. Procijeni na kakvom je materijalu napisan ovaj natpis.
4. Kako Trpimir sebe naziva u vladarskoj ispravi iz 852. g.?
5. Objasni zašto je važno imati i čuvati ovakve povijesne izvore.

2. SKUPINA – knez Branimir

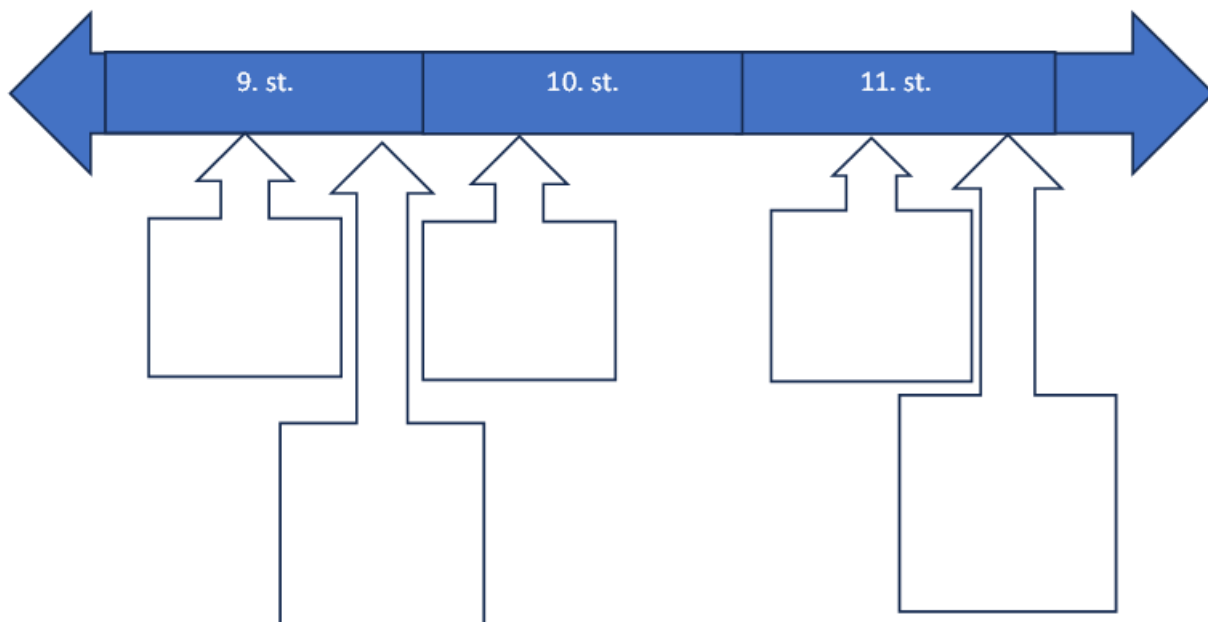
Slika 3. Područje Hrvatske u vrijeme kneza Branimira, druga polovica 9. st.

ZADATAK 1. Pažljivo pogledaj povijesnu kartu te ju usporedi s geografskom kartom Republike Hrvatske i odgovori na pitanja.

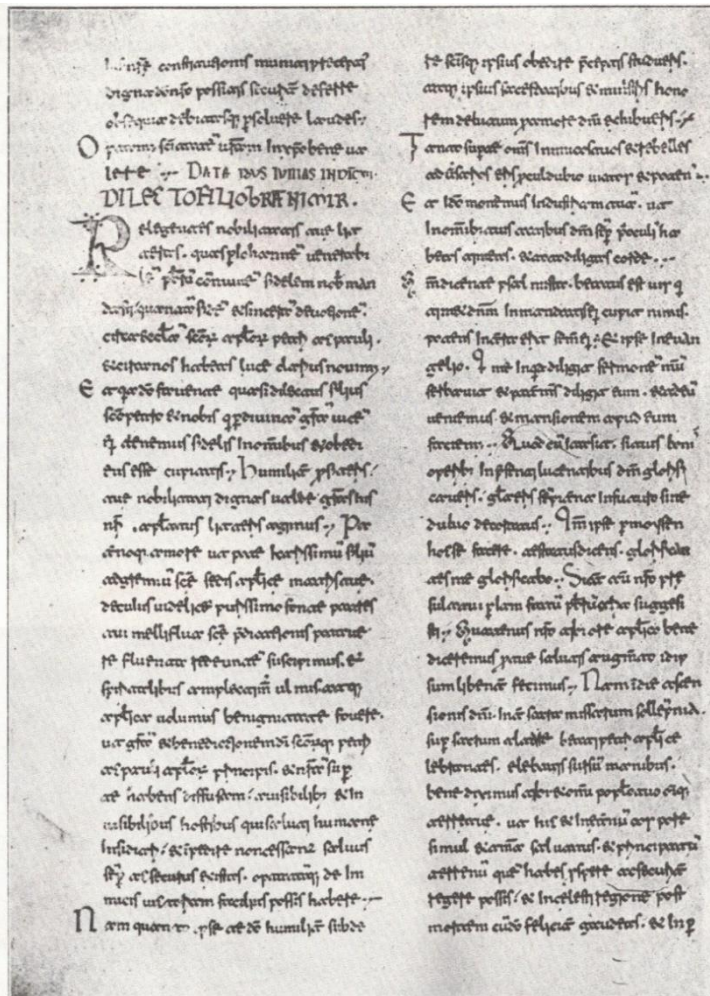
1. U kojem je stoljeću Hrvatska obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
2. Tko je vladao Hrvatskom kada je obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
3. Jesu li svi dijelovi prikazani na povijesnoj karti i danas dijelovi Republike Hrvatske?
4. Koji dijelovi teritorija današnje Republike Hrvatske nisu bili dio kneževine kneza Branimira?

ZADATAK 2. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime kneza Branimira.

Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

ZADATAK 3. Uz pomoć teksta i povijesnog izvora odgovori na pitanja.

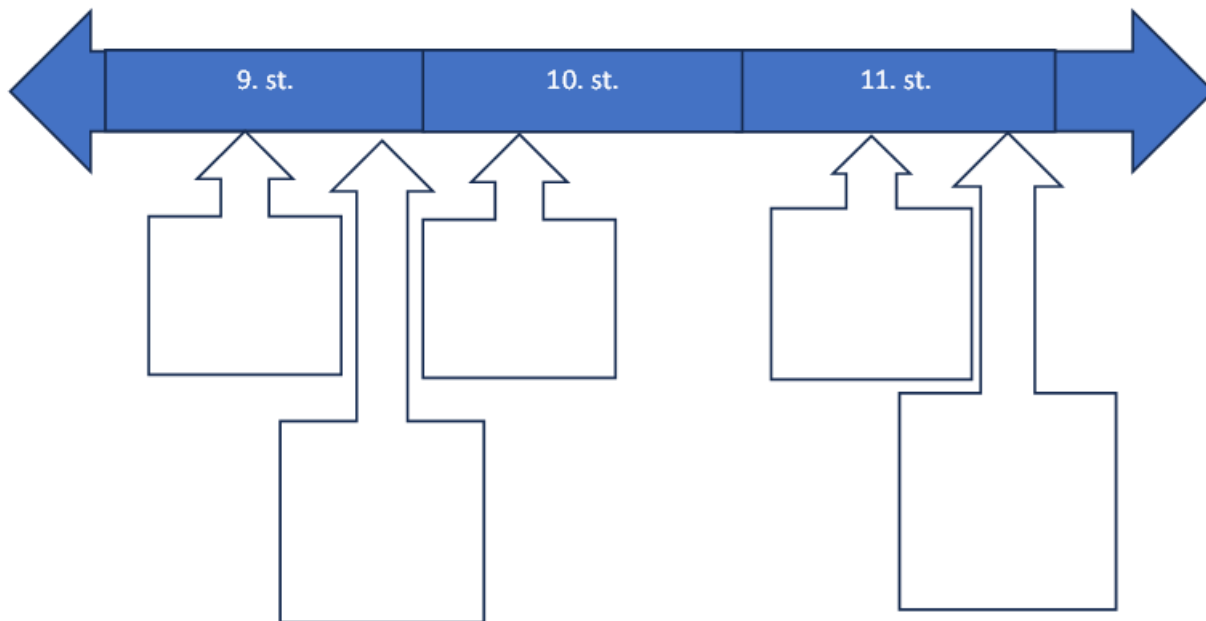
Pismo pape Ivana VIII Branimiru, 879. g. Blagoslovišnji javno u crkvi sv. Petra kneza Branimira, papa Ivan VIII mu odobrava »zemaljsku vlast«. Time je 879. g. Hrvatska međunarodno priznata kao nezavisna država

Slika 4. Povijesni izvor, knez Branimir

1. Tko je napisao ovo pismo?
2. Kada je nastao ovaj povijesni izvor?
3. Što je u to vrijeme za Hrvatsku značio papin blagoslov kneza Branimira?
4. Procjeni kakav je odnos imao knez Branimir s Papom.
5. Ocijeni koliku je važnost moglo imati ovakvo papino pismo nekom srednjovjekovnom vladaru. Obrazloži svoje mišljenje.

ZADATAK 2. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime kralja Tomislava.

Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

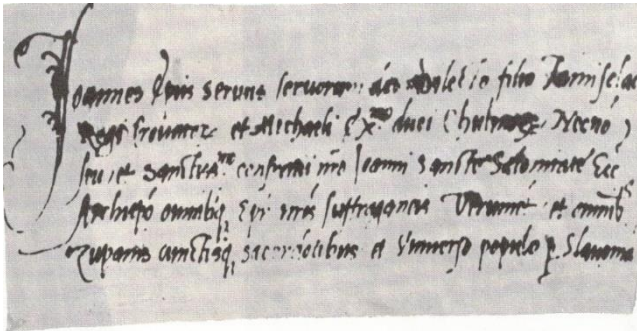

ZADATAK 3. Uz pomoć teksta i povijesnog izvora odgovori na pitanja.

O kralju Tomislavu nemamo mnogo sačuvanih povijesnih izvora. Znamo da je ratovao protiv Mađara te da je proširio svoju vlast na kneževinu Donju Panoniju i tako po prvi put u povijesti Hrvatske sjedinio sjever i jug. Vladao je područjem od rijeke Drave do Jadranskoga mora.

Slika 1. Krunidba kralja Tomislava, Josip Horvat Međimurec

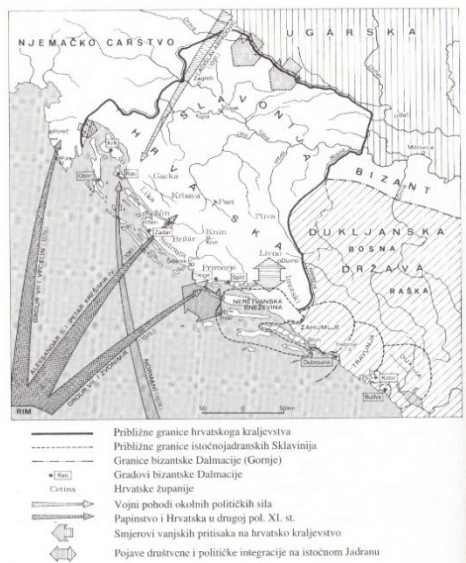
Papa Ivan X piše 925 g. »dragom sinu Tomislavu, kralju Hrvata« (*dilecto filio Tamisclao Regi CROUATORUM*).

Iako nemamo povijesnih izvora koji govore o krunidbi kralja Tomislava, papa Ivan X. ga u pismu naziva kraljem, stoga Tomislava nazivamo prvim hrvatskim kraljem.

Slika 7. Povijesni izvor, kralj Tomislav

1. Na temelju slike Josipa Horvata Međimureca navedi tko je okrunio Tomislava.
2. Navedi oznake kraljevske vlasti na temelju priložene slike.
3. Kako papa Ivan X. naziva Tomislava u pismu iz 925. godine?
4. Procjeni važnost takvog obraćanja pape jednom srednjovjekovnom vladaru.
5. Opiši važnost sjedinjenja hrvatskih kneževina u doba kralja Tomislava.

4. SKUPINA – kralj Petar Krešimir IV.

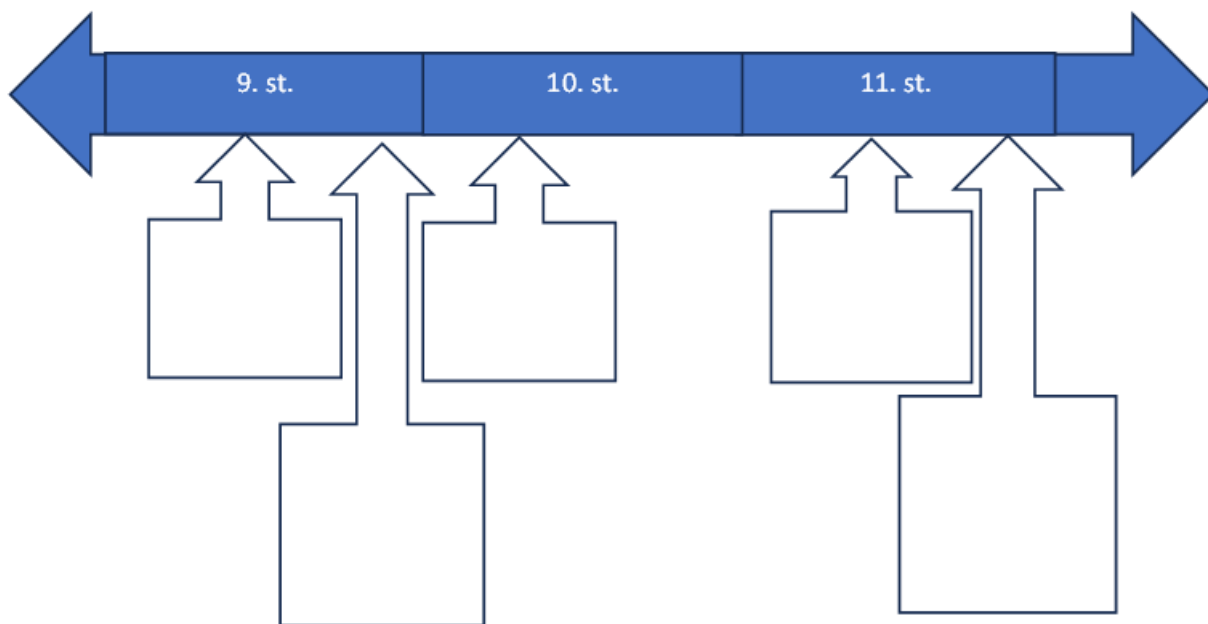
Slika 8. Područje Hrvatske u vrijeme kralja Petra Krešimira IV., druga polovica 11. st.

ZADATAK 1. Pažljivo pogledaj povijesnu kartu te ju usporedi s geografskom kartom Republike Hrvatske i odgovori na pitanja.

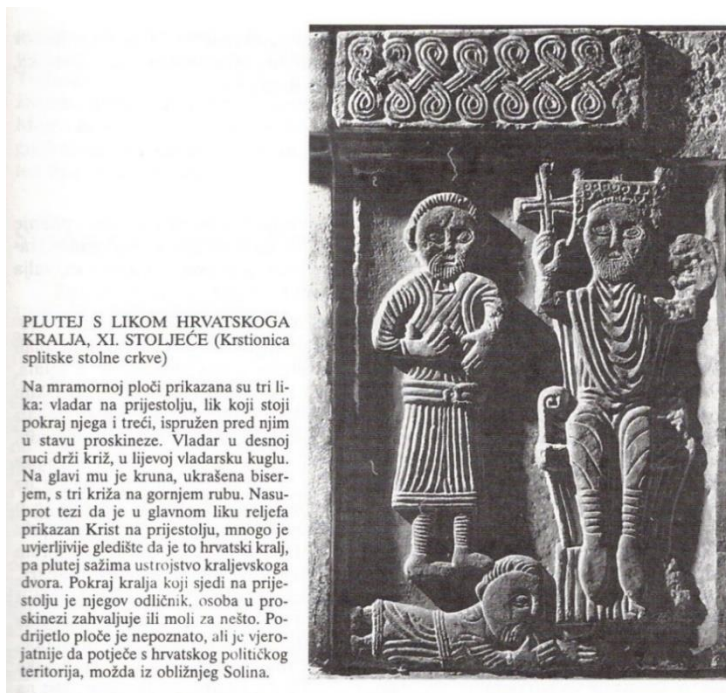
1. U kojem je stoljeću Hrvatska obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
2. Tko je vladao Hrvatskom kada je obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
3. Jesu li svi dijelovi prikazani na povijesnoj karti i danas dijelovi Republike Hrvatske?
4. Koji dijelovi teritorija današnje Republike Hrvatske nisu bili dio kraljevstva u doba kralja Petra Krešimira IV.?

ZADATAK 2. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime kralja Petra Krešimira IV.

Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

ZADATAK 3. Uz pomoć teksta i povijesnog izvora odgovori na pitanja.

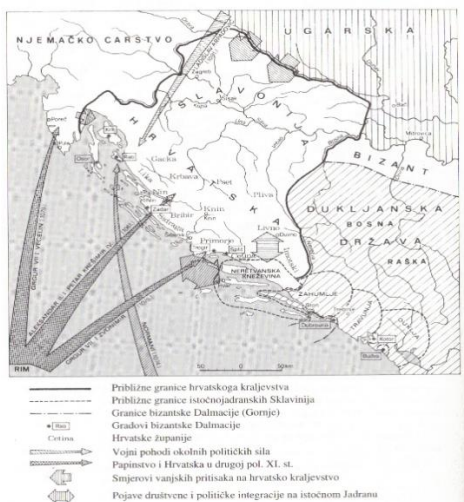

Povjesničari se još uvijek nisu složili prikazuje li ovaj reljef hrvatskih vladara iz 11. st. Petra Krešimira IV. ili Zvonimira. Vladavina Petra Krešimira IV. označena je kao vrhunac teritorijalnog širenja države Trpimirovića. Vladao je dalmatinskim otocima i velikim dijelom današnje Bosne i Hercegovine. Pomagao je razvoju hrvatskih gradova na obali, a posebno ističemo Biograd gdje je Petar K. IV. okrunjen i Šibenik koji se spominje prvi put, a danas ga nazivamo Krešimirovim gradom.

Slika 9. Povijesni izvor; kralj Petar Krešimir IV.

1. Po čemu prepoznamo da je na reljefu prikazan kralj?
2. U kojem gradu je okrunjen Petar Krešimir IV. i što je to moglo značiti za taj grad?
3. Ispričaj kako je Petar Krešimir IV. proširio tadašnje granice Hrvatske.
4. Razmisli i napiši koje su sposobnosti potrebne jednom ovako uspješnom vladaru i procijeni jesu li te sposobnosti potrebne i danas da bi netko uspješno vodio državu.
5. Koji grad i danas nazivamo Krešimirovim gradom?

5. SKUPINA – kralj Zvonimir

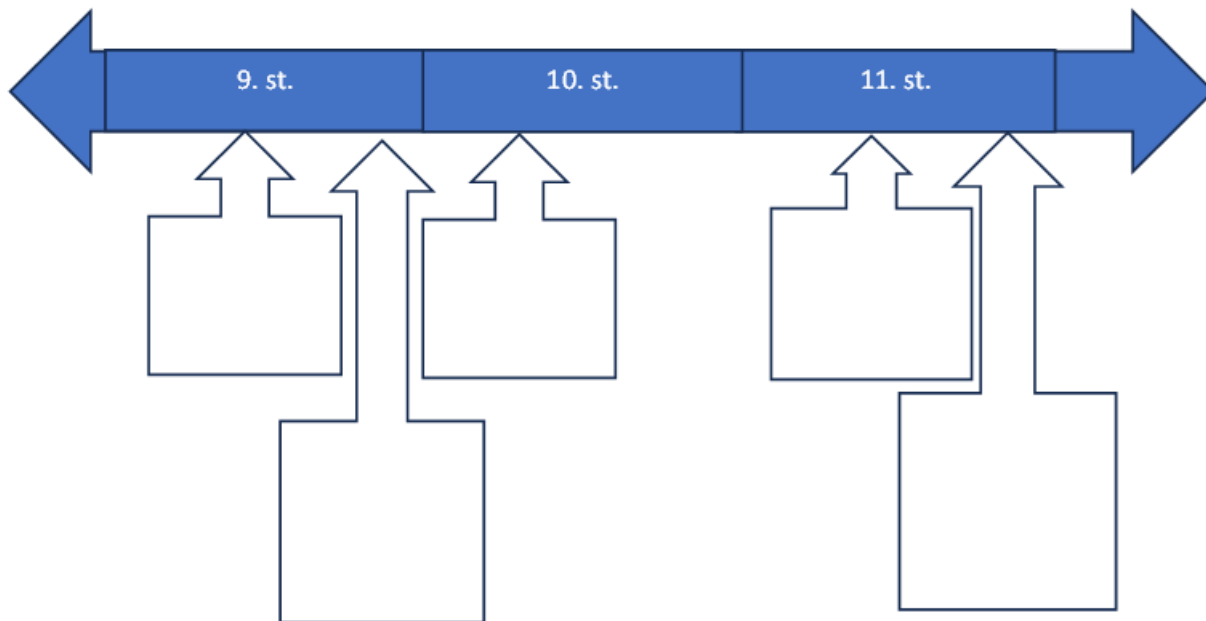
Slika 10. Područje Hrvatske u vrijeme kralja Zvonimira, druga polovica 11. st.

ZADATAK 1. Pozorno pogledaj povijesnu kartu te ju usporedi s geografskom kartom Republike Hrvatske i odgovori na pitanja.

1. U kojem je stoljeću Hrvatska obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
2. Tko je vladao Hrvatskom kada je obuhvaćala teritorij prikazan na karti?
3. Jesu li svi dijelovi prikazani na povijesnoj karti i danas dijelovi Republike Hrvatske?
4. Koji dijelovi teritorija današnje Republike Hrvatske nisu bili dio kraljevstva u doba kralja Zvonimira?

ZADATAK 2. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime kralja Zvonimira.

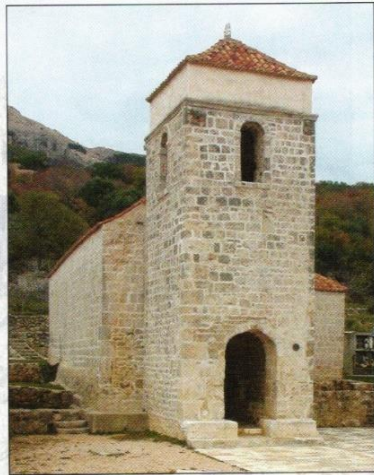
Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

ZADATAK 3. Uz pomoć teksta i povijesnog izvora odgovori na pitanja.

Bašćanska ploča, jedan je od najdragocjenijih hrvatskih spomenika, nastao oko 1100. Najdulji je i podacima najbogatiji među najstarijim hrvatskim glagoljskim natpisima. Danas se čuva u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Zagrebu. Prema pismu, pripada skupini spomenika prijelaznoga stadija između oble (makedonske) i uglate (hrvatske) glagoljice. Jezik je ploče hrvatskostaroslavenski. Izvorno je bila lijeva pregradna ploča (plutej) na kamenoj crkvenoj pregradi (septumu), koja je dijelila redovnički kor pred oltarom od vjernika u crkvenoj lađi u benediktinskoj crkvi sv. Lucije u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku, a vjerojatno u XV. st. dospjela je kao spolij u pločnik (pod) crkve, čime je dosta oštećena. Godine 1934. krčki biskup Josip Srebrnić (Srebrnić) dao je ploču »na vječno čuvanje« tadašnjoj Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti (danas HAZU). U njoj se hrvatsko narodno ime u sintagmi *Zvonimir, kralj hrvatski* (*Zvonimiro kralo hrvatsky*) prvi put spominje na hrvatskom (hrvatskostaroslavenskom) jeziku.

crkva sv. Lucije u Jurandvoru

Slika 11. Povijesni izvor; Bašćanska ploča

1. Kada je nastala Bašćanska ploča?
2. Kojim je pismom i kojim jezikom napisana Bašćanska ploča?
3. Gdje je pronađena Bašćanska ploča? Procjeni je li bila velikih ili malih dimenzija.
4. Objasni važnost ovakvog spomenika za hrvatski jezik i kulturu.
5. Gdje se danas čuva Bašćanska ploča?

Nakon što su učenici riješili zadatke, slijedi javno predstavljanje njihovih radova ostalim učenicima iz razreda. Upute za javno predstavljanje:

- rad predstavljaju svi učenici iz skupine (međusobno se trebaju dogovoriti tko predstavlja koji dio)
- predstavljanje treba trajati najviše 5 minuta
- tijekom predstavljanja potrebno je objasniti područje vladavine određenog vladara te povijesni izvor koji je povezan s istim.

Tijekom predstavljanja rada ostali učenici iz razreda popunjavaju listić potrebnim informacijama te mogu postaviti nekoliko pitanja učenicima koji prezentiraju u svrhu pojašnjenja o svakome pojedinom hrvatskom vladaru.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje

Nakon predstavljanja svake skupine, učitelj na prezentaciji prikaže točno popunjen listić, a učenici provjeravaju točnost napisanih odgovora. Svaki točno riješen zadatak vrijedi 1 bod. Učitelj na kraju zbraja bodove u svakoj skupini te ih zapisuje na ploču. Učenike tako potičemo da pažljivo slušaju izlaganje ostalih skupina i zadatke riješe što točnije.

Listić za praćenje izlaganja skupina (svaki učenik treba dobiti 4 ovakva listića):

Napiši ime hrvatskoga narodnog vladara. _____

Zaokruži DA ako je tvrdnja točna ili NE ako je tvrdnja netočna.

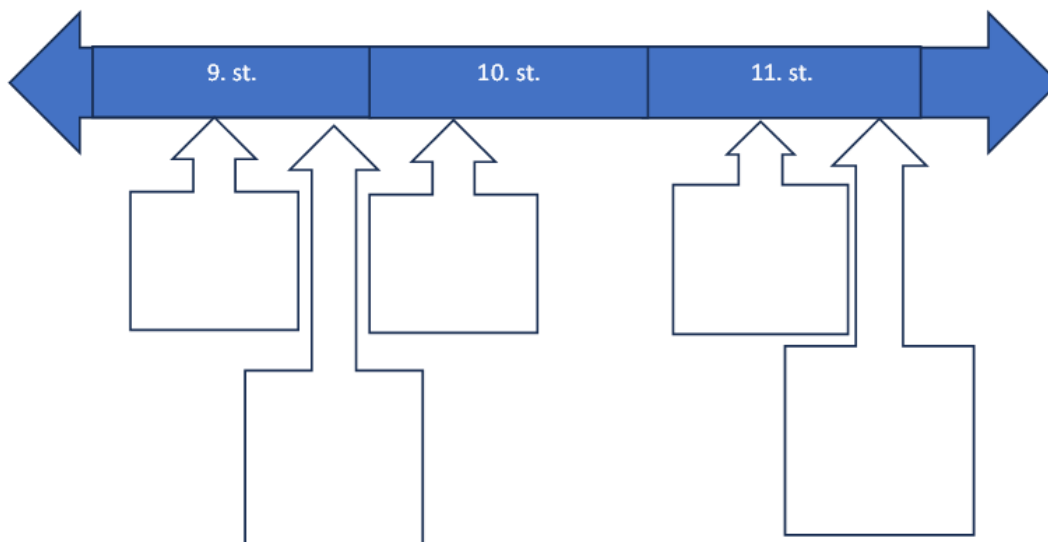
Vladao je područjem od rijeke Raše do Cetine. DA NE

Vladao je područjem od rijeke Drave do Jadranskoga mora i
dijelom Bosne i Hercegovine. DA NE

Napiši naziv povijesnog izvora koji govori o hrvatskom vladaru.

4. Na lentu vremena na odgovarajuće mjesto upiši ime vladara.

Kronologija hrvatskih narodnih vladara od 9. do kraja 11. stoljeća

Vrednovanje kao učenje

Samovrednovanje se može provesti pomoću aktivnosti četiriju kutova. Učenici će tijekom te aktivnosti procijeniti svoju aktivnost i sudjelovanje u izvršenju zadatka.

U svaki kut učionice postavljene su izjave:

1. Uspješno sam izvršio aktivnosti u radu skupine, mogu samostalno imenovati hrvatske knezove i kraljeve o kojima smo danas učili, mogu navesti stoljeće njihove vladavine te na povijesnoj karti pokazati područje kojim su vladali.
2. Trudio sam se izvršiti aktivnosti u radu skupine, usvojiti imena hrvatskih knezova i kraljeva koje smo danas učili, navesti stoljeće njihove vladavine te na povijesnoj karti pokazati područje kojim su vladali, ali mi nije polazilo za rukom i potrebna mi je pomoć.
3. Nisam zadovoljan kako sam izvršio aktivnosti u radu skupine i kako sam usvojio imena hrvatskih knezova i kraljeva koje smo danas učili, stoljeće njihove vladavine te kako na povijesnoj karti mogu pokazati područje kojim su vladali.
4. Mislim da sam izvršio aktivnosti u radu skupine i usvojio imena hrvatskih knezova i kraljeva koje smo danas učili, stoljeće njihove vladavine te kako na povijesnoj karti mogu pokazati područje kojim su vladali, ali mogao sam bolje.

3. primjer

Uvod: Za primjer je izabran odgojno-obrazovni ishod čije ostvarenje pretpostavlja primjenu stečenih vještina i usvajanje novih informacija o različitim prijetnjama osobnoj sigurnosti i sigurnosti svih zajednica kojima učenik pripada. Kako i danas postoje razlozi za zabrinutost i sumnju, važno je djelovati kako bi posljedice prijetnji i ugroza u budućnosti bile što manje. Pozornost je usmjerena na moguće situacije i odgovore na pitanja što učiniti i kako pripremiti učenike za očuvanje svojeg i tuđih života. U odgojno-obrazovnom kontekstu učenici svakodnevno komuniciraju te ih se usmjerava prema razvijanju osjećaja za humane odnose među ljudima, uvažavanje različitosti, suosjećanje i toleranciju, ali iznad svega na osvješćivanje osjećaja odgovornosti za vlastite odluke i postupke. U praktično-životnim situacijama desetogodišnjaci kritički promišljaju, jasne su im uzročno-posljedične veze povezanosti između određenih postupaka i njihovih mogućih posljedica, posebice one u kojima je važna brza reakcija i ispravno djelovanje.

Predložene aktivnosti motiviraju učenike na uključivanje u rad civilnih društava (udruga) lokalne zajednice, omogućuju iskustveno učenje, primjenu vještina te razvijanje osobnog sustava vrijednosti. Navedeni odgojno-obrazovni ishod ostvaruje se u suradnji s nastavnim predmetom Prirodoslovlje (odgojno-obrazovni ishod PRI OŠ B.4.1. *Učenik objašnjava osnove funkcioniranja ljudskog tijela zapažajući njegove potrebe i promjene tijekom rasta i razvoja*).

Odgojno-obrazovni ishodi

Glavni ishod: DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.

Ishodi iz razrade ishoda:

- navodi moguće prijetnje osobnoj sigurnosti
- predlaže odluke i aktivnosti koje pridonose osobnoj sigurnosti u zajednici
- sudjeluje u aktivnostima civilnog društva pomažući vršnjacima u potrebi.

Planirani broj nastavnih sati:

- 1 nastavni sat – Društvo i zajednica (uvodni sat)
- 2 nastavna sata – Društvo i zajednica
- 1 nastavni sat – Društvo i zajednica i Prirodoslovlje.

Opis aktivnosti za učenike

Društvo i zajednica (uvodni sat)

Na uvodnom satu potrebno je učenike podsjetiti i ponoviti što je sve prijetnja osobnoj sigurnosti. Koja su imena društava i koja su područja njihove djelatnosti u zajednicama u kojima učenik živi, primjerice, lokalnih stožera civilne zaštite, dobrovoljnih vatrogasnih društava, Hrvatske gorske službe spašavanja, policije, Hrvatskog Crvenog križa itd. Učenici dobivaju informacije o aktivnostima u kojima će sudjelovati te o načinima i oblicima rada na nastavnim satima planiranim za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda *Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.*

1. aktivnost: Predvidi i spriječi

Primjeri pitanja za raspravu:

Nabrojite neke primjere izvanrednih situacija.

Opišite što se događa tijekom tih situacija.

Kako bi se pripremili za određene izvanredne situacije?

Zašto je važno pripremiti se za iznenadne izvanredne situacije?

Nakon razgovora učenici na dvama školskim stolovima imaju izložene predmete (primjerice, knjige, školski pribor, odjeću, obuću, svježu i konzerviranu hranu, punjače, svjetiljke, komplet za pružanje prve pomoći, krede, lijekove, naočale, dalekozor, pokrivač, igračke, fotografije kućnog ljubimca, nakit, novac, društvene igre, vazu, paletu, kist, vodene boje, rekete, sušilo za kosu, glačalo i slično što je učitelj u mogućnosti pripremiti).

Zadatak: (ovisno o broju učenika u razrednom odjelu i broju izloženih predmeta) učenik odabire dogovoreni broj predmeta koje bi sigurno ponio u izvanrednoj situaciji (požar, potres, poplava, snježna lavina). Nakon pristupa stolu i odabira predmeta slijedi razgovor učenika i učitelja, usmjeravanim pitanjima:

Navedite razloge svojeg odabira.

Može li taj predmet pomoći samo jednoj osobi ili skupini ljudi?

Pogledajte preostale predmete na stolu koji nisu odabrani i objasnite zašto su ti predmeti ostali.

Zaključiti koja je svrha pripremljenih i odabranih, ali i ostavljenih predmeta, što je neophodno ponijeti u trenucima žurnog napuštanja vlastitog doma ili drugih prostora gdje bi se učenik mogao nalaziti. Tijekom razgovora uspoređuju se svi učenički odgovori i iz njih nastaje zaključak koji će učitelj zapisati na ploču. Učenici prepisu sve dogovorene primjere ili zalijepe unaprijed pripremljen listić.

Sadržaj kompleta za izvanredne situacije:
– važni telefonski brojevi, olovka, papir
– mali komplet za pružanje prve pomoći, nožić, zviždaljka
– svjetiljka, mobilni telefon, punjač, radioapar
– voda, hrana i slatkiši dulje trajnosti
– dokumenti, ključevi, pribor za osobnu higijenu
– lijekovi, pokrivači, novac
–kućni ljubimac.

Pitanja na kraju aktivnosti:

Zašto je bitno pripremiti se za hitro napuštanje vlastitog doma ili prostora gdje se trenutno boravi?

Treba li povremeno provjeriti sadržaj kompleta za izvanredne situacije? Zašto?

Planirate li pripremiti, sve nabrojeno ako dosad niste? Objasnite svoj odgovor.

2. aktivnost: Prepoznaj i djeluj

Učenici igraju igru pantomime u paru. Jedan učenik izlazi pred ploču i glumi emocije. Emocije koje trebaju odglumiti su: uznemirenost, strah i strepnja koje se mogu pojaviti zbog prirodnih i tehničko-tehnoloških ugroza. Pojasniti sve vrste osjećaja.

Učitelj pripremi pitanja za raspravu.

Koji se osjećaji mogu javiti tijekom nenadane opasnosti?

Zašto? Osjećaju li svi ljudi isto?

Postupaju li svi ljudi isto u istim situacijama?

Što se može učiniti kako bi se poštovali osjećaji drugih ljudi, primjerice, ako netko plače ili se smije?

Kako pomoći nekome tko ima snažan osjećaj panike?

Ako nitko od učenika ne predloži odgovor *ostati miran*, pojasniti poželjna ponašanja i njihove prednosti u izvanrednim situacijama.

Ponoviti poželjna ponašanja u slučaju potresa metodom demonstracije i učeničke dramatizacije u prostoru učionice, školskog hodnika i ulaza. Predvidjeti izlazak u školsko dvorište i ponoviti koja su sigurna mjesta na otvorenom prostoru. Pojasniti koja su nesigurna mjesta i zašto se ne smijemo zadržati na njima. Zaključiti gdje je najsigurnije stati u slučaju potresa u zatvorenome i otvorenom prostoru.

Rad u paru:

Razvrstajte napisane radnje i postupke:

a) na savjete i pripremu za izvanredne situacije

b) na postupanja u slučajevima izvanrednih situacija.

– *napraviti osobni plan*

– *s obitelji i prijateljima dogovoriti način kontakta i mjesta susreta*

– *odabrati osobu iz drugog mjesta stanovanja za potrebe kontakta*

– *naučiti isključiti dovod električne energije, vode, plina*

– *naučiti pružiti prvu pomoć*

– *zvati žurnu službu ili slušati obavijesti*

– *ostati ili izaći na sigurno mjesto uz svoje bližnje*

– *pozvati i pružiti prvu pomoć*

– *provjeriti treba li susjedima pomoć*

– *isključiti sve dovode u domu i zaključati ga*

SAVJET I PRIPREMA	POSTUPANJA U IZVANREDNIM SITUACIJAMA

Vrednovanje

Vrednovanje kao učenje:

Parovi zamijene listiće te jedni drugima provjere točnost. Vraćaju listiće parovima koji su ih rješavali kako bi ispravili netočno.

3. aktivnost: Postupanje i prevencija trgovanja ljudima

Dogovoriti dolazak djelatnika Hrvatskoga Crvenog križa ili civilne zaštite koji će podijeliti informacije važne za pojedine problemske situacije, utvrditi što sve treba znati i kako pravilno postupiti. Svrha edukacije nije zastrašivanje učenika, već razvoj vještina samozaštite i poželjnih reakcija. Trgovanje ljudima zločin je i grubi oblik kršenja dječjih prava navedenih u Konvenciji UN o pravima djece.

Učenici će čuti odgovore na pitanja:

Što je trgovanje ljudima?

Zašto je to loša aktivnost ljudi?

Kako pomoći osobama koje su u opasnosti od trgovanja ljudima?

Kako podijeliti ovo znanje s drugima u školi i zajednici?

Podijeliti učenike u tri skupine. Svaka skupina na papiru dobije zadanu situaciju, za koju navode primjere prihvatljivih načina ponašanja, moguće posljedice situacija koje bi se mogle dogoditi i osjećaje koje im pobuđuju.

1. primjer: *iznenadni susret i poželjan način komuniciranja s nepoznatom osobom*

2. primjer: *netko te želi odvesti bez tvojeg pristanka ili te prisiljava nešto učiniti*

3. primjer: *slučajno se odvojiš od prijatelja za vrijeme putovanja ili šetnje*

Nakon što skupina izvrši zadatak, izabrani glasnogovornik čita ostatku razreda predložene postupke i aktivnosti. Učenici zajedno komentiraju predložene postupke i aktivnosti te po potrebi dopunjavaju izrečeno.

Uvijek je potrebno obratiti pozornost na emocije učenika, razmotriti kako se osjećaju tijekom razgovara o navedenim temama. S učenicima treba razgovarati tako da im pružimo mogućnost da iskažu što su sve već doznali (ako jesu) i kako su zaprimili informacije, što ih je posebno zastrašilo, zabrinulo ili rastužilo, koja razmišljanja i osjećaje je navedeno saznanje kod njih potaknulo.

Učenici dobivaju sljedeći zadatak u pisanom obliku, a rješavaju ga individualno. Učenici trebaju zaokružiti samo jedan točan odgovor.

Kviz o sigurnosti
Što trebaš učiniti ako se izgubiš u trgovini ili na javnom mjestu? a) Ostati na istom mjestu i tražiti roditelje ili nadzornika. b) Početi lutati u potrazi za roditeljima. c) Otići kući sam/sama.
Koja je pravilna procedura u slučaju požara? a) Pokušati sam/sama ugasiti požar. b) Brzo izaći iz zgrade i pozvati vatrogasce. c) Nastaviti s uobičajenim aktivnostima.
Kako se ponašati ako nepoznata osoba prilazi i nudi slatkiš ili igračke? a) Prihvatiti ponudu i krenuti s njim/njom. b) Odmah otići i potražiti odraslu osobu kojoj vjeruješ. c) Pričekati i vidjeti što će učiniti druga djeca.
Što učiniti ako se ne osjećaš sigurno u prisustvu neke osobe ili situacije? a) Odmah ću otići sam/sama. b) Potražiti ćeš odraslu osobu u koju imaš povjerenja i reći joj što se događa. c) Ostat ćeš ondje i nadati se da će sve biti u redu.

Vrednovanje

Vrednovanje kao učenje:

Učenici zamijene listiće sa svojim kolegama iz klupe, učitelj čita točna rješenja, a učenici kontroliraju točnost. Zatim vraćaju listić učeniku koji ga je rješavao.

Refleksija: učenik ispravi netočne i djelomično točne odgovore. Nakon analize učenicima je potrebno osvijestiti u čemu su pogriješili, kako bi bolje razumjeli moguće posljedice ishitrenih, nepromišljenih odluka i postupaka.

Povezanost nastavnog predmeta Društvo i zajednica s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama

Odgojno-obrazovni ishodi nastavnog predmeta Društvo i zajednica povezani su s odgojno-obrazovnim ishodima drugih nastavnih predmeta i očekivanjima međupredmetnih tema.

Društvo i zajednica novi je nastavni predmet u razrednoj nastavi osnovne škole. Nastao je, zajedno s nastavnim predmetom Prirodoslovlje, razdvajanjem i proširivanjem odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Priroda i društvo. Iz toga proizlazi i velika povezanost nastavnog predmeta Društvo i zajednica s nastavnim predmetom Prirodoslovlje. Ta se povezanost ogleda najviše u odgojno-obrazovnim ishodima vezanim uz fizičku geografiju (primjerice, obilježja reljefa, klime, tla i voda na raznim prostornim obuhvatima; obilježja, izmjena te trajanje godišnjih doba; izmjena i trajanje dana i noći).

Često je usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda iz Prirodoslovlja (primjerice, PRI OŠ B.1.1. *Učenik uspoređuje obilježja pojedinih godišnjih doba na temelju opažanja.*, PRI OŠ A.4.2. *Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske.* i PRI OŠ B.4.4. *Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.*) usko povezano s usvajanjem odgojno-obrazovnog ishoda u nastavnom predmetu Društvo i zajednica (primjerice, DIZ OŠ B.1.1. *Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.*, DIZ OŠ A.4.2. *Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.*).

Ponekad je slučaj da je usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda u Prirodoslovlju preduvjet uspješnog usvajanja ishoda u nastavnom predmetu Društvo i zajednica. Tako, primjerice, da bi učenik mogao usvojiti ishod iz nastavnog predmeta Društvo i zajednica DIZ OŠ A.4.2. *Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.*, treba najprije na nastavnom predmetu Prirodoslovlje usvojiti ishod PRI OŠ A.4.2. *Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske.* Sve su veze jasno navedene u kurikulumima nastavnih predmeta u rubrici Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda.

Sadržaji vezani uz kartografiju podijeljeni su između ovih dvaju nastavnih predmeta tako da se društveni elementi geografske karte (primjerice, prometnice, granice, objekti, naselja) uče i poučavaju u nastavnom predmetu Društvo i zajednica, a prirodni elementi, koji se na geografskim kartama najčešće prikazuju bojama (primjerice, vode plavom bojom, reljef skalom boja, vegetacija zelenom bojom), uče se i poučavaju u nastavnom predmetu Prirodoslovlje. Unatoč toj podijeljenosti kartografskih sadržaja između dvaju nastavnih predmeta, preporučuje se geografsku kartu sagledavati cjelovito te vještine kartografske pismenosti razvijati u nastavi obaju predmeta.

Preporučuje se u planiranju izvanučioničke nastave koristiti uskom povezanošću ovih dvaju nastavnih predmeta te je ostvariti u suradnji, usvajajući odgojno-obrazovne ishode obaju nastavnih predmeta.

Slušanje, govorenje, čitanje i pisanje povezano je sa svim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Društvo i zajednica pa je tako ovaj predmet povezan s nastavnim predmetom Hrvatski jezik. Sve nastavne aktivnosti možemo povezati s odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Hrvatski jezik u predmetnom području Hrvatski jezik i komunikacija, posebno s ishodima vezanim uz komunikaciju i jezično izražavanje.

Povezanost nastavnih predmeta Društvo i zajednica i Matematika višestruka je. Učenik će u upoznavanju društvenih sadržaja uspoređivati, dovoditi pojave i predmete u različite odnose, prikazivati podatke u tablicama i piktogramima ili opisivati vjerojatnost događaja (primjerice, MAT OŠ A.1.2. *Određuje odnos među količinama riječima: više – manje – jednako.*, MAT OŠ E.1.1. *Određuje skup prema nekome svojstvu.*, MAT OŠ E.3.1. *Služi se različitim prikazima podataka.*, MAT OŠ E.4.2. *Opisuje vjerojatnost događaja*).

Učenik može prikupljati i prikazivati podatke na različite načine, crtanjem, zapisivanjem, kao i pomoću digitalnih alata. To je jedan od načina na koji su povezani nastavni predmeti Društvo i zajednica i Informacijske i digitalne kompetencije. Ovu povezanost možemo osnažiti korištenjem internetom kao izvorom informacija, a učenik se može koristiti i različitim medijskim sadržajima za učenje ili prikazivanje podataka.

Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica (odgojno-obrazovni ishodi DIZ OŠ A.1.2., DIZ OŠ B.2.1., DIZ OŠ C.2.1., DIZ OŠ B.4.1.) temelj je za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda u nastavnim predmetu Praktične vještine, konkretno za odgojno-obrazovne ishode PV OŠ C.1.2., PV OŠ A.2.2., PV OŠ B.2.2., PV OŠ C.2.1., PV OŠ C.2.3. i PV OŠ C.4.1. Znanja koja učenik stječe usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Društvo i zajednica preduvjet su za razvoj vještina u spomenutim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Praktične vještine koje uključuju sigurno sudjelovanje u prometu, izradu različitih rukotvorina za organiziranje vremena, utjecaj tehnologije na čovjeka, brigu o sebi, poduzetnost i inovativnost.

Nastavne aktivnosti u učenju i poučavanju nastavnog predmeta Društvo i zajednica mogu se na različite načine povezati i s nastavnim predmetima Likovna kultura, Glazbena kultura i Tjelesna i zdravstvena kultura.

Međupredmetna tema Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije obuhvaća odgovorno i stvaralačko služenje informacijskom i komunikacijskom tehnologijom u nastavnim predmetu Društvo i zajednica. Tehnologija je sredstvo koje obogaćuje i omogućuje različita iskustva učenja i poučavanja uporabom obrazovnih računalnih sadržaja i igara, u projektnim, izvanučioničkim i aktivnostima na terenu. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš primjenjujući tehnike razgibavanja zauzimajući pravilan položaj tijela tijekom i nakon rada na računalu.

Odgojno-obrazovna povezanost međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj s odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Društvo i zajednica vidljiva je u svim odgojno-obrazovnim ciklusima.

Osobni i socijalni razvoj međupredmetna je tema koja potiče cjelovit razvoj djece isto kao i predmet Društvo i zajednica. Vrijednosti učenja i poučavanja ove međupredmetne teme usko su povezane sa svim vrijednostima kojima nastavni predmet Društvo i zajednica pridaje osobitu pozornost: znanje, identitet, odgovornost, integritet i uvažavanje, a nalaze se u razradi odgojno-obrazovnih ishoda DIZ OŠ A.1.1. *Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.*, DIZ OŠ A.2.2. *Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.*, DIZ OŠ B.3.2. *Učenik objašnjava ulogu povijesnih osoba i događaja u oblikovanju identiteta tradicijske regije u kojoj živi.*, DIZ OŠ A.4.1. *Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.* i DIZ OŠ B.4.3. *Učenik objašnjava utjecaj povijesnog nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.* te pridonose razvoju osobnoga, kulturnog i nacionalnog identiteta, kao i identiteta osobe.

Međupredmetna tema Zdravlje također je povezana s nastavnim predmetom Društvo i zajednica. Odgovorna ponašanja čuvaju i unaprjeđuju zdravlje i uspješan život, stoga je cilj motivirati i pružiti znanje i potporu učenicima za razumijevanje povezanosti tjelesnoga, mentalnog i emocionalnog zdravlja, usvajanje zdravih stilova života i odgovornog ponašanja, jačanje samopoštovanja i samopouzdanja, lakše ostvarivanje ravnopravnih osobnih i društvenih veza poštujući tuđe posebnosti. Veza s ovom međupredmetnom temom ogleda se najviše u ishodima DIZ OŠ C.2.1 *Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.*, u okviru kojeg učenik opisuje važnost tjelesne aktivnosti, prehrane i odmora za osobni rast, razvoj i zdravlje te u DIZ OŠ C.4.3. *Učenik opisuje moguće prijeteće osobnoj sigurnosti u zajednicama.* kojem je cilj osposobiti učenike za prepoznavanje moguće prijeteće osobnoj sigurnosti te poticati na aktivnosti koje pridonose povećanju sigurnosti.

Međupredmetna tema Poduzetništvo i nastavni predmet Društvo i zajednica prožimaju se tijekom svih četiriju godine učenja i poučavanja. Od najranije dobi osnažuje se i potiče proces usvajanja poduzetničkog mišljenja i djelovanja. Učenici uče o aktivnome i odgovornom sudjelovanju u društvu, a učenje za poduzetništvo otvara vrata raznim životnim mogućnostima i perspektivama. Radne navike i razvoj osobina poduzetne osobe stječu se postupno, a odgovornost, samostalnost, marljivost, inicijativnost, kreativnost, inovativnost i sposobnost donošenja odluka razvijaju se tijekom svih nastavnih sati. Učenici od prvog razreda razvijaju upornost, pozitivan stav prema radu i prihvaćanje drugačijeg mišljenja i stavova.

Međupredmetna tema Učiti kako učiti zastupljena je na svakome nastavnom satu te u svim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Društvo i zajednica. Međutim, različita područja učenja zahtijevaju ponešto različite pristupe, strategije i metode učenja kako bi nastava pružila mogućnosti razvoja različitih kompetencija. Tijekom učenja i poučavanja odgojno-obrazovnih ishoda predmeta Društvo i zajednica potrebna je stalna integracija s ovom međupredmetnom temom što omogućuje aktivno učenje i pozitivan stav prema učenju. Učenik razvija sposobnost primjene stečenih znanja i vještina u različitim životnim situacijama. Da bi učenik razumio i usvojio odgojno-obrazovne ishode

predmeta, potrebne su različite strategije, vještine i metode učenja. Međupredmetna tema Učiti kako učiti povezana je s razumijevanjem organizacije prostora i vremena, odnosom pojedinca s drugima ključnim za razvoj socijalizacije i identiteta te za osobni rast i razvoj.

Međupredmetna tema Održivi razvoj povezana je s nastavnim predmetom Društvo i zajednica jer potiče razvoj kritičkog mišljenja, prilagodbe promjenama i sposobnost rješavanja problema podizanjem svijesti i produbljivanjem razumijevanja svih pitanja održivosti. Pomaže učeniku uskladiti ponašanje u svakodnevnom životu i školi s pravilima održivog razvoja. Učenje i poučavanje međupredmetne teme Održivi razvoj osposobljava učenike za samostalno i odgovorno odlučivanje o pitanjima važnima za njih same i za društvo u cjelini. Prvi je primjer uske povezanosti odgojno-obrazovno očekivanje odr A.1.2. i odgojno-obrazovni ishod DIZ OŠ A.2.1. usvajanjem kojeg učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju. Drugi je primjer uske povezanosti odgojno-obrazovno očekivanje odr A.2.2. *Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i međuovisnost.* i odgojno-obrazovni ishodi DIZ OŠ A.2.1., DIZ OŠ A.3.1. i DIZ OŠ A.4.2. koji govore o primjerima utjecaja prirodne osnove na naseljenost i gospodarske djelatnosti naselja, županije i prirodnogeografske regije. Sva su tri koncepta nastavnog predmeta Društvo i zajednica svojim odgojno-obrazovnim ishodima snažno povezani s domenama Dobrobit i Djelovanje.

Odgojno-obrazovni ishodi nastavnoga predmeta Društvo i zajednica pridonose usvajanju odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje u domenama Ljudska prava, Demokracija i Društvena zajednica. Svrha je Građanskog odgoja i obrazovanja osposobiti i osnažiti učenike za aktivno i učinkovito obavljanje građanske uloge. Već od 1. razreda učenike se osvještava o postojanju prava i pravila, ali i dužnosti te odgovornosti za njihovo poštovanje (DIZ OŠ C.1.1. i C.1.2.). U 2. razredu odgojno-obrazovnim ishodima DIZ OŠ C.2.1. i C.2.2. učenici objašnjavaju važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu te opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta. Koristeći se metodama suradničkoga i iskustvenog učenja te učenjem izvan škole, učenici razvijaju vještine potrebne za suradnju u svim aspektima života oblikujući cjelovito iskustvo aktivnog građanstva. U 3. razredu odgojno-obrazovnim ishodom DIZ OŠ C.3.1. učenici objašnjavaju pravila i dužnosti te posljedice njihova nepoštovanja u zajednici, prepoznaju ljudska prava i dječja prava u svakodnevnome životu, objašnjavaju različitost i potrebu tolerancije te načine nenasilnog rješavanja sukoba. U 4. razredu odgojno-obrazovnim ishodom DIZ OŠ C.4.1. učenike se potiče na promišljanje o pravima i dužnostima svih članova zajednice, poučava ih se ponašanjima koja omogućuju ostvarivanje želja, potreba i potencijala bez ugrožavanja drugih uz međusobno uvažavanje i toleranciju te se uči o načinima nenasilnog rješavanja sukoba. Koristeći se metodom suradničkoga i iskustvenog učenja te učenjem izvan škole, učenici razvijaju vještine potrebne za suradnju u svim aspektima života oblikujući cjelovito iskustvo aktivnog građanstva.

Primjeri godišnjega izvedbenog kurikula za nastavni predmet Društvo i zajednica

U nastavku se nalaze po dva primjera godišnjih izvedbenih kurikula za nastavni predmet Društvo i zajednica za svaki razred.

1. razred

1. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 1. razred

Mjesec	Tema	Nastavna jedinica	Odgojno-obrazovni ishodi	Povezanost s odgojno-obrazovnim ishodima drugih predmeta i odgojno-obrazovnim očekivanjima međupredmetnih tema
Rujan	Dom, škola i ja	Uvodni sat	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.	OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.
Rujan		Od kuće do škole	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.
Rujan		U školi	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.	goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.
Rujan		U domu i školi – prostorije	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

				zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Listopad		U domu i školi – djelatnici	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Listopad		U domu i školi – odgovorno ponašanje	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto. DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.
Listopad	Moje okruženje	Ja u prometu	DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru. DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja. uku A.1.3. Kreativno mišljenje Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.

Listopad		Odnosi u prometu	DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru. DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja. PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.
Studeni		Promet – istraživačke aktivnosti na terenu	DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru. DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.

Studen		Kad promijenim položaj, mijenja li se sve oko mene?	DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.
Studen		Moje mjesto – organizacija javnih i drugih površina u mjestu	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice: dom, škola i mjesto. DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru.	PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.
Studen	Vrijeme	Snalaženje u vremenu	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.

Prosinac		Dan, doba dana	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.	PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički. uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Prosinac		Dani u tjednu	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički. OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Prosinac		Jučer, danas, sutra	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Siječanj		Snalaženje u vremenu – usustavljanje	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.	MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20.

		i istraživačke aktivnosti	DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.
Siječanj		Aktivnosti i obveze učenika i članova obitelji tijekom dana – integracija	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja. PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.
Siječanj		Vremenski slijed obveza, aktivnosti i događaja	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. MAT OŠ B.1.2. Prepoznaje uzorak i nastavlja niz. OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

				<p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.</p>
Veljača		Vremenski slijed obveza, aktivnosti i događaja	<p>DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p>	<p>MAT OŠ B.1.2. Prepoznaje uzorak i nastavlja niz.</p> <p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.</p> <p>osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p>
Veljača		Godišnja doba	<p>DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p>	<p>PRI OŠ B.1.1. Učenik uspoređuje obilježja pojedinih godišnjih doba na temelju opažanja.</p> <p>PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički.</p> <p>OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja.</p> <p>uku A.1.3. Kreativno mišljenje</p>

				Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Veljača		Godišnja doba	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	PRI OŠ B.1.1. Učenik uspoređuje obilježja pojedinih godišnjih doba na temelju opažanja. OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Ožujak		Vremenski slijed	DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu. DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.	MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. MAT OŠ B.1.2. Prepoznaje uzorak i nastavlja niz. PRI OŠ B.1.1. Učenik uspoređuje obilježja pojedinih godišnjih doba na temelju opažanja. OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja. OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.

				zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Ožujak	Društvo, prijatelji i ja	Moje mjesto u obitelji i razrednoj zajednici	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okruženju na siguran način. OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Ožujak		Moje mjesto u obitelji i razrednoj zajednici	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okruženju i opisuje svoje obveze i uloge.
Ožujak		Prijatelji, društvo i ja	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

				<p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.</p>
Travanj		Moja uloga u zajednici	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	<p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p>
Travanj		Međusobni odnosi članova zajednica kojima učenik pripada	DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	<p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p>
Travanj		Sve oko nas – značajni datumi i događaji	DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	<p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20.</p>

				OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.
Svibanj		Posebности i vrijednosti članova zajednica	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.
Svibanj		Kada i zašto nazvati 112	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.
Svibanj		Prepoznajem i primjenjujem pravila u domu, školi i mjestu	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.
Svibanj	Društvo, prijatelji i ja	Odgovaram za svoje postupke	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.

Lipanj		Koliko imam prava, toliko imam dužnosti	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	osr B.1.2. Razvija komunikacijske kompetencije.
Lipanj		Ugroza osobne sigurnosti	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.	OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama. OŠ TZK A.1.1. Izvodi prirodne načine gibanja. PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama. A.1.3.. Kreativno mišljenje Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema.
Lipanj		Promisli i djeluj	DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada. DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.	OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom. MAT OŠ A.1.3. Koristi se rednim brojevima do 20. uku A.1.3. Kreativno mišljenje Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema. uku B.1.4. Samovrednovanje/samoprocjena

				Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.
--	--	--	--	---

2. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 1. razred

Godišnji izvedbeni kurikulum – Društvo i zajednica, 1. razred				
Tema	Okvirni broj sati	Odgojno-obrazovni ishodi	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema	Povezanost s drugim nastavnim predmetima
Idemo u školu	7 sati (rujan i listopad)	<p>DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.</p> <p>DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.</p>	<p>goo B.1.1. Učenik promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.1.2. Učenik sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>odr C.1.2. Učenik identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>osr A.1.4. Učenik razvija radne navike.</p> <p>osr C.1.2. Učenik opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>osr C.1.3. Učenik pridonosi skupini.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p>	<p>OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.</p> <p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A.1.2. Učenik provodi jednostavne motoričke igre.</p> <p>PV OŠ A.1.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se</p>

			<p>zdr B.1.1. A Učenik razlikuje primjereno od neprimjerenog ponašanja.</p> <p>zdr B.1.2. A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.</p>	<p>različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način.</p>
Obitelj i dom	5 sati (listopad i studeni)	<p>DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.</p> <p>DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.</p>	<p>odr A.1.1. Učenik prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Učenik razvija sliku o sebi.</p> <p>osr C.1.1. Učenik prepoznaje potencijalno ugrožavajuće situacije i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti.</p> <p>osr C.1.2. Učenik opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>osr C.1.3. Učenik pridonosi skupini.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p>	<p>OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.</p> <p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A.1.2. Učenik provodi jednostavne motoričke igre.</p> <p>PV OŠ A.1.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se</p>

			<p>zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.</p> <p>zdr C.1.1.B Učenik prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.</p>	<p>različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način.</p>
Ja i moja zajednica	6 sati (prosinac i siječanj)	<p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.1.1. Učenik opisuje odnos prema sebi i drugim članovima zajednica kojima pripada.</p> <p>DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.</p>	<p>goo A.1.1. Učenik se ponaša u skladu s dječjim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.1.2. Učenik aktivno zastupa dječja prava.</p> <p>goo B.1.1. Učenik promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.1.2. Učenik sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.1.1. Učenik sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>goo C.1.3. Učenik promiče kvalitetu života u razredu.</p>	<p>OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.</p> <p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A.1.2. Učenik provodi jednostavne motoričke igre.</p>

			<p>odr A.1.1. Učenik prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr B.1.1. Učenik prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr B.1.3. Učenik razvija strategije rješavanja sukoba.</p> <p>osr C.1.2. Učenik opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>osr C.1.3. Učenik pridonosi skupini.</p> <p>uku D.1.4. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.</p> <p>zdr B.1.2.C Učenik prepoznaje i uvažava različitosti.</p>	<p>PV OŠ A.1.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način.</p>
Moje mjesto	9 sati (veljača, ožujak i travanj)	DIZ OŠ A.1.1. Učenik uspoređuje različite zajednice.	goo B.1.1. Učenik promiče pravila demokratske zajednice.	OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.

		<p>DIZ OŠ A.1.2. Učenik opisuje utjecaj promjene položaja na odnose u prostoru.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.</p>	<p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt A.1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje programima i uređajima.</p> <p>ikt C.1.3. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>odr A.1.1. Učenik prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.</p> <p>odr C.1.2. Učenik identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>osr B.1.1. Učenik prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr C.1.1. Učenik prepoznaje potencijalno ugrožavajuće situacije i</p>	<p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A.1.2. Učenik provodi jednostavne motoričke igre.</p> <p>PV OŠ A.1.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način.</p> <p>PV OŠ C.1.2. Učenik demonstrira pravilno kretanje sudionika u prometu u različitim jednostavnim situacijama.</p>
--	--	--	--	---

			<p>navodi što treba činiti u slučaju opasnosti.</p> <p>osr C.1.2. Učenik opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>uku A.1.1. Učenik uz pomoć učitelja traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>uku A.1.3. Učenik spontano i kreativno oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje pri učenju i rješavanju problema.</p> <p>uku B.1.2. Učenik na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p> <p>uku B.1.4. Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>uku C.1.1. Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>zdr B.1.1.A Učenik razlikuje primjereno od neprimjerenog ponašanja.</p>	
--	--	--	---	--

<p>Snalazimo se u vremenu</p>	<p>8 sati (travanj, svibanj i lipanj)</p>	<p>DIZ OŠ B.1.1. Učenik opisuje organiziranost vremena u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ B.1.2. Učenik primjenjuje vremenski slijed u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.1.2. Učenik uspoređuje pravila, prava i dužnosti u domu, školi i mjestu.</p>	<p>goo B.1.1. Učenik promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.1.2. Učenik sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>odr C.1.2. Učenik identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>osr A.1.4. Učenik razvija radne navike.</p> <p>osr C.1.2. Učenik opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>osr C.1.3. Učenik pridonosi skupini.</p> <p>uku A.1.2. Učenik se koristi jednostavnim strategijama učenja i rješava probleme u svim područjima učenja uz pomoć učitelja.</p> <p>uku A.1.4. Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p>	<p>OŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i govori u skladu s jezičnim razvojem izražavajući svoje potrebe, misli i osjećaje.</p> <p>OŠ HJ A.1.5. Učenik upotrebljava riječi, sintagme i rečenice u točnome značenju u uobičajenim komunikacijskim situacijama.</p> <p>OŠ LK C.1.2. Učenik povezuje neki aspekt umjetničkog djela s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A.1.2. Učenik provodi jednostavne motoričke igre.</p> <p>PV OŠ A.1.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ B.1.2. Učenik se koristi priborom, alatima i uređajima u okružju na siguran način.</p>
-------------------------------	---	--	--	--

			<p>uku B.1.4. Učenik na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>zdr B.1.1.A Učenik razlikuje primjereno od neprimjerenog ponašanja.</p> <p>zdr B.1.2.A Učenik se prilagođava novom okružju i opisuje svoje obveze i uloge.</p>	<p>PRI OŠ B.1.1. Učenik uspoređuje obilježja pojedinih godišnjih doba na temelju opažanja.</p> <p>PRI OŠ B.1.3. Učenik prepoznaje na temelju opažanja da se određene pojave i procesi u prirodi odvijaju ciklički.</p>
--	--	--	--	--

2. razred

1. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 2. razred

Mjesec	Tema – nastavna jedinica	Odgojno-obrazovni ishodi	Povezanost s drugim nastavnim predmetima	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema
rujan	Uvodni sat	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju. DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjeća je drugih.
rujan	<u>Obitelj</u> Obitelj	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju. DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja. PV OŠ C.2.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjeća je drugih. dr B.1.2.C. Prepoznaje i uvažava različitosti.

				zdr C.1.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.
rujan	Rodbinske veze	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.	OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.
rujan	Obiteljsko stablo	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju. DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad. OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.
listopad	<u>Naselja povezuje promet</u> Seoska naselja	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.	OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.

listopad	Gradska naselja	DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.	<p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p>	<p>goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.</p> <p>ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p>
listopad	Zanimanja ljudi u naselju	DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	<p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.</p>	<p>zdr B.1.2 C Prepoznaje i uvažava različitosti.</p> <p>odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.</p>

			OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.	
listopad	Promet u naselju gdje živim	DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline. DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja. OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.	zdr C.1.1. B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini. odr B.1.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.
studeni	Sigurnost u domu, školi i prometu	DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa. IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš. OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima. PV OŠ C.2.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	zdr C.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini. dr B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti. ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.

				<p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p>
studeni	<u>Kulturno-povijesna baština zavičaja</u>	<p>DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.</p>	<p>odr C.1.2. Identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>dr B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p>
studeni	Nematerijalna baština zavičaja	DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.	OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

		DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. PV OŠ B.2.2. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na čovjeka i okoliš ukazujući na važnost zbrinjavanja otpada.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.
studeni	Nematerijalna baština zavičaja	DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta. DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem. OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju. OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.
prosinac	Zaštita i čuvanje kulturno-povijesne baštine	DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.	OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita tekst u skladu s početnim opismenjavanjem i pronalazi podatke u tekstu.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

		DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	
prosinac	Uloga baštine i identitet zajednice	DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.	OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju. PRI OŠ A.2.2. Učenik opisuje osnovna obilježja reljefa i voda zavičaja.	osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.
prosinac	Blagdani	DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta. DIZ OŠ C.2.2. Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.	PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad. OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem. OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje. uku A.1.4. Kritičko mišljenje Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje. uku B.1.4. Samovrednovanje/ samoprocjena

				poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio
siječanj	Prostor Snalazim se u prostoru	DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.	OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja. OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju. OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. zdr C.1.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.
siječanj	Krećem se u prostoru	DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.	PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa. OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.

			OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke	zdr C.1.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.
siječanj	Krećem se u prostoru	DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.	PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa. OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru. OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima.	odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. zdr C.1.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.
veljača	Prostor i ja	DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline. DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja. OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s	goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.

			<p>aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p>	<p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p>
veljača	<p><u>Vrijeme</u></p> <p>Mjeseci u godini i kalendar</p>	<p>DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda.</p>	<p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p>	<p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>
veljača	<p>Mjeseci u godini i kalendar</p>	<p>DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p>	<p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu</p>

				<p>tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p>
veljača	Mjeseci u godini i kalendar	<p>DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p>	<p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>
ožujak	Mjerenje vremena	<p>DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p>	<p>ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p>

				ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okruženju.
ožujak	Snalaženja u vremenu, prošlost, sadašnjost, budućnost	DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda. DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju. MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.	odr B.1.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom. uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.
ožujak	Nekada i danas	DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda. DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa. OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.	uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.

			OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.	osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.
ožujak	Planiram svakodnevni život	DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda. DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom. MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac. MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval. OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru. OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima. PV OŠ C.2.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

travanj	Blagdani	<p>DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.</p> <p>DIZ OŠ C.2.2.</p> <p>Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.</p>	<p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.</p>	<p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p> <p>uku A.1.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p> <p>uku B.1.4. Samovrednovanje/ samoprocjena</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p>
travanj	<p><u>Rad i odgovornost</u></p> <p>Odgovorno prema svojem zdravlju</p>	<p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p>	<p>zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.</p> <p>goo C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu.</p> <p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p>

			<p>OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima.</p> <p>PV OŠ C.2.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.</p>	
travanj	Odgovornost u domu i zajednici	<p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>PV OŠ C.2.3. Učenik povezuje važnost rada i zarade sa zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba.</p> <p>MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>	<p>zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.</p> <p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobra za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p>
svibanj	Štedim energiju i vodu, recikliram	<p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim</p>	<p>osr A.1.3. Razvija svoje potencijale.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr C.1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p>

			<p>opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.</p> <p>PV OŠ A.2.3. Učenik primjenjuje poduzetnički pristup upravljajući izrađenim i drugim tvorevinama.</p> <p>PV OŠ B.2.2. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na čovjeka i okoliš ukazujući na važnost zbrinjavanja otpada.</p>	
svibanj	Reciklažna dvorišta: izvanučionička nastava	<p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ B.2.2. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na čovjeka i okoliš ukazujući na važnost zbrinjavanja otpada.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>	<p>zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.</p> <p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p>
svibanj	Odgovornost u domu i zajednici	DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.	MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac.	zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.

		<p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>PV OŠ C.2.3. Učenik povezuje važnost rada i zarade sa zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>	<p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobra za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p>
lipanj	<p>Odgovorno ponašanje u javnim, kulturnim i zdravstvenim ustanovama</p>	<p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p>	<p>goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>

			PV OŠ B.2.2. Učenik prepoznaje utjecaj tehnologije na čovjeka i okoliš ukazujući na važnost zbrinjavanja otpada.	
lipanj	Vrijednost rada svih zanimanja	<p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p>	<p>pod C.1.2. Prepoznaje osnovne pojmove tržišta.</p> <p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p> <p>pod C.1.3. Upoznaje funkciju novca.</p>
lipanj	Vrijednost rada svih zanimanja	DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.	OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.	<p>Pod C.1.2. Prepoznaje osnovne pojmove tržišta.</p> <p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguranje</p>

		<p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>OŠ GK A.2.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.</p> <p>MAT OŠ D.2.1. Služi se jedinicama za novac.</p> <p>PV OŠ A.2.3. Učenik primjenjuje poduzetnički pristup upravljajući izrađenim i drugim tvorevinama.</p>	<p>sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p> <p>pod C.1.3. Upoznaje funkciju novca.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>
--	--	---	---	---

2. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 2. razred

Godišnji izvedbeni kurikulum – Društvo i zajednica, 2. razred				
Tema	Okvirni broj sati	Odgojno-obrazovni ishodi	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema	Povezanost s drugim nastavnim predmetima
Obitelj i dom	5	<p>DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>uku A.1.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik oblikuje i izražava svoje misli i osjećaje.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p>

			<p>uku B.1.4. Samovrednovanje/ samoprocjena</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.</p> <p>zdr B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti.</p> <p>zdr C.1.1.B Prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.</p>	<p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>
Naselje u kojem živimo	10	<p>DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.</p> <p>DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.</p> <p>DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.</p>	<p>goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim</p>

		<p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.2.</p> <p>Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.</p>	<p>odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.</p> <p>odr B.1.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.</p> <p>odr C.1.2. Identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>	<p>opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.</p> <p>MAT OŠ B.1.2. Prepoznaje uzorak i nastavlja niz.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p> <p>OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima.</p> <p>PRI OŠ A.2.2. Učenik opisuje osnovna obilježja reljefa i voda zavičaja.</p>
--	--	---	---	---

				<p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenom prometnih pravila i propisa.</p> <p>IDK OŠ B.2.2. Učenik analizira poželjna pravila ponašanja tijekom komunikacije i suradnje u digitalnome okruženju.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>
Blagdani i praznici	2	<p>DIZ OŠ C.2.2.</p> <p>Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.</p>	<p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>zdr B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline</p>

			<p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p>	<p>s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p>
Naselje u kojem živimo	4	<p>DIZ OŠ A.2.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u naselju.</p> <p>DIZ OŠ A.2.2. Učenik opisuje kulturno-povijesnu baštinu zavičaja kao dio svojeg identiteta.</p> <p>DIZ OŠ A.2.3. Učenik se snalazi u prostoru služeći se objektima iz neposredne okoline.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.2.</p>	<p>goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.</p> <p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.</p> <p>MAT OŠ B.1.2. Prepoznaje uzorak i nastavlja niz.</p>

		<p>Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.</p>	<p>odr B.1.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.</p> <p>odr C.1.2. Identificira primjere dobrog odnosa prema drugim ljudima.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>	<p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p> <p>OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ C.2.2. Učenik demonstrira sigurno sudjelovanje u prometu primjenjujući prometna pravila i propise.</p>
--	--	--	--	---

				<p>IDK OŠ B.2.2. Učenik analizira poželjna pravila ponašanja tijekom komunikacije i suradnje u digitalnome okruženju.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>
Rad i štednja	5	<p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p>	<p>goo B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>goo C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu.</p> <p>ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>ikt B.1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okruženju.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ C.2.3. Učenik povezuje važnost rada i zarade sa zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba.</p>

			<p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr A.1.3. Razvija svoje potencijale.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>osr C.1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose.</p> <p>pod A.1.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p> <p>pod C.1.1. Prepoznaje važnost ljudskog rada i stvaranja dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p> <p>Pod C.1.2. Prepoznaje osnovne pojmove tržišta.</p> <p>pod C.1.3. Upoznaje funkciju novca.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p>	<p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>
--	--	--	--	--

			<p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p> <p>zdr B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja.</p>	
Blagdani i praznici	2	<p>DIZ OŠ C.2.2.</p> <p>Učenik opisuje svoj doprinos u aktivnostima zajednice usmjerenima na očuvanje identiteta.</p>	<p>odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr C.1.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>zdr B.1.2.C Prepoznaje i uvažava različitosti.</p> <p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ LK A.2.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.2.1. Učenik prepoznaje i u likovnom ili vizualnom radu interpretira povezanost oblikovanja vizualne okoline s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p>

Organiziram vrijeme	7	<p>DIZ OŠ B.2.1. Učenik objašnjava organiziranost vremena uz prikaz vremenskoga slijeda.</p> <p>DIZ OŠ B.2.2. Učenik objašnjava uzročno-posljedične veze događaja u svakodnevnom životu.</p> <p>DIZ OŠ C.2.1. Učenik objašnjava važnost odgovornog odnosa prema sebi, zajednici i društvu.</p>	<p>goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu.</p> <p>goo C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu.</p> <p>ikt A.1.1. Učenik uz učiteljevu pomoć odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka.</p> <p>ikt A.1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć služi odabranim uređajima i programima.</p> <p>osr A.1.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr A.1.3. Razvija svoje potencijale.</p> <p>osr B.1.1. Prepoznaje i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>pod A.1.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p> <p>uku B.1.2. Praćenje</p> <p>Na poticaj i uz pomoć učitelja prati svoje učenje.</p>	<p>OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.</p> <p>OŠ HJ A.2.4. Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.</p> <p>OŠ HJ A.2.5. Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ C.2.1. Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.</p> <p>MAT OŠ D.2.3. Procjenjuje i mjeri vremenski interval.</p> <p>OŠ TZK A.2.1. Izvodi prirodne načine gibanja i mijenja položaj tijela u prostoru.</p> <p>OŠ TZK D.2.2. Usvaja mogućnosti tjelesnog vježbanja na otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima.</p>
---------------------	---	--	---	--

			<p>zdr B.1.2.A Prilagođava se novome okruŹju i opisuje svoje obaveze i uloge.</p> <p>zdr B.1.3.A Prepoznaje igru kao vaŹnu razvojnu i društvenu aktivnost.</p> <p>zdr B.1.3.B Opisuje i nabraja aktivnosti koje doprinose osobnome razvoju.</p>	<p>PV OŠ A.2.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>IDK OŠ C.2.2. Učenik povezuje digitalnu tehnologiju i njezin utjecaj na okoliš.</p>
--	--	--	---	--

3. razred

1. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 3. razred

Mjesec	<u>Tema</u> – nastavna jedinica	Odgojno-obrazovni ishodi	Povezanost s drugim nastavnim predmetima	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema
rujan	Uvodni sat	DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila. osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.
rujan	<u>Pravila, prava i dužnosti</u>	DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.	OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.	osr A.2.4. Razvija radne navike. zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor. zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.

	Pravila, prava i dužnosti u zajednicama			osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.
rujan	Ljudska prava i prava djece	DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.	OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole. zdr B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor. zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.
rujan	Različitost i tolerancija	DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.	goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.

				<p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p>
listopad	Nenasilno rješavanje sukoba	DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>zdr B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>
listopad	<u>Orijentacija u prostoru</u>	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju</p>	<p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p>	<p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p>

	Orijentacija u prostoru	uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.	OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
listopad	Orijentacija – stajalište, obzor (vidokrug) i horizont (obzornica)	DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte. DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad. OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
listopad	Glavne i sporedne strane svijeta u prostoru i na karti	DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.

		<p>i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.</p>	<p>kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>uku D.2.1. Fizičko okruženje učenja</p> <p>Učenik stvara prikladno fizičko okruženje za učenje s ciljem poboljšanja koncentracije i motivacije.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p>
studeni	Orijentacija na geografskoj karti	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>uku A.2.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p>
studeni	Kretanje u prostoru	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p>	<p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje</p> <p>Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p>

		<p>i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.</p>	<p>OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p>
studeni	Plana grada i naselja	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.</p>	<p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>uku A.2.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
prosinac	Elementi geografske karte	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p>	<p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p>

		DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.	OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu. PRI OŠ A.3.1. Učenik klasificira elemente nežive i žive prirode predlažući odgovarajući kriterij. PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.
prosinac	Orijentacija	DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.	uku B.2.4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak. uku C.2.1. Vrijednost učenja učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
prosinac	Vremenska razdoblja:	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja	PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno

	desetljeće, stoljeće, tisućljeće i era	primjenjujući vremenski slijed.	MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.	pretraživanje informacija u digitalnome okružju. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.
siječanj	Vremenska razdoblja na lenti vremena	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. uku B.2.4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak. uku C.2.1. Vrijednost učenja učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.
siječanj	Prvo desetljeće u učenikovu životu	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja	PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.	uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.

		primjenjujući vremenski slijed.	<p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p>	<p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
siječanj	Povijesne osobe i događaji tradicijske regije	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	<p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p>

veljača	Povijesne osobe i događaji tradicijske regije	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad. OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
veljača	Identitet tradicijske regije i povijesni izvori	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.	uku A.2.4. Kriičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate. ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.

veljača	Događaji tradicijske regije na lenti vremena	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.	uku A.2.4. Kritičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.
ožujak	Kulturno-povijesni spomenici tradicijske regije	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija. OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim	uku A.2.4. Kritičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.

			doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela.	
ožujak	Kulturno-povijesni spomenici tradicijske regije	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu. odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.
ožujak	Vremenska razdoblja	DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.	OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ LK B.3.1. Učenik povezuje likovno i vizualno umjetničko djelo s osobnim doživljajem, likovnim jezikom i tematskim sadržajem djela.	uku B.2.4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak. uku C.2.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.

ožujak	Tradicijska regija i identitet – pjesma, ples, nošnja, govor	<p>DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.</p> <p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p>	<p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>uku A.2.4. Kritičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
travanj	Tradicijska regija i identitet – toponimi, predmeti, jela, gradnja	<p>DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.</p> <p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p>	<p>OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>uku B.2.4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p> <p>uku C.2.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p>

travanj	Teritorijalna organizacija županije	<p>DIZ OŠ B.3.2. Učenik objašnjava ulogu povijesnih osoba i događaja u oblikovanju identiteta tradicijske regije u kojoj živi.</p> <p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p>	<p>OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p>	<p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>uku C.2.1. Vrijednost učenja</p> <p>Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
travanj	Prirodnogeografska obilježja naselja u županiji	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>

			<p>PRI OŠ A.3.1. Učenik klasificira elemente nežive i žive prirode predlažući odgovarajući kriterij.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p>	
travanj	Utjecaj prirodnogeografskih obilježja i djelatnosti u županiji	DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>uku C.2.1. Vrijednost učenja</p> <p>Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>uku A.2.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p>
svibanj	Prostor	DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.	<p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>PRI OŠ A.3.1. Učenik klasificira elemente nežive i žive prirode predlažući odgovarajući kriterij.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p>	<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>uku C.2.1. Vrijednost učenja</p> <p>Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>

			<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p>	
svibanj	Povezanost rada i životnih potreba	DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p> <p>OŠ LK C.3.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p>	<p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>pod C.2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose / procese razmjene.</p> <p>pod C.2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnome i obiteljskom životu.</p>

			OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.
svibanj	Odgovorno trošenje novca i štednja	DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.	MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka. OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture. PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca. OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. pod C.2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose / procese razmjene. pod C.2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnome i obiteljskom životu. osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.
svibanj	Poduzetnost i inovativnost u zajednici	DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.	PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad. MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.	ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.

			<p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>OŠ LK A.3.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.</p>	<p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje</p> <p>Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
lipanj	Prostor oko mene	<p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p> <p>DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.</p>	<p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p>	<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje</p> <p>Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>

lipanj	Vrijeme i ja	<p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p> <p>DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.</p>	<p>PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>
lipanj	Društvo i život u zajednici	<p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p> <p>DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.</p>	<p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p>	<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p>

2. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 3. razred

Godišnji izvedbeni kurikulum – Društvo i zajednica 3. razred				
Tema	Okvirni broj sati	Odgajno-obrazovni ishodi	Odgajno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema	Povezanost s drugim nastavnim predmetima
Ja u zajednici	8 sati	<p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p> <p>DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>OŠ HJ A.3.6. Učenik razlikuje uporabu zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika s obzirom na komunikacijsku situaciju.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p>

			<p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p>	<p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p>
--	--	--	--	---

			<p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvata i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama</p> <p>Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora</p>	
--	--	--	---	--

			<p>i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	
<p>Tradicijska regija i županija</p>	<p>12 sati</p>	<p>DIZ OŠ A.3.1. Učenik opisuje prostornu organizaciju te život i rad ljudi u tradicijskoj regiji i županiji uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ B.3.2. Učenik objašnjava ulogu povijesnih osoba i događaja u oblikovanju identiteta tradicijske regije u kojoj živi.</p> <p>DIZ OŠ C.3.1. Učenik objašnjava utjecaj pravila, prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu.</p>	<p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p>

			<p>informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>ikt D.2.2. Učenik rješava jednostavne probleme pomoću digitalne tehnologije.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>	<p>OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>OŠ GK B.2.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.</p> <p>OŠ GK C.2.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim</p>
--	--	--	---	--

		<p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	<p>materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>PRI OŠ A.3.1. Učenik klasificira elemente nežive i žive prirode predlažući odgovarajući kriterij.</p> <p>PRI OŠ A.3.2. Učenik opisuje osnovna obilježja prirodnih elemenata tradicijske regije i županije.</p>
--	--	--	--

<p>Snalazimo se u prostoru</p>	<p>5 sati</p>	<p>DIZ OŠ A.3.2. Učenik se orijentira u naselju i zavičaju uz pomoć plana grada (naselja) i geografske karte.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama</p>
---------------------------------------	----------------------	---	--	---

		<p>informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p>	<p>koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p>
--	--	---	---

			<p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	
--	--	--	--	--

<p>Snalazimo se u vremenu</p>	<p>5 sati</p>	<p>DIZ OŠ B.3.1. Učenik opisuje vremenska razdoblja primjenjujući vremenski slijed.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama</p>
--------------------------------------	----------------------	---	--	---

			<p>informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p>	<p>koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p>
--	--	--	---	---

			<p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	
--	--	--	--	--

<p>Poduzetni smo</p>	<p>5 sati</p>	<p>DIZ OŠ C.3.2. Učenik objašnjava mogućnosti poboljšanja kvalitete života u zajednici.</p>	<p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>pod A.2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p> <p>pod B.2.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p> <p>pod B.2.3. Prepoznaje važnost odgovornoga poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>pod C.2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose / procese razmjene.</p> <p>pod C.2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnome i obiteljskom životu.</p>	<p>OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture.</p> <p>OŠ HJ A.3.3. Učenik čita tekst i pronalazi važne podatke u tekstu.</p> <p>MAT OŠ E.3.1. Služi se različitim prikazima podataka.</p> <p>OŠ TZK A. 3. 3. Izvodi ritmičke i plesne strukture.</p> <p>OŠ LK A.3.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.3.1. Učenik opisuje i u likovnom i vizualnom radu interpretira kako je oblikovanje vizualne okoline povezano s aktivnostima i namjenama koje se u njoj odvijaju.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama</p>
-----------------------------	----------------------	---	--	---

			<p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivog razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>uku A.2.3. Kreativno mišljenje Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.</p>	<p>koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.</p>
--	--	--	--	---

			<p>uku A.2.4. Kričičko mišljenje Učēnik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p> <p>uku B.2.4. Samovrednovanje/ samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učēnik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p> <p>uku C.2.1. Vrijednost učenja Učēnik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.</p> <p>uku D.2.1. Fizičko okruženje učenja Učēnik stvara prikladno fizičko okruženje za učenje s ciljem poboljšanja koncentracije i motivacije.</p>	
--	--	--	---	--

			<p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	
--	--	--	--	--

4. razred

1. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 4. razred

Mjesec	<u>Tema</u> – nastavna jedinica	Odgojno-obrazovni ishodi	Povezanost s drugim nastavnim predmetima	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema
rujan	Uvodni sat	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici.	PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.
rujan	<u>Prava i dužnosti</u> Prava i dužnosti u zajednici	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici.	PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.

			<p>PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p>	<p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>
rujan	Rješavanje problema u zajednici	<p>DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici.</p> <p>DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje</p>	<p>PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.</p> <p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.</p> <p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p>	<p>ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.</p> <p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>

		osobnoj sigurnosti u zajednicama.		osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.
listopad	Deklaracija o ljudskim pravima i Konvencija o pravima djeteta UN-a	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici. DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice. DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja. PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.
listopad	Prijetnje osobnoj sigurnosti	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u	PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.

		<p>rješavanju problema u zajednici.</p> <p>DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.</p>	<p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.</p> <p>PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p> <p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>
listopad	Civilna društva u zajednici	<p>DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici.</p> <p>DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice.</p>	<p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p> <p>PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.</p> <p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>

		DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.	OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. osr A.2.4. Razvija radne navike. uku B.2.1.1. Planiranje Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.
listopad	Postupci u slučaju katastrofa (usustavljanje teme)	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici. DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice. DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.	PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca. PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi. MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.

				<p>uku B.2.4. 4.Samovrednovanje/ samoprocjena</p> <p>Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p>
studeni	<p><u>Republika Hrvatska</u></p> <p>Granice Republike Hrvatske</p>	DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.	<p>OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.</p> <p>OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).</p>	<p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>uku A.2.4.4. Kritičko mišljenje</p> <p>Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.</p>
studeni	Državno uređenje Republike Hrvatske	DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.	<p>PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske.</p> <p>OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.</p> <p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p>

studeni	Zagreb – glavni grad Republike Hrvatske	DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.	OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju. pod C.2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici.
	Hrvatski nacionalni simboli	DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.	OŠ GK A.4.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.	goo A.2.1.Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. uku B.2.4. 4.Samovrednovanje/ samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.

studeni	Nacionalni identitet (usustavljanje teme)	DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.
prosinac	<i>Prirodnogeografske regije</i> Prirodnogeografske regije Republike Hrvatske	DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. uku A.2.4.4. Kritičko mišljenje Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje. odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.

prosinac	Prostorna organizacija prirodnogeografske regije u kojoj živim	DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici). OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju. odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.
prosinac	Naseljenost i gospodarske djelatnosti prirodnogeografske regije u kojoj živim	DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.

			<p>OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).</p> <p>OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.</p> <p>OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.</p>	<p>odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>pod C.2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici.</p>
siječanj	Prirodnogeografske regije Republike Hrvatske (usustavljanje teme)	DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	<p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p> <p>PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske.</p> <p>OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.</p> <p>PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.</p>	<p>ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš.</p> <p>uku B.2.4. 4. Samovrednovanje/ samoprocjena</p> <p>Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p>

siječanj	<u>Tematske i topografske karte</u> Tematske i topografske karte	DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
siječanj	Tumač (legenda) geografske karte	DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.

veljača	Tematske i topografske analogne i digitalne karte	DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.	osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
veljača	Prirodnogeografske regije, tematske i topografske karte (usustavljanje teme)	DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.	osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju. odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.

			OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	
veljača	Društvo i zajednica u prostoru (usustavljanje teme)	DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama. DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.	goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava. uku B.2.4. 4.Samovrednovanje/ samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.
ožujak	<u>Povijesno nasljeđe</u> Organizacija vremena u svakodnevnom životu	DIZ OŠ B.4.1. Učenik organizira svoje vrijeme primjenjujući vremenski slijed.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. uku B.2.1.1. Planiranje Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje.

			PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	
ožujak	Planiranje obveza i aktivnosti slobodnog vremena	DIZ OŠ B.4.1. Učenik organizira svoje vrijeme primjenjujući vremenski slijed.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici). PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. uku B.2.1.1. Planiranje Uz podršku učitelja učenik određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje. zdr A.2.2.B Primjenjuje pravilnu tjelesnu aktivnost sukladno svojim sposobnostima, afinitetima i zdravstvenom stanju.
ožujak	Stvaranje prve hrvatske države	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.	osr A.2.4. Razvija radne navike. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.

ožujak	Utjecaj povijesnih događaja i osoba	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. uku C.2.1.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
travanj	Događaji iz povijesti Hrvatske	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	osr A.2.4. Razvija radne navike. uku C.2.1.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
travanj	Hrvatska u uvjetima strane vlasti	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika. MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.	osr A.2.4. Razvija radne navike. zdr B.2.1.C Razlikuje vrste nasilja i načine nenasilnoga rješavanja sukoba. uku C.2.1.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja

				Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
travanj	Domovinski rat	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. zdr B.2.1.C Razlikuje vrste nasilja i načine nenasilnoga rješavanja sukoba. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. uku C.2.1.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
svibanj	Samostalna Republika Hrvatska	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.
svibanj	Republika Hrvatska u Europskoj uniji i eurozoni.	DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.	OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.

			MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.	uku C.2.1.1. Vrijednost učenja Učenik može objasniti vrijednost učenja za svoj život.
svibanj	Materijalna kulturno-povijesna baština tradicijske regije i Hrvatske	DIZ OŠ B.4.3. Učenik objašnjava utjecaj povijesnog nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.	OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje. OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici). OŠ LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr A.2.4. Razvija radne navike. uku B.2.3.3. Prilagodba učenja Uz podršku učitelja, ali i samostalno, prema potrebi učenik mijenja plan ili pristup učenju.
svibanj	Nematerijalna kulturno-povijesna baština tradicijske regije i Hrvatske	DIZ OŠ B.4.3. Učenik objašnjava utjecaj povijesnog nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.	PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuj obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. osr A.2.4. Razvija radne navike. odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.

			<p>OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.</p> <p>OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p>	
lipanj	Utjecaj povijesnog nasljeđa na identitet	DIZ OŠ B.4.3. Učenik objašnjava utjecaj povijesnog nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.	<p>OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).</p> <p>OŠ HJ A.4.6. Učenik objašnjava razliku između zavičajnoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.</p> <p>OŠ LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.</p> <p>OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p>	<p>ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>odr B.2.2. Prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p>

lipanj	Društvo i zajednica u vremenu (usustavljanje teme)	DIZ OŠ B.4.1. Učenik organizira svoje vrijeme primjenjujući vremenski slijed. DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske. DIZ OŠ B.4.3. Učenik objašnjava utjecaj povijesnog nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.	PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca. PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ GK A.4.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi. MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom. OŠ HJ C.4.1. Učenik izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.	ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. uku B.2.4.4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.
lipanj	Pojedinac u društvu i zajednici (usustavljanje teme)	DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici. DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti	PV OŠ C.4.3. Učenik kombinira načine ulaganja novca. PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske. OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.	ikt A.2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama. goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.

		<p>za razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.</p>	<p>OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici).</p> <p>PRI OŠ B.4.4. Učenik povezuje posljedice onečišćenja prirode s važnosti njezine zaštite na temelju istraživanja.</p>	<p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>uku B.2.4. 4. Samovrednovanje/samoprocjena</p> <p>Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.</p>
--	--	--	---	--

2. primjer godišnjega izvedbenog kurikula nastavnog predmeta Društvo i zajednica za 4. razred

Godišnji izvedbeni kurikulum – Društvo i zajednica, 4. razred				
Tema	Okvirni broj sati	Odgojno-obrazovni ishodi	Odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema	Povezanost s drugim nastavnim predmetima
Djelujemo u svojoj zajednici	6 sati	<p>DIZ OŠ C.4.1. Učenik objašnjava važnost poštovanja prava i izvršavanja dužnosti u rješavanju problema u zajednici.</p> <p>DIZ OŠ C.4.2. Učenik objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p>	<p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ A.4.2. Učenik sluša različite tekstove, izdvaja važne podatke i prepričava sadržaj poslušanoga teksta.</p> <p>OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p> <p>OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz</p>

		<p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronadjenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p>	<p>svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK D.4.1. Izvodi naprednije kineziološke motoričke aktivnosti na otvorenom.</p> <p>OŠ TZK D.4.2. Izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanje.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.3. Učenik primjenjuje poduzetnički pristup upravljajući izrađenim i drugim tvorevinama.</p>
--	--	---	---

			<p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama</p> <p>Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>pod A.2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.</p> <p>pod B.2.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p> <p>pod B.2.3. Prepoznaje važnost odgovornoga poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice.</p> <p>pod C.2.2. Prepoznaje osnovne tržišne odnose / procese razmjene.</p> <p>pod C.2.3. Prepoznaje ulogu novca u osobnome i obiteljskom životu.</p> <p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	IDK OŠ A.4.1. Učenik organizira informacije.
--	--	--	---	--

<p>Hrvatska u vremenu i prostoru</p>	<p>25 sati</p>	<p>DIZ OŠ A.4.1. Učenik opisuje osnovna obilježja nacionalnog identiteta.</p> <p>DIZ OŠ A.4.2. Učenik opisuje prostornu organizaciju Republike Hrvatske te život i rad ljudi u prirodnogeografskoj regiji u kojoj živi uz pomoć geografske karte.</p> <p>DIZ OŠ A.4.3. Učenik se koristi različitim geografskim kartama.</p> <p>DIZ OŠ B.4.2. Učenik objašnjava utjecaj važnih povijesnih događaja i osoba na razvoj Hrvatske.</p> <p>DIZ OŠ B.4.3. Učenik objašnjava utjecaj povijesnog</p>	<p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale.</p> <p>osr A.2.4. Razvija radne navike.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>ikt D.2.2. Učenik rješava jednostavne probleme pomoću digitalne tehnologije.</p>	<p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ A.4.2. Učenik sluša različite tekstove, izdvaja važne podatke i prepričava sadržaj poslušanoga teksta.</p> <p>OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama.</p> <p>MAT OŠ E.4.1. Provodi jednostavna istraživanja i analizira dobivene podatke.</p> <p>MAT OŠ E.4.2. Opisuje vjerojatnost događaja.</p> <p>OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK A.4.3. Učenik se u vlastitome radu koristi tehničkim i izražajnim mogućnostima novomedijskih tehnologija.</p>
---	----------------	--	---	--

		<p>nasljeđa Hrvatske na razvoj nacionalnog identiteta.</p>	<p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama</p> <p>Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p>	<p>OŠ LK B.4.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela.</p> <p>OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK A. 4. 2. Prepoznaje i izvodi ritmičke i plesne strukture u jednostavnim koreografijama.</p> <p>OŠ TZK D. 4. 1. Izvodi naprednije kineziološke motoričke aktivnosti na otvorenom.</p> <p>OŠ TZK D. 4. 2. Izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanje.</p> <p>PRI OŠ A.4.2. Učenik razlikuje obilježja prirodnogeografskih regija Republike Hrvatske.</p> <p>PV OŠ A.4.1. Učenik izrađuje tvorevinu prema uputama</p>
--	--	--	--	--

			<p>zdr B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	<p>koristeći se različitim materijalima, priborom i alatom za rad.</p> <p>PV OŠ A.4.2. Učenik izrađuje umjetničku tvorevinu prema ponuđenoj ideji i vlastitom dizajnu koristeći se različitim materijalima, priborom, alatima i tehnikama za rad.</p> <p>IDK OŠ A.4.1. Učenik organizira informacije.</p> <p>IDK OŠ C.4.1. Učenik vrednuje algoritam za rješavanje problema.</p>
Sigurnost i organizacija	4 sata	<p>DIZ OŠ B.4.1. Učenik organizira svoje vrijeme primjenjujući vremenski slijed.</p> <p>DIZ OŠ C.4.3. Učenik opisuje moguće prijetnje osobnoj sigurnosti u zajednicama.</p>	<p>goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.</p> <p>goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.</p> <p>goo B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice.</p> <p>goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p>	<p>OŠ HJ A.4.1. Učenik razgovara i govori u skladu s komunikacijskom situacijom.</p> <p>OŠ HJ A.4.2. Učenik sluša različite tekstove, izdvaja važne podatke i prepričava sadržaj poslušanoga teksta.</p>

			<p>goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.</p> <p>goo C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole.</p> <p>ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.</p> <p>ikt C.2.4. Učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>odr B.2.1. Učenik objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate.</p> <p>odr B.2.2. Učenik prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu.</p> <p>osr A.2.1. Razvija sliku o sebi.</p>	<p>OŠ HJ A.4.3. Učenik čita tekst i prepričava sadržaj teksta služeći se bilješkama.</p> <p>OŠ LK A.4.1. Učenik likovnim i vizualnim izražavanjem interpretira različite sadržaje.</p> <p>OŠ LK C.4.2. Učenik povezuje umjetničko djelo s iskustvima iz svakodnevnog života te društvenim kontekstom.</p> <p>OŠ TZK D. 4. 1. Izvodi naprednije kineziološke motoričke aktivnosti na otvorenom.</p> <p>OŠ TZK D. 4. 2. Izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanje.</p> <p>PRI OŠ B.4.1. Učenik objašnjava osnove funkcioniranja ljudskog tijela zapažajući njegove potrebe i promjene tijekom rasta i razvoja.</p>
--	--	--	--	--

			<p>osr B.2.3. Razvija strategije rješavanja sukoba.</p> <p>osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>osr C.2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>osr C.2.2. Prihvaća i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila.</p> <p>uku A.2.1. Upravljanje informacijama</p> <p>Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.</p> <p>zdr B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor.</p> <p>zdr B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti.</p>	<p>PV OŠ C.4.1. Učenik primjenjuje osnovne vještine brige o sebi.</p> <p>IDK OŠ A.4.1. Učenik organizira informacije.</p>
--	--	--	---	---

Literatura

Adamček, J. i dr. (1990). Ilustrirana povijest Hrvata. Maribor: GZP mariborski tisak, Stvarnost, Zagreb.

De Zan, I. (2005). Metodika nastave prirode i društva. Zagreb: Školska knjiga.

Dumper, K. i dr. Introductory Psychology. <https://opentext.wsu.edu/psych105/chapter/7-4-problem-solving/> (pristupljeno 10. lipnja 2023.).

Dweck, S. (2018). Mentalni sklop. Split: Harfa.

Eksperimentalni kurikulum nastavnog predmeta Društvo i zajednica. (2023)

<https://mzom.gov.hr/vijesti/eksperimentalni-kurikulum-nastavnog-predmeta-drustvo-i-zajednica-za-osnovne-skole/5614> (pristupljeno 10. ožujka 2024.).

Eksperimentalni kurikulum nastavnog predmeta Informacijske i digitalne kompetencije. (2023)

<https://mzom.gov.hr/vijesti/eksperimentalni-kurikulum-nastavnog-predmeta-informacijske-i-digitalne-kompetencije-za-osnovne-skole/5613> (pristupljeno 10. ožujka 2024.).

Eksperimentalni kurikulum nastavnog predmeta Praktične vještine. (2023)

<https://mzom.gov.hr/vijesti/eksperimentalni-kurikulum-nastavnog-predmeta-prakticne-vjestine-za-osnovne-skole/5617> (pristupljeno 10. ožujka 2024.).

Eksperimentalni kurikulum nastavnog predmeta Prirodoslovlje za osnovne škole. (2023)

<https://mzom.gov.hr/vijesti/eksperimentalni-kurikulum-nastavnog-predmeta-prirodoslovlje-za-osnovne-skole/5615> (pristupljeno 10. ožujka 2024.).

Glamuzina, N., Fuerst-Bjeliš, B. (2015). Historijska geografija Hrvatske, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Split.

Jukopila, D. (2017). Međimurje – razine prostornih identiteta pogranične tradicijske regije. Doktorski rad. Sveučilište u Zagrebu Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek

Marzano, R. J., Pickering, D. J., Pollock, J. E. (2006). Nastavne strategije: kako primijeniti devet najuspješnijih nastavnih strategija. Zagreb: Educa.

Matijević, M. i Bognar, L. (2005). Didaktika. Zagreb: Školska knjiga.

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Poduzetništvo za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_157.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Zdravlje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_212.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Geografija za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Matematika za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_146.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Priroda i društvo za osnovne škole u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.htm (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Tjelesna i zdravstvena kultura za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_558.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Hrvatski povijesni atlas (2018). Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.

Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama. (2019). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_09_82_1709.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. (2021). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_100_1801.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. (2010). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_09_112_2973.html (pristupljeno 16. lipnja 2023.).

Premužak, M. (2022). Sposobnost rješavanja problema je među najtraženijima kod poslodavca – kako im pokazati da ju imate? <https://lidermedia.hr/zivot/sposobnost-rjesavanja-problema-je-medu-najtrazenijima-kod-poslodavca-kako-im-pokazati-da-ju-imate-144271> (pristupljeno 12. svibnja 2023.).

Raukar, T. (1997). Hrvatsko srednjovjekovlje: prostor, ljudi, ideje. Zagreb: Školska knjiga, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Škola za život za učitelje predmetne nastave. (2021). CARNET – Arhiva 2021 Loomen: <https://arhiva-2021.loomen.carnet.hr/course/view.php?id=8522> (pristupljeno 9. svinja 2023.).

Smjernice za rad s darovitom djecom i učenicima. (2022). Ministarstvo znanosti i obrazovanja: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Publikacije/Smjernice-za-rad-s-darovitom-djecom-i-ucenicima.pdf> (pristupljeno 14. svibnja 2023.).

Smjernice za rad s učenicima s teškoćama. (2021). Ministarstvo znanosti i obrazovanja: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Smjernice%20za%20rad%20s%20ucenicima%20s%20teskocama.pdf> (pristupljeno 14. svibnja 2023.).

Smjernice za vrednovanje procesa i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju. (2019). <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/PristupInformacijama/eSavjetovanja->

2019/Smjernice%20za%20vrednovanje%20procesa%20i%20ostvarenosti%20odgojno-obrazovnih%20ishoda%20-%20eSavjetovanje%204-12-2019.pdf (pristupljeno 14. svibnja 2023.).

Sorić, I. (2014). Samoregulirano učenje: možemo li naučiti učiti. Jastrebarsko: Naklada Slap.

Zloković, J., Dečman Dobrnjič, O. (2008). Djeca u opasnosti! Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.